

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Život a dílo Františka Ropka (1901–1952)

Bakalářská práce

2017

Autor: Dita Leinveberová

Vedoucí práce: doc. Mgr. Pavel Panoch, Ph.D.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Dita Leinveberová**
Osobní číslo: **H14402**
Studijní program: **B7105 Historické vědy**
Studijní obor: **Kulturní dějiny**
Název tématu: **Život a dílo Františka Ropka (1901-1952)**
Zadávací katedra: **Ústav historických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Práce bude věnována životu a dílu východočeského malíře Františka Ropka (Hrušová 1901 - Desná 1952). Pokusí se zhodnotit a do kontextu vývoje českého moderního malířství vřadit jeho díla ve veřejných (Městská galerie v Litomyšli, Východočeské galerie v Pardubicích aj.) a soukromých sbírkách, a zevrubnou rešerší lokálního i odborného tisku shromáždit ohlasy na jeho individuální i kolektivní výstavy a realizace (např. nástěnné malby v kapli v Chotěboři). Dále zmapuje jeho další umělecké i společensko-kulturní aktivity (členství v Umělecké besedě aj.). Vlastní malířské dílo (krajinomalbu a figurální malbu, včetně aktů) analyzuje námětově a stylově, zhodnotí vliv Ropkova studia (v Praze na UMPRUM - prof. A. Hofbauer a poté na AVU v Praze - prof. Nechleba v letech 1925-1929) a impulsů z italského stipendijního pobytu, který umělec absolvoval v rámci ceny Turkovy nadace v roce 1937, na vlastní Ropkův umělecký rukopis.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

Prameny: Osobní pozůstalost v rodině.

Literatura:

Česká krajina 20. století: ze sbírek Východočeské galerie Pardubice : katalog výstavy. Pardubice: Východočes.gal., 1971. BOUČKOVÁ, Jitka, České výtvarné umění 20. století: z uměleckých sbírek Východočeské galerie, Pardubice: Východočeská galerie, 1975. KROUTVOR, Josef, Cesta na jih: inspirace českého umění 19. a 20. století: výstavní sály Obecního domu, 5. května - 10. října 1999. Praha: Obecní dům, 1999. TĚTIVA, Vlastimil, České umění XX. století: secese a symbolismus - Sursum - kubismus - proměna krajiny - sdružení jihočeských výtvarníků - avantgardní sdružení Linie - nezobrazující tendence - artificialismus - surrealismus. Hluboká nad Vltavou: Alšova jihočeská galerie, 2003. České umění XX. století: 1940-1970 : 6.5.-29.10.2006, Alšova jihočeská galerie v Hluboké nad Vltavou. Hluboká nad Vltavou: Alšova jihočeská galerie, 2006. Kol. aut.: Dějiny českého výtvarného umění IV/1, 2. 1890/1938. Praha 1998. KMOŠEK, Petr, Obraz domova v malířství východních Čech 20. století. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2006. MLISOVÁ, Nella, Do Itálie!? K české cestopisné reprezentaci Itálie mezi válkami. Liberec: Bor, 2015.

Vedoucí bakalářské práce:

doc. Mgr. Pavel Panoch, Ph.D.

Ústav historických věd

Datum zadání bakalářské práce: **30. března 2016**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. března 2017**

prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.
děkan

L.S.

doc. PhDr. Tomáš Jiránek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 22. června 2017

Dita Leinveberová

Poděkování

Především bych chtěla poděkovat doc. Mgr. Pavlu Panochovi Ph.D., vedoucímu mé bakalářské práce, za vedení a poskytování rad při psaní této práce. Ráda bych také poděkovala svým blízkým za velkou podporu a trpělivost. Dále děkuji pracovníkům Regionálního muzea v Litomyšli, Státního okresního archivu Svitavy se sídlem v Litomyšli a Městské galerie v Litomyšli, kteří mi vždy poskytovali možnosti bádání a ochotně pomáhali s hledáním informací. Velké poděkování patří také pozůstalým po Františku Ropkovi, kteří mi poskytli informace a přístup k osobní pozůstalosti.

Anotace

František Ropek se narodil 26. května 1901 v Hrušové u Vysokého Mýta, kde bydlel do svých 14 let. V letech 1918–1920 navštěvoval Odbornou školu tkalcovskou v Ústí nad Orlicí a v roce 1922 začal studovat na Uměleckoprůmyslové škole v Praze. V roce 1925 přestoupil na Akademii výtvarných umění v Praze, kde v roce 1929 získal absolutorium. Po studiích většinu svého života prožil v Desné u Litomyšle, kde tvořil svá díla, nejčastěji na téma život na vesnici se zemědělskými motivy. V Desné také zastával funkci předsedy MNV v letech 1945–1946 a později, v letech 1946–1948, ve funkci místopředsedy. V nedaleké Litomyšli zastával funkci ředitele Městské galerie od roku 1946 až do 15. července 1952, kdy náhle zemřel.

Klíčová slova

František Ropek, malíř, 20. století, socialistický realismus, Litomyšl, Desná, dějiny umění.

Title

Life and work of František Ropek (1901–1952)

Annotation

František Ropek was born on 26th May 1901 in Hrušová by Vysoké Mýto where he lived until his 14 years. In 1918–1920 he went to Odborná škola tkalcovská in Ústí nad Orlicí and in 1922 he started studying at Academy of Arts, Architecture and Design in Prague. He did not finish it and moved to Academy of Fine Arts in Prague in 1925. He graduated from the Academy in 1929. After his studies he spent most of his live in Desná by Litomyšl where he created his pictures. People, especially women working on the field were his the most favourite topic. He worked as a chairman of the Local National Committee in Desná from 1945 to 1946 and then he was deputy chairman from 1946 to 1948. He worked as a director of the City Gallery in Litomyšl from 1946 until his suddenly dead on 15th July 1952.

Keywords

František Ropek, painter, 20th century, socialist realism, Litomyšl, Desná, history of art.

Obsah

1.	Úvod	1
2.	Východočeští malíři	3
2.1	Školy	4
3.	František Ropka	7
3.1	Studijní cesty	8
3.2	Budování domu v Desné	12
3.3	Politický život	13
3.3.1	Působení v Místním národním výboru (MNV)	15
3.3.2	Kulturní patron v Poličce a kulturní referent v Litomyšli	19
3.3.3	Litomyšlská galerie	21
3.3.4	Svaz československých výtvarných umělců	26
3.3.5	Ostatní	27
3.4	Přátelé a kolegové Františka Ropka	27
3.5	Koníčky a zájmy	34
3.6	Závěr života	35
4.	Tvorba Františka Ropka	37
4.1	Malířské začátky do roku 1937	39
4.2	Studijní cesta do Itálie 1937 do roku 1941	43
4.3	Válečné události a rodinná tragédie	47
4.4	1946–1952	49
4.5	Výstavní činnost Františka Ropka	51
4.6	Ilustrace do knihy	61
5.	Závěr	64
6.	Seznam pramenů a literatury	68
7.	Zastoupení ve sbírkách	74
8.	Seznam ilustrací a tabulek	75

9.	Přílohy	77
10.	Resumé	89

1. ÚVOD

Litomyšl byla dlouhou dobu kulturním centrem a vždy byla spojena s mnoha uměleckými osobnostmi. Právě v tomto východočeském městě a jeho okolí působil František Ropka, který se zde zasloužil o rozkvět litomyšlské galerie a byl také kulturním referentem v tomto městě.

V první polovině 20. století patřil mezi významné osobnosti Litomyšlska a měl vliv na jeho kulturní dění. Tato bakalářská práce pojednává, nejen o jeho politickém a soukromém životě, ale především o díle, které zahrnuje malby, skici, a v neposlední řadě i fresky. Cílem práce je nástin života a díla Františka Ropka, který může posloužit jako základ pro další bádání. Přispět by měla jak pro regionální dějiny Litomyšlska, tak i pro dějiny výtvarné kultury první poloviny 20. století.

Tento kdysi významný rodák z Desné, který působil v Litomyšli, nemá ve státních archivech samostatnou osobní pozůstalost. V archivu Regionálního muzea v Litomyšli se nachází jedna složka věnovaná tomuto akademickému malíři, která je umístěna v rámci fondu Výtvarníci Litomyšlska (1880–1972). V této složce nalezneme korespondenci, tisky a několik málo katalogů k výstavám, na kterých působil. Další část pozůstalosti se dochovala v domě, jejíž nechal F. Ropka vystavět na začátku 40. let, a který v současné době vlastní jeho neteř s manželem. Materiály pro kulturní a politickou činnost se nacházejí ve fondu Výtvarníci Litomyšlska umístěném v archivu Regionálního muzea v Litomyšli a ve fondu MNV Desná nacházejícím se ve Státním okresním archivu Svitavy se sídlem v Litomyšli.

O tomto téměř zapomenutém malíři nebyla dosud napsaná obsáhlejší publikace, jež by se zaměřovala na jeho život a tvorbu. V roce 1984 Jitka Boučková zpracovala katalog k výstavě Františka Ropka, který obsahuje krátký úvod do jeho života a poté několik obrazů ze soukromých sbírek, sbírek městské galerie v Litomyšli a Východočeské galerie v Pardubicích. V roce 2004 byla zpracována seminární práce z dějepisu Kamilou Šimkovou na Gymnáziu Aloise Jiráka v Litomyšli, jejíž název je „František Ropka akademický malíř z Desné“. Tato práce pojednává o jeho životě, díle a výstavní činnosti, přátelství s Bořivojem Žufanem a Emilem Kubíčkem, činnosti v Městské galerii Litomyšl a nakonec i jeho umělecké pozůstalosti.

Také existují drobné statě, které jsou součástí obsáhlejších publikací. Například publikace od Petra Kmoška: „Obraz domova v malířství východních Čech 20. století“, věnuje životu a dílu Ropka několik odstavců. Publikace věnované malířům Václavovi

Boštíkovi¹ a Bohdanu Kopeckému² obsahují krátký úvod do života Františka Ropka a několik slov o přátelství k oběma malířům. Též Prokop Toman ve svém „Novém slovníku československých výtvarných umělců“ popisuje krátce život F. Ropka. Oproti tomu studie Karla Jaroše, která nese název „Městská obrazárna v Litomyšli“, uvedená ve sborníku „Pomezí Čech a Moravy“, se zabývá historií litomyšlské galerie a podstatnou část věnuje působení Ropka, a to jak jeho působení v kuratoriu, tak i činnosti v pozici ředitele galerie.

Tato bakalářská práce se dělí na tři části: východočeští malíři, život a dílo. Jednotlivé části a jejich podkapitoly jsou řazeny vždy chronologicky. Práce začíná stručným úvodem do východočeského malířství ve 20. století. Základní literaturou k tomuto tématu je kniha od Petra Kmoška „Obraz domova v malířství východních Čech 20. století“ a několik dalších prací.

Druhá část se zabývá životem Františka Ropka, obdobím dětství a nástinem jeho studií. Následují studijní cesty, které podnikl do svých šestatřiceti let, při kterých navštívil nejprve Paříž a poté Itálii. Bohužel se k těmto cestám nedochovaly žádné deníky a jediné, co nám může přiblížit tyto cesty, je pár dopisů a pohlednic spolu s několika obrazy. Po návratu vybudoval dům v Desné a tam žil po zbytek svého života. V Desné působil jako člen MNV a v Litomyšli zastával funkci ředitele litomyšlské galerie. Kapitola ze života přibližuje také vztah s několika přáteli a kolegy, se kterými se seznámil. S některými z nich dokonce působil v litomyšlské galerii a v MNV v Desné. Závěr druhé části je věnován koníčkům Františka Ropka. Na konci této části je zmíněno období před koncem života tohoto malíře.

Třetí část je zaměřená na tvorbu F. Ropka, jež je rozdělena do čtyř období. Prvním je doba do roku 1937, která zahrnuje jeho studia a snahu najít svůj vlastní styl. Důležitým přelomen v jeho díle se stala studijní cesta do Itálie roku 1937, kterou začíná další období a končí, když nastupuje tvorba ovlivněná druhou světovou válkou. Toto období obsahuje jak náměty inspirované válečnými neštěstími, tak i zemědělské motivy a divadelní náměty. Poslední období se datuje okolo roku 1946, kde se více věnuje politice a maluje pod vlivem KSČ a končí Ropkovou náhlou smrtí v roce 1952.

¹ BOŠTÍK, M., VOSYKA S. a ZEMINA J. *Václav Boštík (1913–2005): k stému výročí malířova narození*. V Řevnicích: Arbor vitae, 2013. ISBN 978-80-7467-036-7.

² BOŠTÍK, M. a VOSYKA, S.. *Vladyka z Bidy: malíř a Litomyšlan Bohdan Kopecký*. Litomyšl: Městská galerie Litomyšl, 2016. ISBN 978-80-906435-0-5.

2. VÝCHODOČEŠTÍ MALÍŘI

Informace k tématu východočeských malířů jsou většinou v menších monografických katalozích Východočeské galerie v Pardubicích a Městské galerie Litomyšl. Další informace o jednotlivých malířích jsou v archivech muzeí, galerií a státních oblastních archivech. Posledním historikem, zabývajícím se tématem malířů z východních Čech, byl Petr Kmošek.³

Regionální umění zahrnuje umělce, kteří působili na výtvarné scéně v onom místě od narození nebo na místě určitou dobu tvořili, studovali, či se vraceli pro náměty. Zahrnout můžeme umělce známé i zapomenuté a učitele na základních nebo středních školách. Malíři zachycovali východočeský kraj z mnoha pohledů, kdy podstatné pro toto téma je zaměření na venkovské scény, na okolí Litomyšle a Litomyšl samotnou. Velkou pozornost získal tento kousek země v devadesátých letech devatenáctého století.⁴ Z žánrů dominuje krajinářství, život venkova a hospodářské scény.⁵

Tento kraj ovlivnil Julia Mařáka (29. 3. 1832 – 8. 10. 1899), který se narodil v Litomyšli a zaměřil se na krajinomalbu a některé z jeho prací zdobí Národní muzeum a Národní divadlo v Praze. O jeho velkém přínosu pro tento region nemůžeme pochybovat. Zobrazoval krajinu pod vlivem romantismu, zaměřoval se na detail a dokonalou kompozici v krajinomalbě.⁶ A přece nezachycoval život na venkově či zemědělské motivy, kde se krajina formuje pod rukama lidí, kteří zde žijí. Toto téma je naopak stěžejní pro tvorbu Františka Ropka. Julius Mařák předával své znalosti svým žákům, mezi kterými můžeme uvést Antonína Slavička, Františka Kavána, Aloise Kalvodu, Otakara Lebedu a další. Julius Mařák vedl své žáky k sebepoznání a rozvíjení svého vlastního talentu nezávisle na jeho vlastní tvorbě a i přesto zanechal na žácích velký vliv.⁷

Antonín Slaviček (16. 5. 1870 – 1. 2. 1910) pocházel z Prahy a patří mezi velké obdivovatele východočeské krajiny. I on navazoval na svého učitele. Nejvíce ho zaujala obec Kameničky, kde působil asi tři roky a vzniklo zde hodně jeho skvělých děl právě s motivem Kameniček.⁸ Slaviček se na rozdíl od svého učitele rozhodl ztvárnit venkovany

³ KMOŠEK, P. *Obraz domova v malířství východních Čech 20. století*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2006. ISBN 80-86845-45-1.

⁴ V tomto kraji působila celá řada literátů, obrozenců, hudebních skladatelů a dalších. Litomyšl byla kulturním centrem obrození v celé oblasti východních Čech. Příkladem můžeme uvést Magdalenu Dobromilu Rettigovou, Boženu Němcovou, Aloise Jiráka, Bedřicha Smetanu a Zdeňka Nejedlého.

⁵ KMOŠEK, P. *Obraz domova v malířství východních Čech 20. století*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2006. s. 5-8. ISBN 80-86845-45-1.

⁶ LEUBNEROVÁ, Š. *Julius Mařák: 1832-1899 : 56. Výtvarné Hlinecko 2015*. Hlinecko: Městské muzeum a galerie, 2015, ISBN 978-80-904901-4-7.

⁷ LORIŠ, J. *Julius Mařák*. Praha: Stání nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1955. s. 17.

⁸ ORLÍKOVÁ, J. a HLAVÁČKOVÁ, M. *Antonín Slaviček: 1870-1910*. Praha: Gallery, 2004. ISBN 80-86010-74-0.

při práci, například obrazy *Vybírání brambor* (1905), *Ve žních* (1909) a *Žně* (1908) jsou toho důkazem. Nejen Slaviček, ale i mnoho dalších propadlo kouzlu Kameniček. Rovněž přátelé a obdivovatelé Slavička přišli do tohoto kraje hledat jeho půvaby. Navštívit nebo podpořit Slavička přijeli například Otakar Nejedlý, Angel Zeyer, Herbert Masaryk, Josef Baška a mnoho dalších.⁹ Těmito malíři nebyly zobrazovány pouze Kameničky, ale také okolí Hlinska, Poličky, Březin, Svratky, Ústí nad Orlicí a Žamberka. Nesmíme ani opomenout Pardubice, Chrudim a Litomyšl, které zaujaly malíře natolik, že se do svých oblíbených míst vraceli nebo dokonce přestěhovali i s celou rodinou.¹⁰

2.1 Školy

Malíři se nechali ovlivňovat svými učiteli, kteří na ně dohlíželi na středních a vysokých školách. Ve východních Čechách byly tři střední školy se zaměřením na umění: Státní odborná škola pro obrábění dřeva v Králíkách, Státní odborná škola pro zpracování dřeva v Chrudimi a Odborná škola tkalcovská v Ústí nad Orlicí. Školy byly na velmi podobné úrovni, jen s jiným zaměřením.

Škola v Ústí nad Orlicí měla specializaci na tkalcovství a zaměřovala se na vyučení svých studentů pro průmysl, ale také své studenty vzdělávala v oblasti kreslení a malby. Tím se zasloužila o rozkvet hned několika talentovaných malířů, kteří dále pokračovali na vysoké školy umělecké. Na této škole se mimo Ropka vyučil také Václav Skála, který dále pokračoval na UPMRUM do ateliéru prof. Arnošta Hofbauera a Františka Kysely. Zkušenosti v Ústí nad Orlicí získal také František Bukáček, který absolvoval AVU, kde se učil v ateliéru u Vratislava Nechleby. Dalšími absolventy textilní školy byli Zdeněk Brožek, František Malý, Bohuslav Felcman, kteří poté nestudovali na vysoké škole, ale začali pracovat v oboru.¹¹ Školu v Ústí nad Orlicí navštěvoval i Ropka, který se vyučil řemeslu tkalcovství v letech 1918 – 1920.¹²

Jak již bylo řečeno, velký vliv na vývoj umělců měly vysoké školy, mezi které patří UPMRUM a AVU. Těmito školami prošel nezanedbatelný počet východočeských malířů. Na studenty nejvíce působili učitelé, kteří vedli jednotlivé ateliéry, kde měli malíři možnost rozvíjet svůj talent pod dohledem jednoho zkušenějšího malíře. Vztah mezi

⁹ PRAHL, R; RAKUŠANOVÁ, M; SRP, K a WITTLICH, P. *Antonín Slaviček 1870–1910*. Praha Gallery, 2004. ISBN 80-86010-73-2.

¹⁰ KMOŠEK, P. *Obráz domova v malířství východních Čech 20. století*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2006. s. 218. ISBN 80-86845-45-1.

¹¹ Tamtéž, s. 45-47.

¹² Archiv Regionálního muzea v Litomyšli (dále jen ARML), Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Životopis napsaný Františkem Ropkem, 2. 1. 1952.

studentem a profesorem se formoval po celou dobu studia. V mnoha případech můžeme vidět na tvorbě jednotlivých žáků, jak na ně zapůsobil jejich učitel.¹³ František Ropěk navštěvoval jak UMRUM, tak AVU, na které v roce 1929 získal absolutorium.¹⁴ Z těchto dvou škol byli vybráni dva učitelé, Arnošt Hofbauer a Vratislav Nechleba, kteří vedli ateliéry, jež F. Ropěk navštěvoval.

Arnošt Hofbauer se narodil 26. 4. 1869 v Praze a stal se z něj malíř a grafik, podnikl studijní cestu do Benátek, Paříže, Berlína, Ravenny a Florencie.¹⁵ Svá studia na AVU dokončil v roce 1897 pod vedením profesora Vojtěcha Hynaise.¹⁶ V jeho díle převládají figurální a krajinářská díla. Dokonce vytvořil několik fresek, ale proslavil se především svými secesními plakáty. Dále byl jedním ze zakládajících členů Spolku výtvarných umění Mánes. Vyučoval na UMRUM od roku 1902 do roku 1934.¹⁷ Své studenty kladl na stejnou úroveň jako sebe a snažil se jim předat své znalosti v oblasti výtvarné kultury. Arnošt Hofbauer zemřel ve svých zasloužilých sedmdesáti čtyřech letech 11. 1. 1944. Mezi jeho studenty můžeme zařadit: Františka Ropka, Rudolfa Hanyse, Františka Kratochvíla a další.¹⁸

Další ateliér, kam Ropěk docházel, byl na AVU pod záštitou Vratislava Nechleby. Studenti, kteří prošli ateliérem figurální kresby, byli František Bukáček, Jan Rusňák a Jan Dostál. Od roku 1918 byl Nechleba profesorem na AVU v Praze, kde on sám byl studentem v roce 1902-1907 v ateliéru profesora Maxmiliána Pirnera. Ateliér vedl neuvěřitelných 40 let (1918-1958) a také se stal na tři období rektorem AVU.¹⁹ Své žáky vedl k tomu, aby model zkoumali a naučili se rozlišovat jednotlivé barvy, odstíny, tvary a hlavně pohyb. Nechleba byl portrétista a krajinář zároveň. Ve svých obrazech kladl důraz na barvu, kterou modeloval své portréty. Mimo jiné se v jeho díle odráží studium starých

¹³ KMOŠEK, P. *Obraz domova v malířství východních Čech 20. století*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2006. s. 49. ISBN 80-86845-45-1.

¹⁴ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Životopis napsaný Františkem Ropkem, 2. 1. 1952.

¹⁵ TOMAN, P. a TOMAN, P. H. *Nový slovník československých výtvarných umělců*. Praha: I. Železný, 2000, 2 sv. (782, 224 s.), s. 247. ISBN 80-237-3633-7.

¹⁶ *Almanach Akademie výtvarných umění v Praze k 180 výročí založení (1799–1979)*. Praha: Akademie výtvarných umění, 1979.

¹⁷ NOVOTNÁ, T. *Arnošt Hofbauer (1869–1944)*. Praha, 2012. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Katolická Teologická fakulta, vedoucí práce: Pech Milan.

¹⁸ KMOŠEK, P. *Obraz domova v malířství východních Čech 20. století*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2006. s. 50. ISBN 80-86845-45-1.

¹⁹ *Almanach Akademie výtvarných umění v Praze k 180 výročí založení (1799–1979)*. Praha: Akademie výtvarných umění, 1979.

mistrů.²⁰ Narodil se 17. 6. 1885 a během svého života odjel na studijní cesty do Itálie, Rakouska a Německa. Tento skvělý malíř a učitel zemřel 26. 7. 1965.²¹

²⁰ KMOŠEK, P. *Obraz domova v malířství východních Čech 20. století*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2006. s. 56. ISBN 80-86845-45-1.

²¹ TOMAN, P. a TOMAN, P. H. *Nový slovník československých výtvarných umělců*. Praha: I. Železný, 2000, 2 sv. (782, 224 s.), s. 190. ISBN 80-237-3633-7.

3. FRANTIŠEK ROPEK

Dne 26. května 1901 se narodil František Ropek jako první dítě z devíti sourozenců, ale byl nemanželským dítětem. Místem narození byla Hrušová u Vysokého Mýta, kde prožil značnou část svého dětství.²² Jeho rodiči byli Anna Sedlická a František Ropek. Anna Sedlická se narodila dne 12. července 1880 v Hrušové jako nemanželské dítě Jiřího Sedlického a Heleny Tobkové.²³ František Ropek (otec) se narodil dne 26. ledna 1880 v Desné manželům Františkovi a Žofii Ropkovým, Žofie byla rozená Pavlišová.²⁴ Ropkovi rodiče uzavřeli sňatek až po třech letech od narození jejich nejstaršího syna v nedalekém Vysokém Mýtě dne 2. října 1904.²⁵ Krátce po svatbě se přestěhovali do Desné, ale svého nejstaršího syna nechali v Hrušové.²⁶ Otec Ropka byl kovářem a vlastnil kovárnu v Desné čp. 74²⁷, kterou zdědil po svém otci, jenž byl také kovářem.²⁸

František Ropek, chlapec s hnědýma očima, oblým obličejem a černými vlasy,²⁹ bydlel v Hrušové do svých 14 let u prarodičů z matčiny strany. Ti se živili zemědělstvím a chlapce vychovávali, dokud ve 14 letech nevyšel z obecné školy. Poté byl poslán na Odbornou školu tkalcovskou v Ústí nad Orlicí³⁰, jelikož se projevil jeho kreslířský talent. Po třech letech studií nastoupil do zaměstnání jako kreslič textilních vzorů v textilce Perla v Ústí nad Orlicí. Zde pracoval pouze jeden rok, než ho „*přemohla jeho vášeň k umění*“.³¹

V roce 1922 nastoupil na Uměleckoprůmyslovou školu v Praze, kde studoval v ateliéru profesora Arnošta Hofbauera, významného českého grafika. Studium přerušil po třech letech v roce 1925 a pokračoval na Akademii výtvarných umění. Na AVU navštěvoval ateliér Vratislava Nechleby a zaměřil se na figurální malbu, která posléze provází celou jeho tvorbu. Školu dokončil v roce 1929 získáním absolutoria. Studium na

²² ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Životopis napsaný Františkem Ropkem, 2. 1. 1952.

²³ SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Farní úřad římskokatolické církve Cerekvice nad Loučnou, okr. Svitavy, sign. 5452, matrika N 1873-1899, str. 65, červen 1880.

²⁴ SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Farní úřad římskokatolické církve Mladočov, okr. Svitavy, sign. 7566, matrika N 1836-1908, str. 185, prosinec 1879/leden 1880.

²⁵ SOA Zámorsk, sbírka matrik Východočeského kraje, Farní úřad římskokatolické církve Vysoké Mýto, okr. Ústí nad Orlicí, sign. 2738, matrika O 1892-1911, str. 251, září/říjen 1904.

²⁶ ŠIMKOVÁ, K. *František Ropek, akademický malíř z Desné*, Gymnázium Aloise Jiráka v Litomyšli, 2004. s. 2. (k dispozici v ARLM, Seminární práce František Ropek, sbírka rukopisů, 197 – 1 – 119).

²⁷ Celá chalupa i s pozemky byla vyměřena na 1,5 ha.

²⁸ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Životopis napsaný Františkem Ropkem, 2. 1. 1952.

²⁹ Torzo pozůstalosti v soukromém vlastnictví majetku rodiny Jebouskových (Desná čp. 89), Cestovní pas, vydáný 19. 9. 1936.

³⁰ Tato škola byla založena v roce 1892. Škola se řadila mezi specializovaná učiliště. Svě žáky směřovala na kreslení vzorů a jednou z náplní hodin byla kresba rukou. Zároveň také podporovala vlastní výtvarný rozvoj žáků. Absolventy této odborné školy jsou: Josef Nesejt, František Malý, František Bukáček, Bohuslav Felsman a František Ropek. (viz KMOŠEK, P. *Obraz domova v malířství východních Čech 20. století*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2006. ISBN 80-86845-45-1.)

³¹ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Životopis napsaný Františkem Ropkem, 2. 1. 1952.

umělecké škole pro Ropka nebylo zřejmě jednoduché. Sám tuto dobu popisuje jako „*Časy plné bídy a strastí, neboť se musel zaopatřit sám. Jediná pomoc, kterou v té době měl, byla skromná stipendia.*“³²

Po svých studiích a cestě do Francie se vrátil zpátky do Desné. V této době žil střídavě v Praze a v Desné až do roku 1944. Poté už trvale bydlel v Desné, kde si postavil skromnou vilu s ateliérem.³³ Než se ve svých čtyřiceti třech letech přestěhoval natrvalo do Desné, tvořil v zimních dnech v ateliéru v Praze a teplejší dny trávil v Desné. Jako svůj dočasný ateliér používal sál v hostinci u Drábků. Tento sál si oblíbil už při svých studiích na akademii a využíval ho pokaždé, když se vrátil z Prahy domů. Právě v tomto hostinci vytvořil návrh k fresce umístěné ve vstupní hale České spořitelny a.s. v Litomyšli.³⁴ Ateliér v Praze měl v Dejvicích na Náměstí Branné moci (dnes Vítězné náměstí) čp. 828. Další ateliér, který Ropek vlastnil, byl v Litomyšli.³⁵ Právě v těchto třech ateliérech vzniká většina jeho děl. Z datací a názvů obrazů, které se nám dochovaly, ale také podle zachovalých katalogů je zřejmé, že se postupně začíná prosazovat jeho charakteristický námět, kterým jsou rolnické práce na vesnici. Nejčastěji se na nich objevují ženy a běžné chvíle všedního života. Svá díla poprvé představuje na výstavě v roce 1931. V roce 1935 vytváří fresku *Litomyšlsko* (viz obr. 11 přílohy) pro Městskou spořitelnu v Litomyšli.³⁶ František Lašek fresku popsal následovně: „*Tvrdá olejo-vaječná tempera na suché omítce, znázorňující devíti bájeslovnými ženskými vidinami život litomyšlského okresu.*“³⁷

3.1 Studijní cesty

Lidé od nepaměti cestují za poznáním, dobrodružstvím, či za zážitky. Umělci cestují především za poznáním, tedy za zkušenostmi, popřípadě k získání nových znalostí. Mnoho umělců směřovalo do Itálie, kde se seznamovali s mistry renesance, ale také s antickým uměním takzvané kolébky civilizace. Návštěva Itálie v 19. století byla záležitostí módní a vzdělávací. Později se přidává Francie jako země novinek módy nebo nových stylů.³⁸ Malířům především prospívalo nové prostředí, které nemohli ve své rodné zemi spatřit. Často se stává, že dochází ke střetu s cizí zemí a kulturou. Tato konfrontace

³² ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Životopis napsaný Františkem Ropkem, 2. 1. 1952.

³³ Tamtéž.

³⁴ JANDA, E. Z kraje Lukáše Pakosty. In *Od Trstenické stezky*, roč. 14, (1939-1940). s. 113-116.

³⁵ Torzo pozůstalosti v soukromém vlastnictví majetku rodiny Jebouskových (Desná čp. 89), Žádost o pronajmutí. 17. 10. 1953.

³⁶ Freska signována v levém dolním rohu „1935 F. Ropek“.

³⁷ LAŠEK, F. *Litomyšl v dějinách a výtvarném umění*. J. R. Veselík, Litomyšl, 1945. s. 12.

³⁸ KROUTVOR, J. *Cesta na jih: inspirace českého umění 19. a 20. století: výstavní sály Obecního domu, 5. května – 10. října 1999*. Praha: Obecní dům, 1999, s. 15-17. ISBN 80-902507-7-7.

může být nejen kladná, ale i záporná. Malíř buď s druhou zemí souhlasí a přijme ji, nebo se vůči ní snaží vymezit a zdůrazňuje rysy své vlastní země.³⁹ Itálie může být vnímána hned z několika úhlů a to: 1) Jako země s antickou historií, hlavním sídlem církve a významnými poutními místy (Řím, Assisi, Loreto); 2) Zemí kde se zrodila renesance; 3) Jako země s nádhernou krajinou, přírodou, mořem a nádhernými pohledy do měst, které malíři nejsou opomíjeni; 4) V neposlední řadě je to také země svých obyvatel s nezaměnitelnou povahou.⁴⁰

Cestu do Itálie podnikají například malíři Antonín Hudeček nebo Jan Preisler v roce 1902. Oba autoři jsou krajináři, ale v Itálii se zajímají také o moře a italské památky. Okolo roku 1935 se i Emil Filla zajímá o antiku, poté co přijel do Itálie. Na Fillu zapůsobily antické mýty, které ztvárnil v některých jeho obrazech.⁴¹

Studijní cesty pomáhaly malířům s rozšířením znalostí, ale také s rozšíření fantazie autora. Cesty byly plánované a dalo by se říci, že i plně náhod nebo překvapení. Postupem času se ve 30. letech všechny cesty na jih stávaly zvykem, tradicí, popřípadě chmurnou cestou za posvátnými památkami.⁴²

František Ropek podnikl celkem dvě studijní cesty, první byla do Paříže a druhá do Itálie. Cestu do Paříže podnikl v roce 1928⁴³ spolu s dalšími žáky poté, co dostal stipendium.⁴⁴ Zde mohl získat četné zkušenosti z moderního světa malířství. Z jeho návštěvy Paříže se dochovaly pohlednice, které poslal domů rodičům, ve kterých popisoval své zážitky z Paříže. Každý den navštěvoval Louvre a neopominul ani prohlídku Eiffelovy věže. Dále se seznámil s Versailles na jednodenním výletě, ze kterého byl velmi nadšený, ostatně jako z celého svého pobytu. V jedné z pohlednic si povzdychl nad tím, že bude muset brzy odjet, bohužel mu jeho pobyt rychle utíkal.⁴⁵

Vedle Francie a Itálie se malíři ve 20. století vypravují také do Španělska, Řecka, ale i Ruska, do těchto končin se však Ropek bohužel nikdy nepodíval. Návštěva Francie, především Paříže, byla velkou módní záležitostí. Mísily se zde hodnoty lidí spolu

³⁹ MLISOVÁ, N. *I já jsem byl v Itálii...: Obraz Itálie ve vybraných textech českých autorů*. Praha: Akropolis, 2009. s. 51. ISBN 978-80-86903-96-5.

⁴⁰ MLISOVÁ, N. *Do Itálie!?: K české cestopisné reprezentaci Itálie mezi válkami*. Liberec: Bor, 2015. s. 8. ISBN 978-80-87607-53-4.

⁴¹ KROUTVOR, J. *Cesta na jih: inspirace českého umění 19. a 20. století: výstavní sály Obecního domu, 5. května – 10. října 1999*. Praha: Obecní dům, 1999, s. 35-49. ISBN 80-902507-7-7.

⁴² Tamtéž, s. 63-71.

⁴³ Data na pohlednicích jsou většinou z října 1928, ale ve svém životopise udal, že Paříž navštívil v roce 1929. Nikde se však nepíše o tom, kdy do Paříže odjel a ani kdy se vrátil zpět do své rodné země.

⁴⁴ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karta 1, Životopis napsaný Františkem Ropkem, 2. 1. 1952.

⁴⁵ Torzo pozůstalosti v soukromém vlastnictví majetku rodiny Jebouskových (Desná čp. 89), Pohlednice.

s životním stylem. Francie byla novým ztělesněním moderního světa a čas zde plynul stále dopředu na rozdíl od Itálie, kde má člověk občas pocit, jako by se zastavil čas.⁴⁶

V roce 1936 se naskytla Ropkovi další a ještě větší zkušenost, než byl pobyt v Paříži. Vyhrál studijní cestu do Itálie. Cenu udělila městská rada v Praze z Nadace Aloise Turka a celkem se jednalo o 12 000 Kčs. Umělecká porota posuzovala díla na schůzi dne 7. května 1936, která se konala na Staroměstské radnici. Svá díla uchazeči předkládali 6. května 1936 od 10 – 12 hodin a vyzvednout si je mohli následující den. Uchazeč mohl předložit originály, jež musely být označeny jménem autora a cenou, anebo další možností bylo přednést fotografie či skici, pokud je přiložil k žádosti.⁴⁷ V srpnu roku 1936 měly být odeslány dekrety vyznamenaným, mezi nimiž byl i František Ropek, ale odeslání se opozdilo, pro špatně uvedenou adresu jednoho z vyznamenaných.⁴⁸ Pravděpodobně hned poté, co obdržel Ropek dekret oznamující o výhře, si nechal dne 19. září 1936 vyrobit pas na svou půlroční cestu.⁴⁹

František Ropek vyjel do Itálie dne 6. února 1937⁵⁰ a cestu si poctivě naplánoval. Na poznámkách, které si před cestou vytvořil, si roze-psal jízdní řád vlaků, které plánoval využít během své cesty:

Tabulka 1 Cesta z Prahy do Říma⁵¹

Město	Čas příjezdu	Čas odjezdu
Praha		22:40
Linec	5:45	6:32
Villach	15:17	15:32
Benátky	21:25	23:25
Řím	7:50	
Celkový čas na cestě	33 h. 10 min.	

Zpáteční cestu plánoval úplně stejnou trasou, jak je vidět v tabulce číslo 2.

⁴⁶ KROUTVOR, J. *Cesta na jih: inspirace českého umění 19. a 20. století: výstavní sály Obecního domu, 5. května–10. října 1999*. Praha: Obecní dům, 1999, s. 86. ISBN 80-902507-7-7.

⁴⁷ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Dopis od Ústředního sociálního úřadu hl. města Prahy, 29. 4. 1936.

⁴⁸ Tamtéž, Dopis od Primátora hl. města Prahy pro V. Drbohlava, 27. 8. 1936.

⁴⁹ Torzo pozůstalosti v soukromém vlastnictví majetku rodiny Jebouskových (Desná čp. 89), Cestovní pas, vydaný 19. 9. 1936.

⁵⁰ Tamtéž.

⁵¹ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Ústřížek papíru, nedatován.

Tabulka 2 Cesta z Říma do Prahy⁵²

Město	Čas příjezdu	Čas odjezdu
Řím		17:40
Benátky	6:05	7:00
Villach	22:48	23:25
Linec	13:14	13:54
Praha	7:15	
Celkový čas na cestě	34 h. 25 min.	

Tento plán dokazuje jeho smysl pro plánování a přesnost. Není možné potvrdit, zda mu vše vyšlo podle plánu, ale z těchto poznámek vyplývá určitá představa.⁵³

První cestu pravděpodobně podnikl na Sicílii, jejíž náklady odhadoval na 150 lir. Přespat plánoval v hotelu za 7 lir. Poté chtěl cestovat do Palerma, kde nocoval v hotelu Grand Hotel Patria. Dále měl v plánu odjet do Monreale, kde si napsal poznámku „románské nosníky“, které chtěl pravděpodobně v tomto okouzujícím sicilském městě spatřit. Zároveň si poznamenal: „klášter a kostel“ kam se chtěl nejspíše v Monreale přednostně podívat.⁵⁴

Ve Florencii pravděpodobně bydlel v hotelu Corona d'Italia. Tento hotel měl ležet blízko nádraží. Hotel se stejným jménem a blízko nádraží existuje ve Florencii dodnes. Své noci v Benátkách chtěl Ropka strávit v Hotelu Edelweiss. Pro případ nouze si poznamenal, kde je v Římě vyslanectví Československa. To se tehdy nacházelo blízko Piazza del Popolo na nábřeží Tibery. Toto náměstí nemohl při svých cestách minout, jelikož je jedním z hlavních náměstí v Římě.⁵⁵ Řím samozřejmě navštívil, nevíme bohužel, jak dlouho se zde zdržel. Noci pravděpodobně strávil v hotelu Gegina Carlton. Při svých cestách navštívil i Padovu, zde byl ubytovaný v Grand hotelu.⁵⁶

Itálii opustil dne 9. července 1937.⁵⁷ Z jeho obrazů se dá říci, že jej Itálie nadchla jak svým uměním, tak i svou historií. Nejvíce jej okouzila krajina, obyvatelé Itálie a antické mýty. Hned po návratu uspořádal výstavu, na které prezentoval práce z cest. Výstava se konala na přelomu října a listopadu a nesla název „Výstava Františka Ropka v Litomyšli.“

⁵² ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Ústřížek papíru, Nedatován.

⁵³ Tamtéž.

⁵⁴ Tamtéž.

⁵⁵ Tamtéž.

⁵⁶ Torzo pozůstalosti v soukromém vlastnictví majetku rodiny Jebouskových (Desná čp. 89), Kufř.

⁵⁷ Tamtéž, Cestovní pas, vydaný 19. 9. 1936.

Ropkova cesta na jih znamenala velký posun v jeho tvorbě a to i přes to, že trvala jen něco málo přes šest měsíců. Z této své cesty si přivezl několik olejů, nejvíce zastoupené byly akvarely s živými barvami a méně početné tempery.⁵⁸ Po svém návratu dále tvořil v tomto duchu, například obraz *Tančící ženy*⁵⁹ (kolem roku 1940), *Paridův soud*⁶⁰ (1938) nebo *Námět z antiky*⁶¹ (1943).

3.2 Budování domu v Desné

Po svém návratu z Itálie si začal budovat dům s ateliérem v Desné. Toto jeho nové útočiště začalo vznikat mezi roky 1939–1942.⁶² Dochované účty za různé potřeby ke stavbě domu jsou datovány v letech 1940–1942. Je tedy pravděpodobné, že už v roce 1939 plánoval postavit dům a dokonce i navrhl, jeho podobu (viz obr. 1 a 2 přílohy). Jeho návrh se tolik neliší od architektonických projektů (viz obr. 3 a 4 přílohy). Pro svůj dům našel krásné tiché místo hned pod otcovou kovárnou s čp. 74.⁶³ Ve své vile bydlel až do své náhlé smrti v roce 1952.

Architektem této stavby byl jeho přítel Čeněk Mužík z Chocně.⁶⁴ Veškeré suroviny a další potřebné materiály ke stavbě domu si objednával v Litomyšli, popřípadě od místních z Desné nebo Dolního Újezdu.⁶⁵ Při stavbě domu mu pomohli i jeho přátelé a také on sám přiložil ruku k dílu.⁶⁶ Do domu byla instalována elektřina v roce 1942, s jejímž zavedením se plánovalo už při stavbě.⁶⁷

Tato malebná vilka byla zavedena do katastru na přelomu srpna/září 1942, a to jako nová parcela s domem čp. 89.⁶⁸ Dům si nechal pojistit v roce 1949 a to u Československé pojišťovny.⁶⁹ Toto pojištění rozšířil v roce 1951 o požární pojištění.⁷⁰

Tento dvoupatrový domek s čtvercovým půdorysem dodnes stojí v Desné. Nyní je po rekonstrukci a od původní dispozice je přestavěný. V jeho přední části se nachází velká okna a to jak v prvním patře, tak i v přízemí, která umožňují přirozený přísun světla. Hned za vstupními dveřmi je menší chodba, za kterou se nachází jídelna se schody do prvního

⁵⁸ Katalog výstavy Františka Ropka v Litomyšli 1937.

⁵⁹ Východočeská galerie v Pardubicích - *Tančící ženy* neboli *Tanečnice*, 65x93, olej, plátno, 1940.

⁶⁰ Torzo pozůstalosti v soukromém vlastnictví majetku rodiny Jebouskových (Desná čp. 89), Fotografie.

⁶¹ Galerie Kroupa Litomyšl – *Antický motiv (Námět z antiky)*, 73x77, olej, po roce 1937. Prodáno.

⁶² BOUČKOVÁ, J. *František Ropka: obrazy*. Litomyšl: Městské muzeum, 1984.

⁶³ Torzo pozůstalosti v soukromém vlastnictví majetku rodiny Jebouskových (Desná čp. 89), účty z let 1940–1942

⁶⁴ Tamtéž, Plány domu.

⁶⁵ Tamtéž, Účty.

⁶⁶ Tamtéž, Fotografie.

⁶⁷ Tamtéž, Účet od Jaroslava Nováka v Litomyšli / elektor radio závod 10. 2. 1942.

⁶⁸ Tamtéž, 3. 9. 1942 usnesení od soudu v Litomyšli, zanesení do pozemkové knihy.

⁶⁹ Tamtéž, Pojistná smlouva 15. 3. 1949.

⁷⁰ Tamtéž, Smlouva z 27. 11. 1951.

patra a vedle je menší kuchyň. V prvním poschodí nalezneme místnost zvanou ateliér. Tento název získala místnost už při plánování a mistr zde tvořil většinu svých děl. V ateliéru se nachází velká okna, díky kterým mohl mít malíř po celý den přirozené světlo. Vila se nachází na kraji vesnice a je zde klid, který mu pravděpodobně vyhovoval při jeho tvorbě. V okolí je krásná příroda, kterou do svých obrazů F. Ropěk zakomponoval.

3.3 Politický život

Za druhé světové války byl František Ropěk činným zejména v oblasti výstavní činnosti (viz tabulka 3 přílohy). Zúčastnil se několika výstav Umělecké besedy, jejímž členem byl už od roku 1935.⁷¹ Dokonce v roce 1944 uspořádal svou vlastní výstavu v Galerii Jos. R. Vilímka. Na této výstavě představil svých čtyřicet děl, z nichž šestadvacet byly malby a zbylých čtrnáct byly kresby.⁷² Ropěk své obrazy vystavoval také na několika uměleckých salonech v Litomyšli, Poličce a Zlíně (viz tabulka 3 přílohy).

V roce 1942 byl František Ropěk zasažen smrtí svého bratra Stanislava Ropka. Stanislav byl ženatý a měl vyrovnanou a veselou povahu. Často chodil na procházky po městě s malou dcerkou Alenkou.⁷³ František Ropěk, nejstarší ze sourozenců, doporučil svému o pět let mladšímu bratrovi Stanislavovi, aby šel studovat práva do Prahy a stal se soudcem. Po studiích se skutečně soudcem stal, a to u Okresního soudu v Pardubicích. Zde si vysloužil pověst poctivého soudce. V roce 1942, po atentátu na Heydricha, byl 10. června JUDr. Stanislav Ropěk zadržen gestapem. Odvezli ho přímo ze soudního řízení v dopoledních hodinách. Ani se nestihl rozloučit s rodinou. Ten samý večer byl Stanislav Ropěk popraven v Pardubicích na Zámečku.⁷⁴ Ihned byl zabaven jeho majetek a plat. Po této tragické události pomáhali pozůstalé manželce příbuzní.⁷⁵ Noviny Lidová demokracie 8. září 1945 otiskly článek, jenž popisoval tuto tragickou událost a zdůrazňoval, že Stanislav Ropěk byl nevinný. Jeho smrt byla zapříčiněna omylem anebo, jak se uvádí, byl náhodně vybrán jako oběť za Heydrichiádu.⁷⁶ V dotazníku vyplněném Věrou Ropkovou bylo uvedeno, že na jaře 1940 se stal členem ilegální organizace v Pardubicích. Jeho

⁷¹ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Životopis napsaný Františkem Ropkem, 2. 1. 1952. V publikaci obraz domova od Petra Kmoška, *Obraz domova v malířství východních Čech 20. století* je uvedeno, že v Umělecké besedě působil od 1931. Oproti tomu v katalogu Umělecké besedy z roku 1948 je uveden rok 1935.

⁷² Katalog výstavy František Ropěk Galerie Jos. R. Vilímek 1944.

⁷³ SOKA Svitavy se sídlem v Litomyšli, Místní národní výbor (dále jen MNV) Desná (1945–1976), inv. č. 23, kart. 1, Dotazník IV vyplněný Věrou Ropkovou, 1945.

⁷⁴ KLADIVO, O. Vzpomínka smutných událostí. In *Desnáček, Zpravodaj obce Desné*, 2007, č. 21, s. 5.

⁷⁵ SOKA Svitavy se sídlem v Litomyšli, MNV Desná (1945–1976), inv. č. 23, kart. 1, Dotazník IV vyplněný Věrou Ropkovou, 1945.

⁷⁶ KLADIVO, O. Vzpomínka smutných událostí. In *Desnáček, Zpravodaj obce Desné*, 2007, č. 21, s. 5.

úkolem bylo organizovat spojení mezi Pardubicemi a Litomyšlí a vyhledávat lidi pro ilegální skupinky v téže městě, kde bydlel a pracoval.⁷⁷ Stanislavovo jméno je dnes vyryto na desce pomníku padlých v obci Desná. Na odhalení této pamětní desky se podílelo MNV Desná v červenci 1947, tehdy byl Ropka ve funkci místopředsedy.⁷⁸

S bratrem Stanislavem Františkem plánoval vytvořit rodovou kroniku. Byl s ním domluven na tom, že zatímco Stanislav bude psát, on se postará o výtvarnou stránku kroniky. Tato jejich kronika se měla předávat pouze mužským potomkům, kteří dle Františka Ropka byli více zainteresováni do rodové historie. V kronice plánovali psát o členech rodiny žijících, ale i o těch, kteří již zemřeli, avšak zůstali v paměti pozůstalých. Součástí kroniky měl být rodokmen rodiny. Bohužel se tento plán nepodařilo zrealizovat kvůli tragické smrti bratra. Ropka sám se zřejmě tohoto úkolu nezhodil nebo se zmiňovaná kronika nedochovala.⁷⁹

V poválečném období byla jeho díla, stejně jako mnoha dalších umělců, ovlivněna válkou. Dokazují to jeho díla *Zajatci* (1942),⁸⁰ *Odsouzenci* (1940),⁸¹ *Transport* (1944)⁸² a *Poprava* (1944)⁸³. Právě tento poslední obraz mohl být ovlivněn bratrovou smrtí.

Roku 1944 se Ropka vrací zpět do Prahy, kam se nastěhoval. Vlastnil tam rovněž ateliér a čas strávený v Praze popsal jako „*dobu plnou strádání a exekucí*“.⁸⁴

Z tohoto období Ropka proslul svým plakátem s protibolševickým tématem. Na plakátu byla nakreslena kostrbatá rudá ruka, pod kterou se nesl nápis: „Zachvátí-li tě, zahyneš“.⁸⁵ Ovšem po osvobození v roce 1945 vstoupil do komunistické strany. Byl velice aktivním členem, což dokazuje jeho kariéra v této straně. Byl členem různých spolků, výborů a organizací.⁸⁶

V roce 1945, poté co se stal členem KSČ, se stal Ropka předsedou MNV v Desné. Tuto funkci zastával do roku 1946, kdy se po volbách stal místopředsedou. Funkci místopředsedy přestal vykonávat v roce 1948, tehdy podal svou rezignaci ze zdravotních důvodů. V roce 1945 byl jmenován do vedoucí funkce svazu Fialová voda a od dubna 1948 byl zvolen předsedou Místního akčního výboru – Národní fronty (dále jen MAV –

⁷⁷ SOkA Svitavy se sídlem v Litomyšli, MNV Desná (1945–1976), inv. č. 23, kart. 1, Dotazník vyplněný Věrou Ropkovou, 1945.

⁷⁸ Tamtéž, Zápisy o schůzích pléna a rady, str. 67, 9. 3. 1947.

⁷⁹ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, List s nápisem „Kronika“, Nedatovaný.

⁸⁰ Východočeská galerie v Pardubicích - *Zajatci, alegorie*, 41x90, olej, překližka, 1942.

⁸¹ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Ústřížek z novin Pražský il. zpravodaj, Praha. 6. 7. 1944

⁸² Městská galerie Litomyšl – *Transport*, 46x92, olej, 1944. Podle katalogu Výstava prací UB v Praze 1947

⁸³ Torzo pozůstalosti v soukromém vlastnictví majetku rodiny Jebouskových (Desná čp. 89).

⁸⁴ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Životopis napsaný Františkem Ropkem, 2. 1. 1952.

⁸⁵ FLÍDROVÁ, H. Z galerie známých rodáků. In *Desnáček, Zpravodaj obce Desné*, 2002, č. 2.

⁸⁶ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Životopis napsaný Františkem Ropkem, 2. 1. 1952.

NF), kde působil do 1. června 1950. Dne 7. března 1950 byl Ropak zvolen předsedou Desenské vesnické MO – KSČ (Místní Organizace KSČ). Tuto funkci zastával ještě v době, kdy psal svůj životopis, což bylo 2. ledna 1952. Lze tedy předpokládat, že v této funkci působil až do své smrti. Mimo jiné také působil v mnoha dalších výborech a byl členem různých sdružení. Například zastával funkci instruktora základní organizace KSČ a správce Městské galerie v Litomyšli.⁸⁷

3.3.1 Působení v Místním národním výboru (MNV)

MNV⁸⁸ v Desné měl pět až sedm členů v radě, jednoho voleného předsedu, místopředsedu a tajemníka. Nadřízeným úřadem MNV v Desné byl ONV v Litomyšli. V roce 1960 se Litomyšlský okres a s ním i ONV Litomyšl stal součástí okresu Svitavy. Tomu se podřídil také MNV Desná. Na začátku dubna roku 1976 se obec Desná sjednotila s Dolním Újezdem a zanikl MNV v Desné.⁸⁹

František Ropak byl zvolen do čela Místního národního výboru v roce 1945. Dne 17. května téhož roku proběhlo předání obecního úřadu do správy místního národního výboru v Desné. MNV zastupovali předseda František Ropak a další členové MNV Jan Pavliš, František Kavka, Vladimír Ptáček.⁹⁰ Spolu s Ropkem byl členem i jeho přítel Josef Drábek.⁹¹ Jakožto první předseda MNV Desná musel učinit některá poválečná rozhodnutí spolu s dalšími členy MNV Desná. Z počátku jeho funkčního období, které trvalo až do roku 1946, nechali například vyzbrojit občany Desné a partyzány z Budislavi spolu s dalšími vesnicemi patřící pod Budislavské velitelství.⁹² Dále dodali dobytek Rudé

⁸⁷ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Životopis napsaný Františkem Ropkem, 2. 1. 1952.

⁸⁸ Místní národní výbory začaly vznikat už v roce 1944 na území Protektorátu Čechy a Morava. Byly charakterizovány jako dočasná instituce starající se o správu a zodpovídaly se vládě. Nejvíce MNV bylo zřízeno po pražském povstání 5. května 1945. Tento orgán měl nahradit obecní úřad. MNV měl pod svým polem působnosti veřejné záležitosti. Vedoucí osobností v tomto výboru byl předseda, ten byl volen radou spolu s dalšími místopředsedy. Při tomto výboru mohly vznikat komise. Nejčastěji to byly komise rolnické, bezpečnostní, školské a také hospodářské. Podle počtu obyvatel v obci byl dán také počet členů MNV.

Po únoru 1948 začaly vznikat akční výbory Národní fronty. Ty měly dostat podporu od národních výborů. Vzájemně spolu měly spolupracovat a někdy dokonce akční výbory zasahovaly do veřejné správy města a také do uspořádání národních výborů. Po roce 1948 se zvýšili kompetence národních výborů, díky přebírání pravomocí zanikajících úřadů. V roce 1960 se zvýšily kompetence národních výborů v souvislosti se zánikem okresů Litomyšl, Polička a Moravská Třebová, kdy došlo ke sjednocení pod okres Svitavy. Zhruba o deset let později v menších obcích zanikly místní národní výbory a byly přiřazeny k větším výborům. Po listopadové revoluci v roce 1989 systém národních výborů na území Československa zanikl. (viz PAKOSTA, O. MNV Desná (1936) 1945–1976. Inventář, 2005, ev. č. 1564. s. I-VIII.)

⁸⁹ PAKOSTA, O. Místní národní výbor Desná (1936) 1945–1976. Inventář, 2005, ev. č. 1564. s. I-VIII.

⁹⁰ SOkA Svitavy se sídlem v Litomyšli, MNV Desná (1945–1976), inv. č. 1, kn. 1, Zápisy o schůzích pléna a rady, str. 9, 17. 5. 1945.

⁹¹ Tamtéž, Soupis členů MNV Desná, 16. 6. 1945. Drábek působil v Mléčné komisi, Technické komisi a také měl funkci Obecního hospodáře.

⁹² Mezi nimi byly vesnice Lubná, Poříčí, Budislav, Jarošov.

armádě, spolu s ovsem, senem a trávou. V květnu 1945 byla v obci uvedena do činnosti Národní garda.⁹³ Ta činila osmnáct ozbrojených mužů, jednoho velitele a jednoho podvelitele,⁹⁴ velitelem byl Vladimír Ptáček.⁹⁵

V rámci postupného osidlování byl Němcům zabavován majetek a spolu s tím se řešil odsun Němců.⁹⁶ Tyto národnostní situace probíhaly po celé zemi vzhledem k danému poválečnému období. Desná tedy nebyla výjimkou. Neprodiskutovalo se jen odsunutí Němců, ale také i chování, či postavení některých českých obyvatelů za doby německé okupace. Jednalo se tedy o případy zrádců a kolaborantů. Ve spisové dokumentaci se nejčastěji s touto problematikou objevují jména Václava Nováčka (čp. 83) a Jana Kladivý (čp. 61).⁹⁷

Vydávání národní spolehlivosti bylo jednou z mnoha povinností a práv MNV v Desné. Většina obyvatel neměla problém národní spolehlivost dostat. Ovšem někteří obyvatelé měli problém národní spolehlivost dostat. Za působení F. Ropka jej například nezískal Jan Kladivo. V tomto případě se do sporu muselo vložit ONV v Litomyšli a nakonec tak panu Kladivovi byla národní spolehlivost udělena.⁹⁸ Dalším příkladem byl Josef Stříteský, o kterém bylo uvedeno, že jeho pověst v době okupace byla závadná jen ve směru národnostním.⁹⁹

Jedním ze stanovených cílů, které si MNV zadalo, bylo zřídit školu.¹⁰⁰ Pro tento účel chtěla rada zakoupit dům čp. 13, kde spolu se školou mělo být také hřiště.¹⁰¹ V následujícím zápise se dovídáme o plánu, který zahrnoval vyvlastnění domu čp. 13 i s pozemkem.¹⁰² Do vedení školy ustanovili radu o čtyřech členech a třech náhradnících.¹⁰³ Ve výboru spravující fond pro zřízení školy byl zvolen Ropek a pokladní Kašpar.¹⁰⁴

⁹³ SOkA Svitavy se sídlem v Litomyšli, MNV Desná (1945–1976), inv. č. 33, kart. 2, Žádost po povolení N. G., 22. 5. 1945.

⁹⁴ SOkA Svitavy se sídlem v Litomyšli, MNV Desná (1945–1976), inv. č. 1, kn. 1, Zápisy o schůzích pléna a rady, str. 10-11, 28. 5. 1945.

⁹⁵ SOkA Svitavy se sídlem v Litomyšli, MNV Desná (1945–1976), inv. č. 25, kart. 1, Národní garda v Desné, 30. 5. 1945.

⁹⁶ SOkA Svitavy se sídlem v Litomyšli, MNV Desná (1945–1976), inv. č. 1, kn. 1, Zápisy o schůzích pléna a rady, str. 12, 30. 5. 1945.

⁹⁷ Tamtéž, str. 19-20, 28. 5. 1945.

⁹⁸ Tamtéž, str. 104, 27. 10. 1948.

⁹⁹ Tamtéž, str. 70, 5. 5. 1948.

¹⁰⁰ Tamtéž, str. 15, 25. 6. 1945.

¹⁰¹ Tamtéž, str. 102, 6. 9. 1948.

¹⁰² Tamtéž, str. 103, 19. 9. 1948.

¹⁰³ Tamtéž, str. 31, 11. 1. 1945.

¹⁰⁴ Tamtéž, str. 42, 5. 5. 1946.

V rámci obstarávání dalších věcí pro obec diskutovali o věci obecního kozla,¹⁰⁵ o pořízení býka¹⁰⁶ pro obec a obsazení místa ponocného¹⁰⁷, ale i knihovníka.¹⁰⁸ MNV se také podílelo při odhalování pamětní desky umístěné u pomníku padlých v Desné. V rámci zkrášlování vesnice byla například omítnuta hasičská zbrojnice.¹⁰⁹

Rada MNV, v čele s Ropkem, musela vydávat povolení v oblasti stavitelství, případně oprav na domech, například střech, komínů a stropů.¹¹⁰ Také měla na starost různé oslavy konané v obci.¹¹¹ Mimo jiné také přispěla na sanitní auto pro záchrannou službu v okresní veřejné nemocnici v Litomyšli.¹¹²

Dne 18. května 1946 se konala poslední schůze před obnovením MNV. Toto MNV bylo znovu obnoveno 5. července 1946.¹¹³ Novým předsedou byl zvolen Josef Flídr a Ropek byl zvolen náměstkem předsedy.¹¹⁴ Zajímavé je, že se o něm později mluví jako o místopředsedovi a i on sám ve svém životopise uvádí funkci místopředseda. V této funkci ukončil na vlastní žádost svoji činnost v roce 1948 a 15. února téhož roku byl František Ropek nahrazen Janem Stříteským.¹¹⁵

Ze zápisů schůzí se dozvídáme o vodovodním svazu „Fialová voda“. Tato myšlenka se začala formovat již v roce 1946. Účelem tohoto svazu bylo vybudovat vodovod pro obce Desná, Horní Újezd, Dolní Újezd, Mladočov a Poříčí. Obec Desnou v této věci zastupoval František Ropek.¹¹⁶

Ropek měl v tomto svazu důležité postavení. Stal se spolu s Václavem Tomšíčkem, Janem Stříteským a Františkem Nádvorníkem členem vodovodní komise v lednu roku 1945.¹¹⁷ V srpnu 1946 byli Ropek spolu s Tomšíčkem jmenováni do vodovodního svazu jako zástupci obce a tím se Ropkovo postavení v tomto svazu ještě zvýšilo.¹¹⁸ Dne 5. prosince 1946 byly schváleny stanovy pro vodovodní svaz „Fialová voda.“ V této době

¹⁰⁵ SOKA Svitavy se sídlem v Litomyšli, MNV Desná (1945–1976), inv. č. 1, kn. 1, Zápisy o schůzích pléna a rady, str. 26, 16. 11. 1945.

¹⁰⁶ Býka pořídili za 18 531 Kčs a dokonce ho propůjčovali do obce Mladočov.

¹⁰⁷ SOKA Svitavy se sídlem v Litomyšli, MNV Desná (1945–1976), inv. č. 1, kn. 1, Zápisy o schůzích pléna a rady, str. 30, 30. 12. 1945.

¹⁰⁸ Tamtéž, str. 92, 14. 4. 1948.

¹⁰⁹ Tamtéž, str. 77, 15. 9. 1948.

¹¹⁰ Tamtéž, str. 34, 7. 3. 1946.

¹¹¹ Tamtéž, str. 42, 5. 5. 1946.

¹¹² Tamtéž, str. 85 – 86, 25. 2. 1948.

¹¹³ Tamtéž, str. 45, 18. 5. 1946.

¹¹⁴ Tamtéž, str. 47-48, 5. 7. 1946.

¹¹⁵ Tamtéž, str. 112, 15. 2. 1948. (musí se jednat o přepis, protože předchozí zápisy jsou datovány 1949 a následující také 1949).

¹¹⁶ Tamtéž, str. 37, 22. 3. 1946.

¹¹⁷ Tamtéž, str. 31, 11. 1. 1945.

¹¹⁸ SOKA Svitavy se sídlem v Litomyšli, MNV Desná (1945–1976), inv. č. 33, kart. 2, Oznamení o schůzi MNV, 12. 8. 1946.

byly práce na stavbě vodovodu již v plném proudu. O tom všem na schůzi informoval František Ropek.¹¹⁹

Zdrojem tohoto výtlačného vodovodu, kde se voda nacházela v téměř stejné nadmořské výšce, jako místo, kam voda měla být dopravena, byl pramen P. Marie nedaleko od Boštíkova mlýna. Dalším zdrojem pro tento vodovod měl být pramen Fialová voda, podle kterého zřejmě také dostal název celý svaz.¹²⁰

Dále byl F. Ropek zvolen jakožto člen honebního společenstva do schůze valného shromáždění, které se konalo 25. ledna 1948.¹²¹ Také působil ve funkci kulturního referenta MNV od roku 1948 a byl současně předsedou místní rady osvětové.¹²² Po celou dobu svého působení v MNV ve funkci předsedy se schůzi účastnil často. Jen zřídkakdy se nesetkáme s Ropkovým podpisem vedle dalších zúčastněných členů. Ale v roce 1947 a 1948 si můžeme povšimnout lehkého poklesu jeho účastí na schůzích, kdy právě v roce 1947 plánoval stálou expozici pro Litomyšlskou galerii a v roce 1948 byl znovu zvolen do funkce ředitele Litomyšlské galerie. Je tedy možné, že svou pozornost uchýlil ke galerii a k pořádaným výstavám, aby umožnil prezentaci výtvarného umění pro veřejnost Litomyšle a okolí.

Po odstoupení Františka Ropka schůze MNV pokračovaly dále. Jeho jméno se již v seznamu zúčastněných členů neobjevovalo tak často. Kupříkladu 14. června 1949 se schůze zúčastnil. Na programu bylo projednání „týdne dětské radosti“ a dalším bodem byla organizace žňových prací.¹²³ Následující schůze, kdy se účastnil, byla o měsíc později a na programu byly opět žně. Tentokrát vypracování žňového plánu.¹²⁴ Několikrát se dokonce zúčastnil zasedání jménem Akčního výboru.¹²⁵ Při další schůzi se zúčastnil opět jménem akčního výboru, ale tentokrát ve funkci předsedy Akčního výboru Národní fronty.¹²⁶ Povětšinou to byly schůze, na kterých se projednávali věci týkající se jeho dalších

¹¹⁹ SOKA Svitavy se sídlem v Litomyšli, MNV Desná (1945–1976), inv. č. 1, kn. 1, Zápisy o schůzích pléna a rady, str. 61, 5. 12. 1946.

¹²⁰ V úvahu může přijít také Fialová studánka, jež byla majetkem obce Horního Újezdu. Dále potok Desinka též takzvaný Fialový potok.

¹²¹ SOKA Svitavy se sídlem v Litomyšli, MNV Desná (1945–1976), inv. č. 1, kn. 1, Zápisy o schůzích pléna a rady, str. 83, 22. 1. 1948.

¹²² Tamtéž, str. 106, 11. 11. 1948.

¹²³ Tamtéž, str. 118, 17. 6. 1949.

¹²⁴ Tamtéž, str. 120, 12. 7. 1949.

¹²⁵ Tamtéž, str. 130, 15. 11. 1949.

¹²⁶ Tamtéž, str. 135, 17. 1. 1950.

funkcí. Poslední schůze, na které byl Ropěk přítomen, byla 19. září 1951. Zde zastupoval KSČ, když se volil předseda MNV.¹²⁷

Vzhledem k tomu, že orgány MNV měly v rámci působení státní moci poměrně vysokou důležitost, můžeme předpokládat, že zdroje tak, jak jsou předkládány, nemusí být zcela relevantní. Můžeme se domnívat, že zvláště negativní informace nejsou v těchto materiálech z ideologických důvodů zahrnovány. Takovýto zdroj nám tedy poskytuje více či méně pouze jeden pohled na to, jak v té době situace v obci vypadala. V rámci této práce jsou zápisy MNV použity spíše jako doplňkový zdroj – jedná se o náhled na činnost Františka Ropka, čemu se v rámci svého působení věnoval a o čem mohl rozhodovat. Nezískáváme však plné informace o činnostech, které v obci mohly probíhat, protože byl využit pouze jeden pramen a tím byli právě zápisy ze schůzí MNV Desná.

3.3.2 Kulturní patron v Poličce a kulturní referent v Litomyšli

Kulturní patronát byl založen pro zřizování kulturních aktivit na venkově. Mimo jiné také jednotliví patroni měli zřizovat knihovny nebo kulturní domy. V případě Ropka se mohlo jednat o pořádání výstav a zprostředkování umění pro širokou veřejnost.¹²⁸ Kulturní referent měl za úkol rozvíjet kulturní život, což zahrnovalo organizaci státních oslav nebo propagační akce.¹²⁹

Do funkce kulturního patrona okresu Poličky byl pověřen v únoru roku 1949. Aby se mohl stát kulturním patronem, musel projít školením a také musel být politicky a umělecky prověřen. Toto prověření platilo do odvolání.¹³⁰ Krátce poté, co byl zvolen kulturním patronem okresu Poličky, byl pozván městem na návštěvu, která byla navržena na 13. dubna toho roku. O své činnosti musel podávat pravidelná hlášení, plnit úkoly a účastnit se konferencí či schůzí.¹³¹

V roce 1949 bylo Ropkovi navrženo, jakožto kulturnímu patronovi, aby se zúčastnil tvůrčích prací na výstavbě „pardubického giganta“ ve Smiřicích. Tato zpráva přišla od Svazu československých spisovatelů. Pod názvem „pardubický gigant“ se skrývá

¹²⁷ SOkA Svitavy se sídlem v Litomyšli, MNV Desná (1945–1976), inv. č. 1, kn. 1, Zápisy o schůzích pléna a rady, str. 189, 19. 9. 1951.

¹²⁸ KNAPÍK, J. a FRANČ M. *Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948–1967*. Praha: Academia, 2011, Šťastné zítřky. s. 476. ISBN 978-80-200-2019-2.

¹²⁹ Tamtéž, s. 481.

¹³⁰ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Dopis od ÚAV NF, 2. 2. 1949. Ten samý dopis byl Ropkovi poslán téhož roku 8. 3. 1949.

¹³¹ Tamtéž, Dopis od hlavních představitelů města Poličky, 11. 3. 1949.

velkovýkrmna vepřů.¹³² Výstavby se skutečně zúčastnil, ale místo bylo pozměněno na Velkou Čeperku. Výstavba se konala ve dnech 22. - 24. listopadu a namaloval zde dva obrazy.¹³³ Jak můžeme soudit z katalogu výstavy, jež se konala následujícího roku, mohly to být obrazy: *Stavba Giganta ve Velké Čeperce (1949)* a *Skupina žen (1949)*.¹³⁴ Že se skutečně jedná o tyto dva obrazy, nasvědčuje i rok kdy obrazy maloval, který se příhodně shoduje s rokem výstavby Giganta.

Práce kulturního patrona mu musela zabírat spousty času. Zavazoval se k pořádání výstav, aby se mohli občané kulturně vzdělávat. Například naplánoval, že při výstavě dětských knih v Poličce roku 1949 se bude také konat výstava obrazů a kresba pro děti.¹³⁵ Dále se v roce 1950 zavázal, že uspořádá besedy s občany v pěti obcích spojené s výstavou. Pro tuto příležitost chtěl namalovat deset obrazů z pracovního prostředí. Výstava měla začít koncem roku 1950 v Poličce.¹³⁶ Práce kulturního patrona přinášela také své výhody. Například cestovní výlohy a strava na pracovní konferenci¹³⁷ kulturních patronů byly hrazeny.¹³⁸

Od roku 1948 Ropek zastával funkci kulturního referenta pro Litomyšl. Jak sám Ropek uvádí v jednom z hlášení: „*byl více činným právě v Litomyšlském okrese, protože zde bydlel a měl zde blíže k lidem*“, se kterými se během svého života dennodenně setkával. Jednou z jeho činností byl styk s lidem na vesnici. Tento vztah vyplýval z funkcí, které do té doby zastával, nejdříve jako předseda MNV, poté jako místopředseda a také předseda MAV – NF a instruktor v sousedních vsích.¹³⁹

Z pozice kulturního referenta a dalších jeho funkcí se postaral o výzdobu městské obrazárny v nově přidělených místnostech, které se nacházely v druhém poschodí litomyšlského zámku. Po této úpravě provedl instalaci výtvarných děl.¹⁴⁰

Také uspořádal několik hromadných každoročních výstav v Litomyšli. Těmi byly například členská výstava Umělecké besedy, Čeští mistři XI. století, Julius Mařák a jeho

¹³² ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Dopis od svazu československých spisovatelů, 25. 10. 1949.

¹³³ Tamtéž, Ropkovo hlášení, 6. 12. 1949.

¹³⁴ Tamtéž, Katalog I. Členská výstava k Socialistickému realismu 1950.

¹³⁵ Tamtéž, Ropkovo hlášení, 6. 12. 1949.

¹³⁶ Tamtéž, Ropkovo prohlášení, 22. 3. 1950.

¹³⁷ Dne 14.–15. května 1949 se Ropek účastnil konference kulturních patronů v Pardubicích. (viz ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Vyúčtování za účast na konferenci, 18. 6. 1949)

¹³⁸ Za tyto dva dny dostal 600 Kčs na cestovní výlohy.

¹³⁹ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Hlášení Františka Ropka, 7. 2. 1951.

¹⁴⁰ Tamtéž.

škola. Dále jak sám uvádí, „z těchto jeho funkcí sama vyplynula další činnost a to péče o kulturní potřeby vesnice aj.“¹⁴¹

V roce 1951 se konaly celostátní oslavy 100 let od narození Aloise Jiráska. Tato výstava se konala i v Litomyšli a to v červnu toho roku.¹⁴² Pan Jindřich Růžička z městského muzea v Litomyšli poslal Ropkovi svou představu o vstupní místnosti Jiráskovy výstavy a zároveň žádal o Ropkův názor a konzultaci.¹⁴³ Tato akce byla i na programu MNV, kde Ropek sice nebyl místopředsedou, ale stále se několika schůzí účastnil. Subkomise archivní a muzejní rozhodla dne 6. dubna 1951 o Ropkově členství v pracovním výboru Jiráskovy výstavy. Ropek byl zvolen na základě jeho zkušeností jakožto ředitele galerie v Litomyšli a také protože byl schopným výtvarníkem.¹⁴⁴ Ropek se tedy velmi angažoval do těchto oslav.¹⁴⁵

Následující rok se konala výstava Nová Čína pod záštitou Ministerstva informací a osvěty. Tu pořádalo krajské středisko SČSVU. Výstava se konala od 15. do 29. února 1952 v Domě umění v Pardubicích.¹⁴⁶ Na tuto výstavu si Ropek zapůjčil několik exponátů z muzejního spolku „Palacký“ v Poličce.¹⁴⁷

3.3.3 Litomyšlská galerie

První pokusy o založení specializované instituce zaměřující se na umění v Litomyšli byly přibližně v letech 1907 až 1913. Mezi prvními průkopníky byl Matěj Čáp. Ten chtěl založit spíše umělecko-průmyslové muzeum. Bohužel se této instituci nedařilo a exponáty, které nashromáždila, byly rozdány. V roce 1919 se tyto exponáty zase začínají shromažďovat. Vznik městské galerie se začal počítat od roku 1926, kdy byly její prostory otevřeny veřejnosti. Ředitelem se stal až do roku 1937 Václav Drbohlav. Ten rozšířil galerii o dva výstavní sály a o mnoho obrazů. Jedním z malířů, se kterým jednal, byl i František Ropek, od kterého odkoupil pár obrazů.¹⁴⁸ V roce 1933 byly výstavní sály galerie pozměněny a objevuje se zde obraz od Františka Ropka¹⁴⁹ *Litomyšl ze Zaháje*.¹⁵⁰ V roce 1937 vystřídal V. Drbohlava František Lašek. Ten to v době svého působení neměl

¹⁴¹ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, hlášení Františka Ropka, 7. 2. 1951.

¹⁴² Tamtéž, Oznámení od MNV, 7. 4. 1951.

¹⁴³ Tamtéž, Dopis od pana Růžičky, 22. 3. 1951.

¹⁴⁴ Tamtéž, Oznámení od MNV, 7. 4. 1951.

¹⁴⁵ Tamtéž, Dopis od Jindřicha Růžičky, 21. 4. 1951.

¹⁴⁶ Tamtéž, Leták k výstavě Nová Čína, únor 1952

¹⁴⁷ Tamtéž, Dopis od muzejního spolku „Palacký“ Polička, 12. 5. 1952.

¹⁴⁸ JAROŠ, K. Městská obrazárna v Litomyšli, In: *Pomezí Čech a Moravy*, svazek 2, 1998, str. 51 – 75.

¹⁴⁹ V katalogu je uvedeno jméno Jan Ropek, ale uvedené informace k tomuto malíři odpovídají Františku Ropkovi. Jedná se tedy o chybu v katalogu.

¹⁵⁰ DRBOHLAV, V. *Městská obrazárna v Litomyšli: založena byla 28. září 1926*. Litomyšl: Městská rada, 1933.

lehké. Musel odstranit některá díla, která nevyhovovala nacistickému režimu, a zároveň byl navýšen nájem za poskytované prostory.¹⁵¹

V roce 1945 se galerii podařilo odkoupit nějaká díla od místních umělců, kterými byli František Ropek, Emil Kubíček a Josef Matička. V tom samém roce bylo nově svoláno kuratorium, do jehož čela byl jmenován opět MUDr. Lašek a tajemníkem se stal Karel Holec. Kuratorium se mohlo pyšnit také novými členy z oboru, jimiž byli E. Kubíček, V. Bretschneider, J. Matička a také F. Ropek. O rok později, 20. srpna 1946, zasedalo kuratorium a zvolilo nové ředitelství. Právě tehdy se František Ropek stává ředitelem spolu s tajemníkem Vladimírem Sedlákem. František Ropek se svými kolegy z galerie postavil Litomyšlskou galerii tak říkajíc „znovu na nohy“.¹⁵²

Obrazárna s tímto vedením sklízela úspěch pravděpodobně díky nové instalaci, kterou upořádal František Ropek. Nová expozice byla otevřena 8. června 1947 a přístupná byla denně od 8-12 hodin a od 14-17 hodin.¹⁵³ Úvodní slovo k zahájení výstavy měl na starosti Zdeněk Nejedlý.¹⁵⁴ Expozice umístěná ve druhém patře zámku se udržela po 11 let, kdy přežila i svého stvořitele. Ropek rozdělil galerii do šestnácti síní, které byly tematicky členěné. První síň nesla název „Vstupní síň I.“ Zde byly umístěny busty známých osobností Litomyšle. Byly zde zastoupeny například busty Aloise Jiráska, Bedřicha Smetany, Juliuse Mařáka a také portrét Františka Laška.¹⁵⁵

Další síně byly rozděleny na „Staré umění“, „Umění 19. století“, „Antonína Dvořáka“, „Julia Mařáka“, „Českou grafiku“, „Kresby“, „Maxe Švabinského“, „Viktora Faltise“, „Litomyšl v obrazech“, „Josefa Voleského“ a nakonec „Dnešní umění“. Staré umění se mohlo pyšnit několika obrazy od neznámých autorů, zato však se známými náměty. Těmi byly například Marie Terezie, Ježíš trním korunován, Judita, Zavraždění sv. Václava a obraz Svaté rodiny. V síni s číslem tři – „Umění 19. století“ návštěvníci mohli shlédnout díla Hochelbera, Ferbera, Bubáka a Umlaufa. Antonínu Dvořákovi byly věnovány dvě síně a to číslo čtyři a pět. Byly zde umístěny převážně portréty tohoto slavného hudebního skladatele. Julius Mařák byl umístěn v síni číslo šest a návštěvník zde mohl obdivovat některá jeho díla. V sedmé síni s názvem „Česká grafika“ byly umístěny lepty, dřevoryty, kresby uhlem, litografie a perokresby od umělců Rabase, Bílka, Preissinga, Kašpara, Filly a dalších. Síň, která se zaměřila na kresby, byla v pořadí osmá

¹⁵¹ JAROŠ, K. Městská obrazárna v Litomyšli, In: *Pomezí Čech a Moravy*, svazek 2, 1998, str. 51 – 75.

¹⁵² Tamtéž.

¹⁵³ ROPEK, F. Prozatímní Katalog městské obrazárny v Litomyšli, 1947.

¹⁵⁴ JAROŠ, K. Městská obrazárna v Litomyšli, In: *Pomezí Čech a Moravy*, svazek 2, 1998, str. 51 – 75.

¹⁵⁵ ROPEK, F. Prozatímní Katalog městské obrazárny v Litomyšli, 1947.

a byly zde akvarely, kresby tužkou a uhlím, ale také perokresby od Toyen a Lady. Devátá a desátá síň „Maxe Švabinského“ ukazovala návštěvníkům spousty děl tohoto malíře. Viktorovi Faltisovi byly věnovány dvě síně s akvarely, které zobrazovaly krásu okolí Orlice a další pestré náměty. Ve třinácté síni s názvem „Litomyšl v obrazech“ byl umístěn také jeden obraz od Františka Ropka a to *Litomyšl ze Zaháje*¹⁵⁶ a obrazy dalších malířů, kterým se zalíbilo okolí Litomyšle či Litomyšl samotná. Čtrnáctá síň nesla název „Josefa Voleského“, a vystavovaly se zde obrazy tohoto malíře. Z jeho děl zde byly umístěny portréty Františka Laška, Boženy Němcové a také Antonína Sovy. Poslední dvě síně nesly název „Dnešní umění“, mezi nimiž byly obrazy od autorů jako Špála, Muzika a Zrzavý.¹⁵⁷ Byl zde také obraz přítele Františka Ropka Bořivoje Žufana, ale i Ropěk samotný se svým obrazem *Bárky v přístavu*.¹⁵⁸ Obraz Bořivoje Žufana nesl název *Ležákovo okno v Desné*,¹⁵⁹ který byl vytvořen v Horním Újezdě v Ležákově mlýně.¹⁶⁰

Celá tato instalace byla mistrně připravena. Expozice překonávala očekávání nejen rozsahem, ale také přehledným uspořádáním. František Ropěk měl skutečně cit a talent pro podobné věci. Mnohé obrazy v expozici byly ve vlastnictví galerie, některé byly zapůjčeny. Bylo zde několik děl z jednoty umělců výtvarných. Nechyběly obrazy z pražské Národní galerie, které skvěle doplnily již četnou sbírku litomyšlské galerie.¹⁶¹ V tom samém roce byla uspořádána spolu s touto expozicí výstava Umělecké besedy. To vše se uskutečnilo díky tvrdé práci ředitele galerie a využití jeho kontaktů v uměleckém světě.¹⁶²

V květnu roku 1948 byl Ropěk zmocněn MNV uměleckým vedením městské obrazárny. Bylo mu svěřeno rozhodování o úpravách v městské obrazárně i rozhodování o instalaci obrazů. Toto zmocnění Ropka bylo výsledkem sporu mezi ním a panem Sedlákem. Ten se domníval, že nejlepší pro galerii bude využití třech místností jako depozitářů. Tento svůj názor považoval za moderní a pokrokový, který odůvodňoval tím, že nejméně jedna třetina galerie by měla sloužit jako depozitáře a teprve poté zbytek plochy by měl být určen k výstavám. Oproti tomu Ropkův návrh považoval za zastaralý. Ropěk zastával názor, aby i ony tři místnosti byly využity jako výstavní prostory a tím

¹⁵⁶ Umístění obrazu: Městská galerie Litomyšl - *Litomyšl ze Zaháje*, 63x72, olej, 1930.

¹⁵⁷ ROPEK, F. Prozatímní Katalog městské obrazárny v Litomyšli, 1947.

¹⁵⁸ Umístění obrazu: Městská galerie Litomyšl - *Bárky v přístavu*, 67x75, olej, 1937.

¹⁵⁹ ROPEK, F. Prozatímní Katalog městské obrazárny v Litomyšli, 1947.

¹⁶⁰ BOŠTÍK, M., VOSYKA S. a ZEMINA J. *Václav Boštík (1913–2005): k stému výročí malířova narození*. V Řevnicích: Arbor vitae, 2013. s. 11-12. ISBN 978-80-7467-036-7.

¹⁶¹ JAROŠ, K. Městská obrazárna v Litomyšli, In: *Pomezí Čech a Moravy*, svazek 2, 1998, str. 51 – 75.

¹⁶² ARML, Fond Městská galerie Litomyšl (1908–1960), nezpr., karton 2, Katalog výstavy prací členů UB v Praze konané v Litomyšli, 1947.

nebyla dodržena ona moderní pravidla. Po této neshodě, kdy byl Ropěk zmocněn uměleckým vedením, pan Sedlák odstoupil ze své funkce.¹⁶³

Již v únoru toho roku nastaly změny ve vedení obrazárny. Kuratorium bylo zrušeno 20. února 1948 a bylo nahrazeno odborem pro správu městské obrazárny, který více vyhovoval předpisům nového organizačního řádu pro MNV. Spolu s Ropěkem, který byl znovuzvolen ředitelem, zde pracovali E. Karger, J. Doležal, K. Holec, V. Bretschneider, M. Drbohlavová a A. Soukup.¹⁶⁴

Rok 1949 znamenal pro Litomyšl velkou událost. Byly uspořádány velké oslavy *k výročí 125 let od narození Bedřicha Smetany*.¹⁶⁵ Tehdy započala tradice pořádání známého operního festivalu Smetanova Litomyšl. Při této příležitosti se v Městské galerii uskutečnila výstava „Mistři českého umění 19. století a Moderní umění“. Na této výstavě spolupracovaly instituce Městská galerie, MNV, Národní galerie a není pochyb o tom, že hlavním iniciátorem této výstavy byl F. Ropěk. Výstava se konala na zámku a v červnu a červenci ji shlédlo okolo 10 000 lidí.¹⁶⁶

V roce 1949 se František Ropěk spolu se svým přítelem Bohdanem Kopeckým vypravil do Prahy, aby si odvezli několik vyřazených obrazů. Tyto obrazy byly považovány za úpadkové. Už zde nebylo místo pro moderní umění, na vrchol začal vstupovat socialistický realismus.¹⁶⁷ Bohdan Kopecký o této výpravě do Prahy vypráví: „*František Ropěk, mimo jiné člen spolku „Beseda“, velký zastávce moderního umění neváhal. Jedeme do Prahy! Sehnat nákladňáček nebylo jednoduché, vzpomínám, že byl na dřevoplyn. Vpředu v kabině místo pro dva. Moje místo bylo nahoře. Na ministerstvu kultury jsme z nakupených hald obrazů a plastik vybrali zvrhlého umění plný nákladňák. Celý náklad zakrývalo kubistické zátiší Emila Filly, formát asi 2x3 metry.*“¹⁶⁸ Poté co byly obrazy přivezeny do Litomyšle, instalovali tato díla v co nejkratším čase do litomyšlské galerie. Tyto „zakázané“ obrazy zde byly umístěny skoro dva roky. Jako důvod, proč obrazy mohly být vystaveny v galerii, aniž by se o to kdokoli zajímal, uvedl Bohdan Kopecký toto: „*Franta Ropěk byl v Litomyšli osobnost a napomohla k tomu i kulturní ignorace nových představitelů města.*“¹⁶⁹

¹⁶³ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Dopis zaslaný MNV, květen 1948.

¹⁶⁴ JAROŠ, K. Městská obrazárna v Litomyšli, In: *Pomezí Čech a Moravy*, svazek 2, 1998, str. 51 – 75.

¹⁶⁵ BOŠTÍK, M. a VOSYKA, S. *Vladyka z Bídy: malíř a Litomyšlan Bohdan Kopecký*. Litomyšl: Městská galerie Litomyšl, 2016. s. 36. ISBN 978-80-906435-0-5.

¹⁶⁶ Tamtéž.

¹⁶⁷ KOPECKÝ, Bohdan, *Zakázané ovoce*, IN: *Lilie*, zpravodaj Města Litomyšle 20, 2010, č. 11. str. 5.

¹⁶⁸ Tamtéž.

¹⁶⁹ Tamtéž.

Z tohoto příběhu od Bohdana Kopeckého můžeme získat názor, že díla zachránili před zkázou. Ale F. Ropěk v únoru 1949 dostal dopis od předsedy MNV v Litomyšli, kde bylo napsáno o půjčování děl krajským a okresním galeriím z ministerstva školství, věd a umění v Praze. K této informaci byla přidána i žádost, aby zajel do Prahy na ministerstvo a dle svého nejlepšího vědomí a svědomí vybral některá díla, které by mohla oživit sbírky galerie. Ropěk odjel tedy okamžitě a vybral celkem 11 uměleckých děl. Tyto díla zůstaly v držení litomyšlské galerie do šedesátých let, byla to ojedinělá sbírka moderního umění. Přemístěna byla do sbírek Východočeské galerie v Pardubicích, spolu s dalšími obrazy a sochami.¹⁷⁰

Za celou dobu působení Františka Ropka v postu ředitele galerie prosperovala. Bohdan Kopecký zavzpomínal na tuto dobu takto: „*František Ropěk prokázal za krátkou dobu, po kterou stál v čele obrazárny, dostatečnou odbornou způsobilost jednak reinstalací obrazárny překonávající svým rozmachem předválečný stav, jednak upořádáním řady náročných a hodnotných výstav. Obrazárna však mj. vyžadovala ve změněném sociálním klimatu také důležité opravy v oblasti právní a organizační.*“¹⁷¹

Ve své pozici ředitele měl na starosti také sochy, které byly umístěny v galerii. S restaurováním dvou soch požádal František Ropěk o pomoc svého přítele Emila Kubička. Ten mu sdělil, že busta Smetany je v žalostném stavu a soška od Josefa Wágnera je také v hrozném stavu, že se o její restauraci někdo pokoušel, ale ne zrovna úspěšně.¹⁷²

Za doby ředitelování Františka Ropka nakoupila galerie několik obrazů od malířů J. Voleského, J. Honsy a i od Ropka samotného. Spolupracoval s Národní galerií, Ministerstvem školství a osvěty. Za jeho krátkého působení ve funkci ředitele se galerie dostala na národní úroveň. Podařilo se jí rozšířit a celá galerie jen vzkvétala.¹⁷³

Litomyšlské galerii po krátkém čase začala konkurovat Krajská Pardubická galerie, kterou se zavázal pomoci vybudovat Ropěk. Jedním z mnoha návrhů bylo vytvoření poboček krajské galerie v Pardubicích a jednou z poboček měla být také Litomyšl. V roce 1952, po smrti Františka Ropka, nastoupil do funkce ředitele litomyšlské galerie Antonín Pič.¹⁷⁴

¹⁷⁰ BOŠTÍK, M. a VOSYKA, S. *Vladyka z Bídy: malíř a Litomyšlan Bohdan Kopecký*. Litomyšl: Městská galerie Litomyšl, 2016. s. 45. ISBN 978-80-906435-0-5.

¹⁷¹ JAROŠ, K. Městská obrazárna v Litomyšli, In: *Pomezí Čech a Moravy*, svazek 2, 1998, str. 51 – 75.

¹⁷² ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Dopis od E. Kubička, 25. 11. 1951.

¹⁷³ JAROŠ, K. Městská obrazárna v Litomyšli, In: *Pomezí Čech a Moravy*, svazek 2, 1998, str. 51 – 75.

¹⁷⁴ Tamtéž.

3.3.4 Svaz československých výtvarných umělců

Svaz vznikl v polovině roku 1947 a pod záštitou toto svazu měli tvořit díla malíři, sochaři, grafici, průmyslový výtvarníci a další autoři. Tato díla se zaměřovala na socialistický realismus. Tento svaz měl ambice se stát jedinou organizací zaštiťující výtvarné umění. Přestože jeho vliv na výtvarné scéně byl poměrně velký, nikdy nezískal vedoucí postavení.¹⁷⁵

V této organizaci měl Ropek vlivné slovo, vždyť byl jedním z jejích zakladatelů.¹⁷⁶ V listopadu roku 1951 byl zvolen delegátem pro II. celostátní konferenci výtvarných umělců v Praze. Na tuto konferenci dostal několik potravinových lístků a také slevu na dráhu.¹⁷⁷ Na konferenci následujícího roku byl také pozván jakožto delegát. Tato konference se konala od 5. července do 7. července 1952.¹⁷⁸ V tomto svazu byl činným členem, účastnil se schůzí, konferencí, výstav a také soutěží, které tímto sdružením procházely.

V roce 1950 byl jmenován pověřencem krajského střediska pro okres Litomyšl. Do této funkce ho jmenovalo krajské středisko SČSVU v Pardubicích.¹⁷⁹

Pro rok 1951 se zavázal, že v rámci osvětové činnosti Krajského střediska SČSVU bude plnit následující úkoly: 1) zúčastní se budování krajské galerie v Pardubicích; 2) bude zastávat veškerou správu galerie Litomyšl; 3) bude činný pro výzdobu svého okresního města; 4) převezme výtvarný patronát nad JZD v Desné a vypraví alegorický vůz na 1. máj, přičemž obstará také propagační materiál.¹⁸⁰

V roce 1951 byl Ropek jmenován krajským střediskem SČSVU v Pardubicích výtvarným referentem pro okres Litomyšl. Musel se tedy starat o veškeré výtvarné dění v okrese. Měl být informován od ostatních členů o potřebách z oblasti výtvarného oboru. Na oplátku měl za úkol informovat o výtvarném životě krajské středisko a další výtvarníky z jeho pole působení a také dávat rady ostatním výtvarníkům.¹⁸¹

Na základě rozhodnutí Krajského národního výboru Ropka informoval SČSVU o udělení „čestného uznání v oboru výtvarného umění 1951“. Tuto informaci obdržel v listopadu v roce 1951. Slavnostní předání se konalo 23. listopadu téhož roku v krajském

¹⁷⁵ KNAPÍK, J. a FRANC M. *Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948–1967*. Praha: Academia, 2011, Šťastné zítřky. s. 895-896. ISBN 978-80-200-2019-2.

¹⁷⁶ JAROŠ, K. Městská obrazárna v Litomyšli, In: *Pomezí Čech a Moravy*, svazek 2, 1998, str. 51 – 75.

¹⁷⁷ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Dopis od SČSVU, 22. 10. 1951.

¹⁷⁸ Tamtéž, Pozvání od SČSVU, 26. 6. 1952.

¹⁷⁹ Tamtéž, Sdělení od Krajského střediska SČSVU, 16. 3. 1950.

¹⁸⁰ Tamtéž, Ropkova zpráva pro SČSVU, 29. 11. 1950.

¹⁸¹ Tamtéž, Dopis od krajského střediska SČSVU, 24. 5. 1951.

divadle v Pardubicích.¹⁸² Postupem času jeho aktivita klesala, například v prosinci roku 1951 se neúčastnil jedné schůze. V roce 1952 se schůzí pravděpodobně neúčastnil skoro vůbec.¹⁸³ Nakonec na začátku května 1952 byl Ropka vyškrtnut ze seznamu členů pardubického střediska a byl převeden do druhého střediska pražského.¹⁸⁴

3.3.5 Ostatní

Byl dokonale obeznámen se životem na vesnici, nejenže na vesnici žil, ale také vyrůstal na vesnici s prarodiči, kteří se živili zemědělstvím. V této oblasti se zapojil do budování JZD v Desné. Tuto činnost ovšem shledal obtížnou, nikoli však nemožnou. Po zapojení mnoha úsilí a času tato organizace skutečně vznikla.¹⁸⁵ Poté, co bylo JZD znovuobnoveno, si kladl za cíl získat pro tuto věc celou vesnici. Do tohoto svazu už získali pole od domů čp. 12 a čp. 2 s tím, že při náboru získali 30 členů s 80 ha pole.¹⁸⁶

V roce 1948 byl navržen do slavnostního výboru pro slavnostní odhalení pamětní desky Lukáše Pakosty v Horním Újezdě konaného 25. dubna 1948.¹⁸⁷

Ropka byl angažovaný do politického dění nejen ve výtvarném umění, ale byl také členem svazu československých spisovatelů, jehož konferencí či sjezdů se pravidelně účastnil.¹⁸⁸

3.4 Přátelé a kolegové Františka Ropka

Tento akademický malíř z Desné si za svůj život získal mnoho přátel, kdy můžeme zmínit Bořivoje Žufana, Václava Boštíka, Jaroslava Růžičku¹⁸⁹, Josefa Drábka, Josefa Haška, Josefa Matičku a Emila Kubíčka. Kolegy měl hned z několika míst a to z MNV v Desné, Litomyšlské galerie, ale také kolegy malíře. Do této skupinky pak patří Karel Holan, Antonín Píč a další, kteří byli i jeho přáteli v soukromém životě. Jezdili za ním na návštěvy malíři František Tichý (24. 3. 1896–7. 10. 1961) a Václav Koutský (12. 10.

¹⁸² ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Dopis od SČSVU. 14. 11. 1951.

¹⁸³ Tamtéž, Dopis od známého ze SČSVU, 31. 1. 1952.

¹⁸⁴ Tamtéž, Dopis od SČSVU, 7. 5. 1952.

¹⁸⁵ Tamtéž, Hlášení Františka Ropka, 7. 2. 1951.

¹⁸⁶ Tamtéž, Dopis psaný rukou, nedatován.

¹⁸⁷ Tamtéž, Dopis o odhalení pamětní desky, 20. 4. 1948.

¹⁸⁸ Tamtéž, Pozvánky a vyúčtování z konferencí, 1949.

¹⁸⁹ S Jaroslavem Růžičkou chodil Ropka do školy. Růžička vzpomínal v dopise „na mejdany a hody“ na které společně chodili při studiích. (viz ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Dopis Ropkovi od Jaroslava Růžičky, 27. 7. 1944)

1907–7. 6. 1980), kteří při své návštěvě v roce 1943 byli ubytovaní v kovárně u Ropkových rodičů.¹⁹⁰

Od každého svého přítele se František Ropka lišil stylem nebo použitím barev, ale také náměty a způsobem znázorňování. Především chápal život ve větších souvislostech a uměl ztvárnit jak půvaby života a chmurné záležitosti, tak všední chvílky obyčejného dne. Spolu s dalšími umělci Ladislavem Pejchlem, Ludmilou Jandovou a Bohdanem Kopeckým tvořili realistické náměty nejen z nejbližšího okolí, ale také zobrazovali a chápali aktuální dění.¹⁹¹

Jedním z umělců, který se nechal inspirovat krajem a také pracovními náměty byl Rudolf Vejrych (18. 1. 1882–18. 2. 1939), který na rozdíl od Ropky používal více detailů. Stejně jako Ropka maloval okolí Litomyšlska a pracovní náměty.¹⁹² Max Švabinský (17. 9. 1873–10. 2. 1962), Ladislav Pejchl (14. 3. 1901–8. 5. 1973) a Jan Rušňák (19. 12. 1911–13. 7. 2001) sice nepocházeli z východních Čech, ale nechali se tímto krajem inspirovat a zároveň je zaujaly pracovní výjevy, kdy se objevují stejné názvy s Františkem Ropkem, jako například *Na bramborách* od Ladislava Pejchla¹⁹³ a *Vybírání brambor* od Jana Rušňáka¹⁹⁴. Oldřich Blažiček (5. 1. 1887–3. 5. 1953) maloval krajinu a její obyvatele v harmonii, kdežto Ropka se ve svých obrazech zaměřoval spíše na lid a krajina tento výjev pouze doplňovala. Oproti tomu s Josefem Voleským (13. 2. 1895–18. 11. 1932) si byl Ropka námětově bližší. Oba tito autoři prošli stejným ateliérem a zajímali se o zemědělskou tematiku (Voleský: *Soumrak, Kopání brambor, V Březinách, Česání ovoce*). Několika obrazy si byli velmi podobní, alespoň co se týče kompozic a tématem. Dalším, kdo se Ropkovi přiblížil tematikou, byl Svatopluk Máchal (29. 4. 1895–27. 5. 1947). A přestože měl stejné náměty jako Ropka, využíval ve svém stylu větší důraznost a výraznější kontury. Tímto ztvárněním se od sebe lišili, ale témata byla podobná: *Vykopávání brambor, Pradleny, Práce na poli, Orání, Hráči karet, V Divadle*.¹⁹⁵ Dalšími, kdo tvořili pracovní náměty, byli Vojtěch Sedláček (9. 9. 1892–3. 2. 1973) a Jan Šplíchal (30. 11. 1894–8. 12. 1942). Šplíchal ve své tvorbě neopomenul každodenní život ve Sloupnici

¹⁹⁰ BOŠTÍK, M., VOSYKA S. a ZEMINA J. *Václav Boštík (1913–2005): k stému výročí maliřova narození*. V Řevnicích: Arbor vitae, 2013. s. 12. ISBN 978-80-7467-036-7.

¹⁹¹ KMOŠEK, P. *Obraz domova v malířství východních Čech 20. století*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2006. s. 124. ISBN 80-86845-45-1.

¹⁹² Tamtéž, s. 30-31.

¹⁹³ Tamtéž, s. 177.

¹⁹⁴ Tamtéž, s. 186-187.

¹⁹⁵ Tamtéž, s. 38-43.

u Litomyšle a například ztvárnil sklizeň obilí na obraze s příhodným názvem *Žně*.¹⁹⁶ Zato obrazy Sedláčka byly moderního rázu, kde je důležitá jednoduchost, náznaky a vztah člověka k přírodě. Příklady děl jsou: *Začátek žní*, *Svážení obilí*, *Kovárna* a *Na vsi*.¹⁹⁷

Václav Boštík (6. 11. 1913–7. 5. 2005)

Tento malíř a grafik z Horního Újezdu blízko Litomyšle znázorňoval krajinné náměty z okolí svého rodiště, ale od šedesátých let se zaměřil na nefigurální kresbu, jež byla expresivní a abstraktní.¹⁹⁸ Václav Boštík bydlel za řekou Desnou v Ležákově mlýně. Tento mlýn byl pojmenován po majitelích z 16. a 17. století. František Ropek a Václav Boštík bydleli v sousedních vesnicích, a přitom od sebe byli vzdáleni pouze přes řeku Desná. Když se tito dva malíři sešli, tak rozmlouvali nad uměním nebo hráli šachy. Ropek k Boštíkovi přivedl na návštěvu také několik dalších přátel, s nimiž vystavoval nebo pracoval. Příkladem můžeme uvést Josefa Haška, Karla Holana, Emila Kubíčka či Bořivoje Žufana. Zřejmě také díky přátelství s Václavem Boštíkem dostal Ropek příležitost ilustrovat knihu strýce Františka Boštíka. Byla to v pořadí druhá kniha, kdy první ilustroval jeho synovec, ale i tehdy František Boštík uvažoval o Ropkovi.¹⁹⁹

Boštík stejně jako Ropek studoval na AVU, ale v ateliéru profesora Viléma Nowaka.²⁰⁰ Byl také členem Umělecké besedy od roku 1942 a v roce 1990 se stal předsedou výtvarného odboru. I přes jejich společné zájmy měli rozdílnou tvorbu, kdy Boštík se v pozdějších letech zaměřil na abstraktní umění. Tito dva přátelé našli společné téma, kterým byla rodná krajina, ale i v tomto případě využívali jinou formou zpracování. Boštíkovy krajiny byly prosvětlené a většinou bez postav, oproti tomu v Ropkových krajinách hraje hlavní roli zemědělské prostředí a používá častěji tmavších barev.²⁰¹

¹⁹⁶ KMOŠEK, P. *Obraz domova v malířství východních Čech 20. století*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2006. s. 134. ISBN 80-86845-45-1.

¹⁹⁷ Tamtéž, s. 123.

¹⁹⁸ BOUČKOVÁ, J. *Výtvarní umělci jihovýchodních Čech: stručný přehled životopisných dat malířů, sochařů a grafiků jihovýchodních Čech: rodáků a těch, kteří zde kratší či delší dobu žili nebo hledali náměty a inspiraci pro svoji tvorbu*. Pardubice: Východočeská galerie, 1983, s. 7.

¹⁹⁹ BOŠTÍK, M., VOSYKA S. a ZEMINA J. *Václav Boštík (1913–2005): k stému výročí malířova narození*. V Řevnicích: Arbor vitae, 2013. s. 11 a 23. ISBN 978-80-7467-036-7.

²⁰⁰ *Almanach Akademie výtvarných umění v Praze k 180 výročí založení (1799–1979)*. Praha: Akademie výtvarných umění, 1979. s. 109.

²⁰¹ KMOŠEK, P. *Obraz domova v malířství východních Čech 20. století*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2006. s. 71. ISBN 80-86845-45-1.

Bořivoj Žufan (11. 1. 1904–3. 3. 1942)

Tento malíř původem z Prahy několikrát navštívil východní Čechy. Jezdil jak za příbuznými, tak i za přáteli malíři, mezi nimiž byli Josef Hašek, František Ropka a Václav Boštík.²⁰² Vesnici Desnou si Žufan pravděpodobně oblíbil, protože Ropka navštívil hned několikrát a to v letech 1933, 1934, 1935, 1937. Poslední návštěva proběhla v roce 1938. František Ropka si poznamenal, „že ho Žufan přijel navštívit několikrát a že se na návštěvách musel cítit jako doma.“²⁰³ V roce 1935 se Žufan ubytoval v Boštíkově mlýně a dokonce zde namaloval jeden ze svých akvarelů *Ležákovo okno*. Tento obraz je součástí sbírky Východočeské galerie v Pardubicích pod názvem *Zátiší*.²⁰⁴

V květnu roku 1938 přijel Žufan od své sestry z Domažlic. Z tohoto jeho dočasného domova ho vyhnal neklid zbraní za blízkými hranicemi a květnová mobilizace. Svou návštěvou v Desné doufal v klid a mír, jelikož je daleko od hranic. To ovšem ještě nevěděl, že se za pár měsíců hranice posune. Pro Františka Ropka to tenkrát „bylo milé překvapení, neviděli se už dlouho,“²⁰⁵ jak sám napsal. Ropka přijel zrovna z Prahy na letní prázdniny a Žufan ho vítal hned u autobusu. Pro Ropka však nebylo úplně překvapivé, že se objevil z čista jasna. Jeho dlouholetý přítel mu nikdy nepsal o svých návštěvách a za léta přátelství měl od svého kamaráda sotva dva dopisy. Žufan byl v Ropkově nepřítomnosti ubytován u rodičů v kovárně. Místnost, kterou jeho přítel obýval, byla malá dřevěná komůrka, sloužící pouze k přespaní a uložení nezbytnějších věcí, které potřebuje malíř.²⁰⁶

Při svých návštěvách Žufan maloval v hospodě u Drábků, kde měl zřízen provizorní ateliér.²⁰⁷ Zde také na počátku svých tvůrčích let maloval sám Ropka.²⁰⁸ Žufan na rozdíl od svého kamaráda tvořil nejraději akvarelem. Tento malíř, jenž studoval na UMPRUM a AVU, byl výborným koloristou a používal veselé barvy a tím svému obrazu dával svěží ráz.²⁰⁹ Jedním z obrazů, který vznikl v Desné, byl portrét Marie Ropkové, v té době šestnáctileté sestry Františka Ropka.²¹⁰

²⁰² KMOŠEK, Petr. *Obraz domova v malířství východních Čech 20. století*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2006. s. 94. ISBN 80-86845-45-1.

²⁰³ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, List napsaný Františkem Ropkem, Nedatován.

²⁰⁴ BOŠTÍK, M., VOSYKA S. a ZEMINA J. *Václav Boštík (1913–2005): k stému výročí malířova narození*. V Řevnicích: Arbor vitae, 2013. s. 11-12. ISBN 978-80-7467-036-7.

²⁰⁵ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, List napsaný Františkem Ropkem, Nedatován.

²⁰⁶ Tamtéž.

²⁰⁷ BOŠTÍK, M., VOSYKA S. a ZEMINA J. *Václav Boštík (1913–2005): k stému výročí malířova narození*. V Řevnicích: Arbor vitae, 2013. s. 11-12. ISBN 978-80-7467-036-7.

²⁰⁸ JANDA, E. Z kraje Lukáše Pakosty. In *Od Trstenické stezky*, roč. 14, (1939–1940). s. 116.

²⁰⁹ KMOŠEK, Petr. *Obraz domova v malířství východních Čech 20. století*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2006. s. 94. ISBN 80-86845-45-1.

²¹⁰ ŠIMKOVÁ, K. *František Ropka, akademický malíř z Desné*, Gymnázium Aloise Jiráska v Litomyšli, 2004. s. 15. (k dispozici v ARLM, Seminární práce František Ropka, sbírka rukopisů, 197 – 1 – 119).

Josef Hašek (27. 11. 1907–20. 2. 1967)

Malíř a grafik původem z Chroustovic, který se v průběhu života snažil přestěhovat do Prahy. Zprvu tvořil figurální kresby, především s námětem „mateřství“. Nakonec se začal věnovat krajině, nejčastěji používal akvarelovou či kvašovou techniku.²¹¹

Mateřství pro něj byla známka jeho domova, avšak Ropka našel podobu domova v krajinách a hospodářských námětech. Haškova tvorba byla ovlivněna narozením dcery a tehdy začal malovat právě „mateřství“. Vystavoval s uměleckou besedou, v letech 1936 – 1946 téměř pravidelně. Ze svého rodného kraje, kde žil spíše samotářsky, se pokusil o přestěhování do Prahy. To mu ovšem nevyšlo. Dokonce chvíli využíval k bydlení ateliér Františka Ropka, s nímž se přátelil. Doma v Chroustovicích ho navštěvovalo několik přátel: Bořivoj Žufan, František Ropka a František Tichý, kteří mu alespoň na chvíli dělali společnost.²¹² V roce 1947 František Ropka a Josef Hašek uspořádali společnou výstavu ve Vysokém Mýtě.²¹³

Bohdan Kopecký (28. 3. 1928–22. 10. 2010)

Rodák z Litomyšle, který se stal malířem krajin a také několika ilustrací, stejně jako Ropka prošel studií na AVU, ale na rozdíl od svého přítele až v poválečných letech. Zprvu maloval okolí Litomyšlska a v padesátých a šedesátých letech ho zaujalo okolí Mostu.²¹⁴ Postupem času si kraj oblíbil a vzniklo zde několik jeho děl. Více se zaměřoval na krajinu samotnou a později svou pozornost zacítil na průmyslovou krajinu. V polovině šedesátých let přešel od hornictví k malbám nefigurálního charakteru.²¹⁵

S tímto přítelem jel Ropka do Prahy pro obrazy, které byly vyřazovány z ministerstva kultury a poté vystaveny v Litomyšlské galerii.²¹⁶

²¹¹ BOUČKOVÁ, J. *Výtvarní umělci jihovýchodních Čech: stručný přehled životopisných dat malířů, sochařů a grafiků jihovýchodních Čech: rodáků a těch, kteří zde kratší či delší dobu žili nebo hledali náměty a inspiraci pro svoji tvorbu*. Pardubice: Východočeská galerie, 1983, s. 13.

²¹² KMOŠEK, P. *Obraz domova v malířství východních Čech 20. století*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2006. s. 184 – 185. ISBN 80-86845-45-1.

²¹³ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Katalog výstavy obrazů akademických malířů Josefa Haška a Františka Ropka. 1947.

²¹⁴ BOUČKOVÁ, J. *Výtvarní umělci jihovýchodních Čech: stručný přehled životopisných dat malířů, sochařů a grafiků jihovýchodních Čech: rodáků a těch, kteří zde kratší či delší dobu žili nebo hledali náměty a inspiraci pro svoji tvorbu*. Pardubice: Východočeská galerie, 1983, s. 21.

²¹⁵ KMOŠEK, P. *Obraz domova v malířství východních Čech 20. století*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2006. s. 200 – 201. ISBN 80-86845-45-1.

²¹⁶ KOPECKÝ, B. Zakázané ovoce. In Lilie zpravodaj Města Litomyšle 11, roč. 20. 5. 11. 2010. s. 5.

Ladislav Vele (24. 4. 1906–18. 7. 1953)

Tento rodák od Turnova si oblíbil Pardubice a okolí, a to především v letech 1936–1953, kdy zde působil jako středoškolský profesor. Maloval kytice, figurální kompozice a portréty, neopomněl ani krajinu.²¹⁷ Tyto náměty měl společně s Františkem Ropkem, který je tvořil spíše okrajově, více se zajímal o život na vesnici a práce na poli. Vele ztvárnil život ve městě a také město samotné s okolní krajinou. Kromě těchto námětů maloval také volné kompozice na základě své fantazie. Nejvíce používal modrou barvu a kreslil rád uhlem a křídami.²¹⁸ V roce 1942 byla uskutečněna výstava Františka Ropka, Ladislava Veleho, Jana Komárka a Lídy Flekalové.²¹⁹

Josef Matička (13. 9. 1893–7. 7. 1976)

Původně se vyučil architektem, ale později se začal věnovat svému velkému koníčku malování. Stejně jako Ropka vstoupil po válce do komunistické strany. Za svůj život se musel několikrát přestěhovat²²⁰, ale velmi rád jezdil do Litomyšle, o čemž napsal Františku Ropkovi, kterého při svých návštěvách Litomyšle neopomněl navštívit²²¹ a několik obrazů dokonce namaloval také v Desné a v okolí této malebné vesničky.²²² Ropka se ho mimo jiné v roce 1952 vyptával, zda má nějaká díla, na kterých je vyobrazena Litomyšl. Matička mu na tuto otázku odpověděl záporně. Bohužel není známo, proč Ropka obrazy s tematikou Litomyšle sháněl.²²³

Karel Holec (17. 2. 1900–3. 3. 1958)

Netvořil každodenní život pod působením socialistického realismu, ale s Ropkem pracoval v městské galerii Litomyšl jakožto tajemník kuratoria. Stejně jako Ropka maloval okolí Litomyšle s velkým zájmem, především krajinu zachycenou ve všech ročních obdobích.²²⁴

²¹⁷ BOUČKOVÁ, J. *Výtvarní umělci jihovýchodních Čech: stručný přehled životopisných dat malířů, sochařů a grafiků jihovýchodních Čech: rodáků a těch, kteří zde kratší či delší dobu žili nebo hledali náměty a inspiraci pro svoji tvorbu*. Pardubice: Východočeská galerie, 1983, s. 41.

²¹⁸ KMOŠEK, P. *Obraz domova v malířství východních Čech 20. století*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2006. s. 128. ISBN 80-86845-45-1.

²¹⁹ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Katalog výstavy výtvarných prací akad. malířů Lad. Vele a Frant. Ropka, akademického sochaře Jana Komárka a keramické malířky Lídy Flekalové. 1942.

²²⁰ DUŠKOVÁ, L. *Život a dílo litomyšlského malíře Josefa Matička (1893–1976)*. Pardubice, 2007. Diplomová práce. Univerzita Pardubice, Fakulta Filozofická, vedoucí práce: Pavel Panoch.

²²¹ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Dopis od Matičky, 8. 3. 1952

²²² DUŠKOVÁ, L. *Život a dílo litomyšlského malíře Josefa Matička (1893–1976)*. Pardubice, 2007. Diplomová práce. Univerzita Pardubice, Fakulta Filozofická, vedoucí práce: Pavel Panoch.

²²³ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Dopis od Matičky, 8. 3. 1952

²²⁴ KMOŠEK, P. *Obraz domova v malířství východních Čech 20. století*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2006. s. 136. ISBN 80-86845-45-1.

Emil Kubíček (6. 2. 1898–15. 7. 1967)

Kubíček byl akademickým sochařem. Studoval na odborné škole sochařskokamenické v Hořicích a poté pokračoval na AVU, kde navštěvoval ateliéry prof. Jana Štursy a prof. Bohumila Kafky.²²⁵ Absolutorium dokončil u Bohumila Kafky v roce 1926.²²⁶ Emil Kubíček tvořil především portréty, ale vytvořil i několik náhrobků.²²⁷ Jedním z nich byl i náhrobek pro jeho dlouholetého přítele Františka Ropka v roce 1957.²²⁸

Emila Kubíčka a Františka Ropka nepojilo pouze pouto přátelství²²⁹, ale také profesní život. V roce 1931 uspořádali společnou výstavu v Litomyšli, dále oba působili v kuratoriu městské obrazárny od roku 1945. Blízké přátelství mezi těmito dvěma umělci dokazuje také to, že Ropka byl kmotrem Jovanovi Kubíčkově, synovi Emila Kubíčka. Jovan se narodil v roce 1944 a Ropkovi bylo zasláno několik pohledů či dopisů o jeho kmotřenci.²³⁰

Josef Drábek (1910–1994)

Tento přítel Františka Ropka nebyl umělcem, ale zato ho zajímala historie a sbíral mince (vlastnil tolar Rudolfa II.). Drábkův otec vlastnil hospodu U Drábků, kde měl svůj provizorní ateliér Bořivoj Žufan a ve studentských letech v tomto hostinci maloval i František Ropka. Drábek se přátelil také s Boštíkem a Žufanem.²³¹ S tímto přítelem Ropka pojilo také pouto pracovní, kdy oba byli členy MNV v Desné.²³²

²²⁵ BOUČKOVÁ, J. *Výtvarní umělci jihovýchodních Čech: stručný přehled životopisných dat malířů, sochařů a grafiků jihovýchodních Čech : rodáků a těch, kteří zde kratší či delší dobu žili nebo hledali náměty a inspiraci pro svoji tvorbu*. Pardubice: Východočeská galerie, 1983, s. 41.

²²⁶ *Almanach Akademie výtvarných umění v Praze k 180 výročí založení (1799–1979)*. Praha: Akademie výtvarných umění, 1979.

²²⁷ BOUČKOVÁ, J. *Výtvarní umělci jihovýchodních Čech: stručný přehled životopisných dat malířů, sochařů a grafiků jihovýchodních Čech : rodáků a těch, kteří zde kratší či delší dobu žili nebo hledali náměty a inspiraci pro svoji tvorbu*. Pardubice: Východočeská galerie, 1983, s. 49.

²²⁸ PAKOSTA, O. *Litomyšlský hřbitov u kostela svaté Anny. Hroby významných osobností a náhrobky umělecké hodnoty*. Litomyšl: Město Litomyšl ve spolupráci se Stáním okresním archivem Svitavy se sídlem v Litomyšli, 2010. s. 31. ISBN 978-80-254-8331-2.

²²⁹ F. Ropka a E. Kubíček byli velkými přáteli, mezi kterými také kolovalo několik dopisů ať už pracovních či soukromých. Emil Kubíček poslal několik pohledů a dopisů Františku Ropkovi, z nichž pouze pár bylo adresováno „*akademickému sochaři Františku Ropkovi*“. Zřejmě se tedy jednalo o jejich osobní vtip. Jelikož Emil Kubíček byl akademickým sochařem a Ropka akademickým malířem. (viz Torzo pozůstalosti v soukromém vlastnictví majetku rodiny Jebouskových (Desná čp. 89).

²³⁰ Torzo pozůstalosti v soukromém vlastnictví majetku rodiny Jebouskových (Desná čp. 89), Šest listů od června 1945 do prosince 1946.

²³¹ BOŠTÍK, M., VOSYKA S. a ZEMINA J. *Václav Boštík (1913–2005): k stému výročí malířova narození*. V Řevnicích: Arbor vitae, 2013. ISBN 978-80-7467-036-7. s. 93-94.

²³² SOKA Svitavy se sídlem v Litomyšli, MNV Desná (1945–1976), inv. č. 1, kn. 1, Zápisy o schůzích pléna a rady.

3.5 Koníčky a zájmy

Jedním z jeho koníčků bylo myslivectví a v Dolním Újezdě se podílel na zakládání mysliveckého spolku.²³³ Ten vznikl 22. prosince 1951 a Ropek byl zvolen místopředsedou. Toto myslivecké sdružení působilo pro Dolní a Horní Újezd a Desnou.²³⁴ Jak nám dokazují orální prameny, jeden z pamětníků, se kterým udělala rozhovor Kamila Šimková, o Františkovi Ropkovi vyprávěl: „*Franta byl členem mysliveckého spolku na Desné, spolu se svým otcem, Janem a Františkem Pavlišovými a několika dalšími. Jestli zde měl nějaké funkce nevím, ale byl jediný, kdo mohl střílet srnčí zvěř, protože vlastnil kulovnici. Tenkrát v každé vesnici měli myslivci svůj spolek, takže já jsem byl členem na Horním Újezdě, on na Desné a byl taky o mnoho let starší. Samozřejmě jsme se často vídali a besedovali, ale podrobnosti o jeho práci v mysliveckém spolku nevím.*

Jinak to byl velice veselý člověk, pořád vtipkoval a vesele se bavil. Zůstal svobodný, snad proto se staral jen o své záliby a malování. Často navštěvoval hospodu u Drábků, měl to do ní jen kousek, a když jsme se tam sešli, poseděli a pobavili, tak na zpáteční cestě domů jsem musel často jít s ním k němu domů a tam mě ukazoval nově namalované obrazy a kresby v sešitech, kde si připravoval větší práce. Rád se svou prací chlubil, dělala mu dobře pochvala.“²³⁵

Také se rád věnoval včelařství a rybolovu. Včely měl na svém pozemku v Desné a v květnu 1950 si pronajal povodí řeky Desinky na rybolov po dobu tří let. Roční nájem činil 200 Kčs.²³⁶ Tento pronájem si po Ropkově smrti převzal Ladislav Brčka.²³⁷ Ve svém držení měl také fotoaparát, kterým pořídil spousty fotek. Pořízené fotografie poté používal jako předlohu pro své obrazy.

²³³ SEVERA, V. a KLADIVO, O. Z činnosti Mysliveckého sdružení Dolní Újezd, In *Desenáček, Zpravodaj obce Desné*, 2012, č. 42, s. 4.

²³⁴ KLADIVO, O. Historie Mysliveckého sdružení, In *Desenáček, Zpravodaj obce Desné*, 2003, č. 8.

²³⁵ ŠIMKOVÁ, K. *František Ropek, akademický malíř z Desné*, Gymnázium Aloise Jiráska v Litomyšli, 2004, s. 4-5. (k dispozici v ARLM, Seminární práce František Ropek, sbírka rukopisů, 197 – 1 – 119).

²³⁶ SOKA Svitavy se sídlem v Litomyšli, MNV Desná (1945–1976), inv. č. 1, kn. 1, Zápisy o schůzích pléna a rady, str. 149, 19. 5 1950.

²³⁷ Tamtéž, str. 226, 5. 11. 1952.

3.6 Závěr života

Před koncem života F. Ropka měli přátelé strach o jeho zdraví. Jeden z jeho kamarádů Jaroslav Šmíd mu napsal: „*Ropečku musíš být na sebe opatrný, funus je teď drahý a já tě chci radši vidět malovat!!!*“.²³⁸ Měsíc před Ropkovou smrtí obdržel dopis, kde ho jeho známý chtěl informovat o schůzi místních malířů, která se konala v pondělí 26. května 1952. Jedním z bodů schůze bylo pozvání výtvarníka, který by se mohl podělit o svou uměleckou náplň. Při této příležitosti padlo Ropkovo jméno, načež se proti tomu ohradil Píč, že by Ropek stejně odmítl a že jemu ani nikomu jinému nemůže předat nic užitečného.²³⁹ Je tedy velmi pravděpodobné, že se necítil dobře a jeho okolí to vnímalo.

František Ropek zemřel náhle 15. července 1952 ve svých 51 letech. Parte otiskla Rada MNV v Litomyšli, kde bylo uvedeno jako místo rozloučení pohřební síň sboru církve československé. Ze síně se pokračovalo na místní hřbitov. Celá tato smutná událost se konala 18. července téhož roku ve dvě hodiny odpoledne.²⁴⁰ Na pohřeb přišli pouze tři lidé, protože jeho poválečná politická aktivita vzbuzovala nenávist místních obyvatel v Desné.²⁴¹ Nad jeho smrtí vyjádřili skrze MNV v Litomyšli soustrast archiváři z Pardubic, Krajský národní výbor v Pardubicích, Muzejní spolek v Pardubicích, Muzeum Aloise Jiráska v Praze, Národní galerie, Národní muzeum, Okresní galerie v Holešově a SČSVU.²⁴²

Tento skvělý malíř, který byl angažovaný v politice, našel své poslední místo odpočinku v Litomyšli pod náhrobním kamenem, jenž vytvořil jeho dlouholetý přítel a kolega v umění Emil Kubíček v roce 1957. Na náhrobku můžeme spatřit nápis „*Franta Ropek akademický malíř*“ napsaný ve dvou řádcích. Ve spodní části podstavce je umístěn rok narození a úmrtí tohoto malíře. Celý náhrobek je z pískovce a design je velmi čistý. Vrchol desky, kde je umístěn nápis s umělcovým jménem, je přesně uprostřed mírně propadlý. Spodní část desky ukrývá lehce vyhloubený prostor. Zde se nacházela malířská paleta spolu se štětci a růžemi. Tato malá upomínka na akademického malíře byla ukradena v listopadu 2007.²⁴³

²³⁸ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Dopis Ropkovi, 30. 5. 1952.

²³⁹ Tamtéž, Nepodepsaný dopis, 1. 6. 1952.

²⁴⁰ Tamtéž, Parte, 16. 7. 1952.

²⁴¹ ŠIMKOVÁ, K. *František Ropek, akademický malíř z Desné*, Gymnázium Aloise Jiráska v Litomyšli, 2004. s. 5. (k dispozici v ARLM, Seminární práce František Ropek, sbírka rukopisů, 197 – 1 – 119).

²⁴² ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Parte, 16. 7. 1952.

²⁴³ PAKOSTA, O. *Litomyšlský hřbitov u kostela svatě Anny. Hroby významných osobností a náhrobky umělecké hodnoty*. Litomyšl: Město Litomyšl ve spolupráci se Stáním okresním archivem Svitavy se sídlem v Litomyšli, 2010. s. 31. ISBN 978-80-254-8331-2.

Po smrti Františka Ropka nebylo zcela jasné, kdo bude jeho pozůstalost nadále spravovat. V jeho ateliérech bylo několik děl, která se musela někam umístit. Tato díla byla důležitá pro Litomyšlsko a to nejen pro díla samotná, ale také protože byl Ropka členem v uměleckých spolcích a vedl litomyšlskou galerii. Angažoval se v politice, kdy působil v MNV a MAV – NF. V pražském ateliéru bydlela Ropkova sestra Vlasta spolu s manželem Karlem Veverkou. Ti se museli po smrti malíře odstěhovat a díla, která zde byla uložena, byla převezena do Litomyšlské galerie a do Ropkova domu v Desné.

Středem pozornosti se stal dům v Desné (čp. 89), který po smrti malíře zdědil jeho bratr Ladislav Ropka. Ten ale dům nemohl plně udržovat, jelikož bydlel v domě po svých rodičích. Rozhodl se tedy spodní část domu pronajmout. Jenže podnájemník začal využívat i horní část domu, kde byla uložena díla Františka Ropka.²⁴⁴ To se ovšem nelíbilo některým sourozencům a začali se obracet na MNV v Litomyšli se žádostí o vystěhování podnájemníka. Zároveň také žádali, aby byla pozůstalost uložena v domě Františka Ropka a tak mohla vzniknout galerie věnovaná tomuto akademickému malíři. Tuto vizi se snažili uskutečnit jeho sestra Vlasta se svým manželem v letech 1953–1954²⁴⁵ a podpory tomuto projektu se dokonce dostalo i od Československých výtvarných umělců a Emila Kubíčka²⁴⁶, přítele Františka Ropka. Ten o Ropkovi mluvil jako o velmi významném regionálním malíři, nejlepším své doby. V roce 1954 bylo svoláno jednání do Litomyšle, kde se situace měla vyřešit. Byl vystěhován nájemník a horní místnost měla být udržována jakožto památka po zesnulém malíři a některé obrazy byly zapůjčeny do litomyšlské galerie. Bohužel nebylo vytvořeno ono pietní místo, ale nakonec byly všechny strany s výsledkem jednání spokojeny. Do domu se nastěhoval bratr Ladislav.²⁴⁷

²⁴⁴ SOKA Svitavy se sídlem v Litomyšli, Okresní národní výbor Litomyšl, kart. 116, Červenec 1954, Zápis ze dne 16. 6. 1956.

²⁴⁵ Tamtéž, Dopis od Karla Veverky 2. 6. 1954 a Dopis od K. Veverky pro předsedu ONV 21. 4. 1954.

²⁴⁶ SOKA Svitavy se sídlem v Litomyšli, Okresní národní výbor Litomyšl, kart. 234/12, Výtvarné umění, Dopis od E. Kubíčka pro ONV Litomyšl, 18. 10. 1954.

²⁴⁷ Tamtéž, Opis zápisu ze dne 20. 10. 1954.

4. TVORBA FRANTIŠKA ROPKA

Na Františka Ropka mělo vliv hodně událostí v jeho životě. Po celou svou uměleckou tvorbu vytváří náměty z venkova, zřejmě byl ovlivněn svým dětstvím, kdy vyrůstal v zemědělské rodině. Vztah člověka a přírody byl znázorněn přáteli Ropka a hned několika východočeskými malíři. František Ropka tento kraj znázorňoval převážně tmavými barvami a v roli stáří se na obraze objevují ženy při práci na poli. Tento námět se stal častým již po druhé světové válce a počátkem 50. let se stal dokonce dominantním.

Dílo Františka Ropka můžeme tematicky rozdělit do několika etap a stylů. První období je poté, co dostudoval vysokou školu, tehdy teprve objevuje svůj styl a profiluje se. V roce 1937 přišla studijní cesta do Itálie, tehdy začal tvořit antické motivy a na chvíli se změnilo jeho zaměření na moře, lodě, italská města a dokonce i mytologické náměty. Ještě v roce 1938 tvoří antické motivy a poslední obraz, který je ovlivněn cestou do Itálie, je namalován v roce 1940. Ve válečném období tvořil vesnické motivy, především ženy na poli, ale v roce 1942 se jeho tvorba změnila a nastupuje válečná tematika. V roce 1942 ho ovlivnila rodinná tragédie. V Pardubicích byl zastřelen jeho bratr po atentátu na Heydricha. Posledním známým obrazem malovaným pod vlivem války je *Transport*²⁴⁸ (viz obr. 20 příloha) a to z roku 1945. Ve svých 44 letech se přidal ke komunistické straně, i když už před válkou tvořil pod vlivem socialistického realismu, po roce 1948 tento směr v jeho díle převládá. Dalšími motivy byly například krajiny, portréty a nově se zde objevuje zátiší s koroptvemi a bažanty. Závěrečné období tvorby Františka Ropka začíná okolo roku 1946 a končí v roce 1952, kdy náhle zemřel.

František Ropka byl vynikající figuralista, dokázal realisticky znázornit pohyb těla. Na figurální malbu se zaměřoval už ve studijních letech na UMPRUM i AVU. Z počátku maloval také krajiny, nejčastěji okolí Litomyšle. Za svůj život vytvořil několik portrétů, zátiší a žánrových maleb. Nejčastěji používal barvy nevýrazné s šedivým nádechem modré, žluté, růžové a červené, které nevynikají a neupoutávají pozornost. O to více se zaměřil na pohyb těla. Nejčastěji tvořil olejomalby a to tak, že vytvořil podkladovou vrstvu, na kterou pak nanášel vrstvu novou. Často tvořil metodou pastózní, kdy používal hustou malbu a barvu kladl v silných vrstvách. Při této technice dělal silné kontury. Pozadí bylo většinou bez konkrétních tvarů, spíše neurčité a nemělo pevně daný řád.

Socialistický realismus Františka Ropka provázal od třicátých let až do konce jeho života. Zajímal se o každodenní život na vesnici, kdy jsou tyto výjevy všeobecné a téměř

²⁴⁸ Městská galerie Litomyšl – *Transport*, 46x92, olej, 1944. Podle katalogu Výstava prací UB v Praze 1947.

každý zemědělec tehdejší doby se s jeho obrazy mohl ztotožnit. První zemědělské motivy jsou inspirované dílem Jeana-Francoise Milleta, například dílo *Žně* (viz obr. 6 příloha) z roku 1929 je barevně a stylově podobné právě obrazu tohoto francouzského autora. V následujících letech se od Milleta odvrací a používá šedavé barvy, ale v roce 1952 opět začal tvořit obraz *Žně*, na němž jsou použity jasné veselé barvy a kontury na tomto obraze nejsou tak výrazné, jako v předchozích letech. Je tedy velmi pravděpodobné, že ke konci života se opět navracel k Milletově vlivu.

Malíř se výhradně věnoval námětům z hospodářského prostředí, ve kterých nacházel svůj smysl a nejlépe se v něm ukazuje jeho nadání. Právě ženy na poli, nebo při sběru klasů jsou velmi zdařilé a je v nich vidět jeho zalíbení v tomto tématu. V jeho tvorbě se objevují dva druhy žen. Můžeme je rozdělit na pracující a elegantní ženy. Mezi pracující, jak už vyplývá z názvu, patří většinou dívky a ženy, které jsou ohnuté při práci a nosí velké těžké věci. Těmto ženám není povětšinou vidět do obličeje, vlasy jsou zakryté šátkem a na sobě mají zástěru. Oproti tomu ženy elegantní jsou většinou zobrazovány jemnými tahy, lehkým stínováním často s rozmanitým obličejem. Můžeme je objevit jako tanečnice, ale také zahalené průhledným závojem, jen zlehka naznačenou draperií nebo zcela nahé. Oba dva typy těchto žen mají jednu věc společnou a to je ztvárnění v pohybu, ať už při tanci či při práci.

I když vyzkoušel i další náměty, jakými jsou například portréty, krajinomalby, temné válečné motivy, italské krajiny, antické a mytologické motivy či žánrová malba, nikdy se neuchýlil k abstrakci nebo čistému surrealismu. Novým moderním stylům se nevěnoval ani v rámci svých studií a nedochovala se žádná díla z pozdějšího období jeho tvorby, která by nasvědčovala sklonu k avantgardě. V jeho dílech se tedy nesetkáváme s žádnými prvky moderních slohů. Ani samotní autorovi přátelé se o tomto směru tvorby v konverzaci s Ropkem nezmiňují a můžeme tedy tvrdit, že ho moderní umělecké směry zcela minuly. Nevíme už však, jestli ho tento styl pouze neoslovil nebo měl i nějaké další důvody, proč se o jeho tvorbu alespoň nepokusil. Za jediný počín v oblasti avantgardní tvorby tak můžeme označit čin, který s jeho tvorbou nesouvisí a to, když zachránil několik obrazů tehdejšího umělce Emila Filly.

Pro Ropka nebylo místo pobytu rozhodné pro jeho tvorbu, nejčastěji tvořil v Desné, poté v Litomyšli a v Praze, ale stále měl stejné náměty ze socialistického realismu. Přínosnější pro něj mohl být pobyt na venkově, kde viděl pracující zemědělce. Tyto výjevy poté vyfotografoval a podle vyvolaných fotografií tvořil jednotlivé obrazy (viz obr. 30, 32 příloha). Několikrát se stalo, že použil stejnou fotografii pro dva obrazy, ale u jednoho

pouze výjev zrcadlově otočil (viz obr. 33 příloha). Také použil jeden výjev z fotografie na více obrazech (viz obr. 31 příloha).

4.1 Malířské začátky do roku 1937

Tvůrčí období Františka Ropka do roku 1937 je ovlivněno především láskou k rodnému kraji. Jeho tvorba je zaměřená na vesnické motivy, krajinomalbu, zátiší a také zemědělské náměty, především tedy obrazy pracujících žen. Tento motiv u F. Ropka našel velkou oblibu po celý jeho život, oblíbenost tohoto námětu si můžeme vysvětlit především prostředím vesnice, ve kterém vyrůstal a hlavně také, že do svých 14ti let žil v zemědělské rodině. Zde zřejmě musel vypomáhat a setkával se tak s pracemi na poli každý den. V tomto období také namaloval několik portrétů, mezi nimiž byl i portrét jeho sestry.

Malování rodného kraje pro Ropka hodně znamenalo. Tento motiv se objevuje často především okolo roku 1931. Maluje krajinu své rodné vsi (*Chalupa v Desné*²⁴⁹ a *Z Horního Újezdu na Desnou*²⁵⁰), okolí Litomyšle (*Budislav*²⁵¹, „Zámek“ v *Budislavi*²⁵², *Podzim na Podlubníčku*²⁵³), Litomyšl samotnou (*Zámek v Litomyšli*²⁵⁴, *Náměstí v Litomyšli*²⁵⁵, *Litomyšl ze Záhradi*²⁵⁶, *Litomyšl ze Zaháje*²⁵⁷), ale také krajinu ze vzdálených koutů českého kraje (*Náves v Obrubech*²⁵⁸, *Chalupy v Obrubech*²⁵⁹, *Kost*²⁶⁰, *Valečov*²⁶¹, *Pastouška v Cikově*²⁶², *Krajina z Vysočiny*²⁶³, *Venkovský motiv*²⁶⁴). Krajinomalby tvořil za použití živějších barev a pomocí ploch, málokdy použil detaily (viz obr. 5 příloha). V jeho obrazech můžeme vidět romantickou krajinu. Zobrazoval jak chalupy na vesnici, tak krajinu samotnou, ale i v tomto případě můžeme nalézt pohled na vesnická stavení. Nejčastěji maloval v létě, ale i zde se objevuje výjimka, a to u obrazu *Z horního Újezdu na Desnou* (1934) (viz obr. 10 příloha), kdy zvolil zimu jakožto roční

²⁴⁹ Soukromý majetek České spořitelny a.s., pobočka Litomyšl – *Chalupa v Desné*, 67x57, olej, okolo roku 1930.

²⁵⁰ Galerie Kroupa Litomyšl - *Z Horního Újezdu na Desnou*, 60x80, olej, 1934.

²⁵¹ Katalog výstavy malíře Franty Ropka a sochaře Emila Kubíčka 1931.

²⁵² Tamtéž.

²⁵³ Tamtéž.

²⁵⁴ Tamtéž.

²⁵⁵ Tamtéž.

²⁵⁶ Tamtéž.

²⁵⁷ Městská galerie Litomyšl - *Litomyšl ze Zaháje*, 63x72, olej, 1930.

²⁵⁸ Katalog výstavy malíře Franty Ropka a sochaře Emila Kubíčka 1931.

²⁵⁹ Tamtéž.

²⁶⁰ Tamtéž.

²⁶¹ Tamtéž.

²⁶² Tamtéž.

²⁶³ Východočeská galerie v Pardubicích - *Krajina z Vysočiny*, 86x98, olej, plátno, 1929.

²⁶⁴ Východočeská galerie v Pardubicích - *Venkovský motiv* 46x60, olej, plátno 1931.

období. Chalupy jsou často obklopeny pár stromy a vedle nich vede cesta. V pozadí obrazu je většinou několik kopců a hor (viz obr. 7 příloha).

Obraz *Litomyšl ze Zaháje* z roku 1930 (viz obr. 9 příloha) zobrazuje chalupy s cestou, kde v pozadí je kostel Nalezení sv. Kříže. Pro tento obraz si vybral slunečný den, ostatně jako na většině krajinomaleb nebo městských či vesnických malbách. Barvy na obraze nejsou výrazné, ale spíše lehké až bledé. Obloha je malovaná světlou modří a doplněná bílými mraky. Chalupy jsou malovány hnědou barvou a střechy jsou také tmavé. Jediná budova, která je na obraze vymalována do světlých barev, je barokní kostel v dáli. Střecha kostela a vrcholy věží jsou červené. U cesty stojí několik stromů a dřevěný sloup elektrického vedení.

Už po studiích začíná tvořit náměty se sociální tematikou, především zaměřením na práci na poli. Nejčastěji se objevují obrazy se žněmi a kopání brambor. Dochovalo se hned několik obrazů s názvem kopání brambor z tohoto období. *Kopání brambor*²⁶⁵ z roku 1930 se umístěné ve Východočeské galerii v Pardubicích a jsou na něm dvě ženy na poli s koši, do kterých ukládají brambory. Druhý obraz se stejnou tematikou ale jiným názvem je umístěný také ve Východočeské galerii. Obraz nese název *Vybírání brambor*²⁶⁶ a jsou na něm vyobrazeny dvě ženy. Tentokrát nesbírají brambory ze země, ale vysypávají je z košů do velkého pytle. Litomyšlská galerii vlastní *Kopání brambor*²⁶⁷, na kterém jsou čtyři ženy. Dvě brambory vykopávají a další dvě brambory odnášejí v koších. Všechny tyto tři obrazy jsou si velmi podobné barevným rozložením a tematikou. Ani na jednom obraze se nevyskytuje muž a všechnu práci zastává žena. Ani jedné ženě není vidět do tváře a vlasy mají schované pod šátkem. Okolo pasu má zástěru aby si neumazala sukni. Jeden obraz *Kopání brambor*²⁶⁸ (viz obr. 8 příloha) získala i Vysokomýtská městská galerie. Tento obraz je odlišný od předchozích, tentokrát se na obraze objevuje v pozadí muž s ruchtadlem, který je tažen krávou. Na obraze je dominantní žena opřená o hůl, která hledí do dále. Obličej v tomto případě není namalovaný a je jen naznačen. Druhá žena na obraze je skloněná k zemi. Zajímavé je, jak odlišná je obloha od ostatních obrazů. Oblaka jsou ztvárněna několika rychlými tahy, téměř jako by malíř s dokončením obrazu spěchal.

V roce 1929, hned po svém absolutoriu, vytvořil obraz *Žně*²⁶⁹ (1929) (viz obr. 4 příloha), kdy na obraze je nepřirozené světlo a to ho činí velmi zajímavým. Obloha je

²⁶⁵ Východočeská galerie v Pardubicích – *Kopání brambor*, 60x81, olej, plátno, 1930.

²⁶⁶ Východočeská galerie v Pardubicích – *Vybírání brambor*, 50x39,5, olej, překližka, po roce 1930.

²⁶⁷ Městská galerie Litomyšl – *Kopání brambor*, 66x92, olej, po roce 1930.

²⁶⁸ Městská galerie Vysoké Mýto – *Kopání brambor*, 55x67, olej, plátno, 1935.

²⁶⁹ Městská galerie Litomyšl – *Žně*, 109x134, olej, 1929.

tmavě modrá až černá, oproti tomu ženy, které sbírají klasy, jsou osvětlené jako za jasného dne. Jen žena stojící napravo je znázorněna v lehkém stínu oproti ostatním ženám. Na obraze převládá tmavě modrá až černá barva oblohy a světle žlutá barva klasů obilí, které doslova září. Malba zobrazuje těžkou práci na vesnici a chudobu, která je znázorněna jednoduchým nevýrazným oblečením. Nejde o idealizovanou podobu zemědělství, ale o prostou venkovskou práci lidí, především žen. Na obraze je vidět harmonie mezi člověkem a přírodou. Hlavní postavou obrazu je žena stojící na pravé straně, která se ohlíží na diváka a věnuje mu lehký úsměv s nádechem únavy. V rukách drží dva snopy klasů, které nasbírala a odnáší je na vůz, který stojí opodál. Na sobě má jednoduché šaty a vlasy schované pod šátkem, aby jí při práci nepřekážely ve výhledu. Další tři ženy na obraze jsou zaneprázdněny prací, kdy ohnuté k zemi sbírají klasy. V dálce stojí povoz s koňmi, na kterém je postava a přerovnává otepi. Celý tento povoz je v temných barvách oproti ženám vpředu. Tento obraz je mimořádný svým barevným rozložením, kdy se zde objevuje zářivá žlutá na rozdíl od ostatních a také dívkou, která se dívá přímo na diváka. Právě v tomto obraze se zřejmě odráží vliv Milleta.

Při své rané tvorbě neopomenul také zátiší (viz obr. 26 příloha). V katalogu z roku 1931 je hned několik obrazů s názvem zátiší, například: *Zátiší s melounem* a *Zátiší*. Bohužel ani jeden z obrazů se nepodařilo nalézt v galeriích nebo v soukromém vlastnictví.

Dva roky předtím, než Ropek odjel na studijní cestu do Itálie, vymaloval městskou spořitelnu v Litomyšli. V hlavní hale je v horní části místnosti freska o velikosti 200 x 600 cm, za kterou obdržel honorář 15 000 Kčs.²⁷⁰ Malovaná je technikou na suché omítce s olejo-vaječnou temperou. Tato zdařilá alegorie s názvem *Litomyšlsko* (viz obr. 11 příloha) zobrazuje celkem jedenáct postav, z nichž dvě jsou děti. První postava, pravděpodobně alegorie na práci, je muž, jenž přidržuje jednou rukou krumpáč, který má opřený o zem. K divákovi je otočený zády a pohledem hledí do dále. Druhá postava je polonahá a ukazuje též polonahému chlapci v dálce město. Toto může být alegorie pro vzdělání, kdy v Litomyšli už od 17. století působili piaristé. Třetí postavou je žena, jež je otočená zády a od dívky, sedící na zemi na levé straně, si bere ovoce. Třetí žena může znázorňovat lid, který žije v Litomyšli. Žena má na sobě sukni s košilí a její vlasy jsou schované pod šátkem. Oblečení této ženy je velmi nevýrazné. Oproti tomu dívka s ovocem má hnědé vlasy spletené do copů, jež jí přepadly dopředu. Na sobě má červenou sukni s bílým nátělníkem a tvář má jemně vyobrazenou. Dívka nabízející ovoce, může znamenat

²⁷⁰ BOUČKOVÁ, J. *František Ropek: obrazy*. Litomyšl: Městské muzeum, 1984.

solidaritě nebo také pohostinnost. Kolem dívky je několik druhů ovoce a nad ní stojí další žena s otepí slámy. Žena je oproti ostatním postavám výjimečná svým pohledem a umístěním uprostřed. Hledí zpřímě na diváka a ten může mít pocit, že jejímu pohledu neunikne. V pravé ruce drží snopy slámy, jež z ní dělá alegorii úrody nebo také zemědělství. Žena má zlatavé vlasy a je vyobrazená bez oblečení. Následující postava je nevinná dívka s upleteným copem, která kráčí vstříc krajině v dále a ohlíží se na vyobrazené město. Dívka je nahá, ale kolem ní vlaje bílá stuha, jež ovšem nic nezakrývá. Dívka zlehka našlapuje nad řekou, téměř jako by se vznášela. Následující dvě postavy jsou žena s mužem, muž hledí do krajiny a žena drží v ruce hudební noty. V původním návrhu měla tato žena držet lyru, což přivádí k myšlence, že to může být múza Erato spolu s bohem Erosem, ale pravděpodobně se jedná o odkaz na hudebního skladatele Bedřicha Smetanu, jenž se v Litomyšli narodil. Poslední postava sedí na zemi a v klíně má položenou knihu. Vedle ní je chlapec, kterému ukazuje město. V tomto případě se může jednat o spisovatele, kteří působili v Litomyšli.²⁷¹ Jak již bylo naznačeno, v dále na levé části obrazu se nachází město Litomyšl, soudě podle kostela a blízkého zámku. Celá freska je velmi působivá a není vymalována křiklavými barvami, jak je pro tohoto umělce typické. Opět se setkáváme s jemnými barvami a lehkými tahy, které jsou pro malíře v tomto období časté. K této fresce se dochoval také návrh. Ten je umístěný ve sbírkách Městské galerie Litomyšl pod názvem *Litomyšlsko*²⁷².

Kaple povýšení svatého kříže v Chotěboři má freskovou výzdobu z let 1926–1927. V této době zde působil František Boštík, kterého Ropěk už v té době znal. Později pro něj ilustroval knihu *U zpívajících vod. Pověsti a dojmy od břehů Doubravky*. Podle informací poskytnuté na faře v Chotěboři byla kaple vymalovaná v letech 1926–1927 profesorem chotěbořského gymnázia Václavem Fialou, dále pak Janem Bruknerem a Rudolfem Novotným. Ani ve farní kronice se nenachází zmínka o Františku Ropkovi, který by se měl podílet na freskách. Ale v jednom z jeho skicáků²⁷³ je náčrt dvou žen se závojem a korunkou. Jedna z žen má kříž okolo krku a druhá svatozář. Tyto dva náčrty jsou téměř identické s malbami v Chotěboři. Jedná se o malbu svaté Anežky České a svaté Ludmily. Ropěk se tedy na freskách pravděpodobně podílel. Bohužel není možné zjistit, zdali dělal pouze tyto náčrty, anebo také vytvářel i fresku samotnou.

²⁷¹ Například: Alois Jirásek, Božena Němcová a Magdalena Dobromila Rettigová.

²⁷² Městská galerie Litomyšl – *Litomyšlsko*, 28x84, tempera, 1934.

²⁷³ Torzo pozůstalosti v soukromém vlastnictví majetku rodiny Jebouskových (Desná čp. 89).

4.2 Studijní cesta do Itálie 1937 do roku 1941

Ropkova šestiměsíční cesta jeho tvorbu ovlivnila nejen na oněch šest měsíců, ale i v průběhu následujících několika let. Měl zde možnost spatřit antické umění, především v neapolském muzeu. Navštívil také Pompeje, kde mohl spatřit malby staré dva tisíce let a mimo jiné na cestě po Itálii spatřil díla starých mistrů. Cesta byla velmi přínosná, přivezl si sebou mimo studii a akvarelů také několik temper olejomalb. Používal pro ně pestré barvy, nikoli křiklavé, ale zároveň jsou velmi dobře prosvětleny a to především bílou barvou. Z obrazů vychází radost a uvolněnost. Při zachycování dojmů z Itálie nejčastěji používá zelené, modré, žluté, červené a šedé barvy. Mezi náměty se majoritně objevují italské krajiny, mytologické náměty, pohledy na města, italská renesanční architektura, okolní flóra a moře. Při této zahraniční cestě neupustil od zaměření se na lidi kolem sebe, kdy znázorňoval všední život. Tuto tematiku můžeme spatřit také v jeho skicářích, kde jsou náčrty figur v pohybu a skici budov, džbánů a zvířat.

Cesta Františku Ropkovi otevřela dveře do nového světa. Byl přímo fascinován okolní krajinou, novými barvami domů a blankytně modrou oblohou, která v letních měsících je často bez mraků. Při této své cestě mohl prozkoumat staré mistry a seznámit se s nimi prostřednictvím jejich děl v galeriích a muzeích.

Italské krajiny a veduty měst zobrazují místa, která František Ropka navštívil, mezi nimiž jsou například Řím, Benátky, Pompeje, Capri, Neapol a Sicílie, kde namaloval Etnu a Palermo. Snažil se zachytit Řím a další města s odkazem na historické události. Nejčastěji používal akvarel, kde upřednostňoval pestré barvy. Barva na těchto jeho obrazech je důležitější než tvar, jenž je tvořen plochami a nejsou zde téměř žádné detaily a stíny. *Pohled na Řím*²⁷⁴ (viz obr. 14 příloha) z roku 1937 zaujme širokou škálou pestrých barev. Obraz není tvořen žádnými detaily, pouze okna jsou naznačena malými čtverečky a obdélníčky. V popředí je několik stromů okolo cesty. Celkovému pohledu dominuje kopule Svatopetrské baziliky a zbytek této dominanty Vatikánu je schovaný za střechami domů. Domy jsou nezvykle barevné oproti českému prostředí. Akvarel je tvořen plochami, které Ropka používal už ve své rané tvorbě.

Krajinomalba *Campagna Romana*²⁷⁵ (1937) je zdařilou kombinací krajiny spolu s italskými domy a obdělávanou půdou. Nejblíže k divákovi je pole namalované lehkými tahy štětcem, vedle kterého je dům s výrazně vymalovanou střechou. Střecha je žluté a červené barvy. Za polem a zahradou je vidět italská vila pískově žluté barvy

²⁷⁴ Východočeská galerie v Pardubicích - *Pohled na Řím*, akvarel, 1937.

²⁷⁵ Soukromý majetek.

s podlouhlými okny, kolem které jsou umístěny stromy. V levé části je dokonce několik palem ztvárněných lehkými tahy, jež stojí mezi políčky s plodinami a zahradou. V dálce na přesném středu je mohutná hora, která se majestátně tyčí k blankytně modrým nebesům. Další jeho díla zaměřující se na italskou krajinu jsou například *Motiv z Termini*²⁷⁶ (1937), *Pohled na Řím*²⁷⁷ (1937), *Svatý Jiří v Římě*²⁷⁸ (1937), *Vatikán od Tibery*²⁷⁹ (1937), *Via Apia*²⁸⁰ (1937), nebo *Neapol*²⁸¹ (1937).

Moře, bárky, lodě a přístavy zcela jistě fascinovali F. Ropka stejně jako další české malíře. Vidět tu nekonečnou vlnitou modrou plochu, na které se prohání lodě, plachetnice a bárky, muselo být inspirativní. Bohužel z jeho děl s těmito tématy se dochovaly pouze *Bárky v přístavu*²⁸² (viz obr. 13 příloha) a *Rybářská loď*²⁸³ (viz obr. 12 příloha). Tyto dva obrazy mají společnou barvu moře, na které použil egyptskou modř a pro bárky a loď zvolil hnědou barvu. Na obou dvou obrazech je vidět pevnina, v případě přístavu je to molo, ke kterému jsou bárky přivázány, a u rybářské lodi jde o kamenité pobřeží. Rybářská loď je otočená směrem od diváka a má napnutou plachtu. Vypadá to téměř jako by odplouvala, ale není na ni žádný námořník či rybář, který by lodi udával směr. V pozadí je maják spolu s vlnolamy a vlny na moři jsou ztvárněny několika tahy bílé barvy, jinak je moře čistě modré. Obloha je převážně modrá, až téměř splývá s mořem, ale na některých místech je šedivá, bílá a světle žlutá.

Při své cestě po Itálii věnoval pozornost běžnému životu, kdy ztvárňoval italské ženy a muže, například namaloval dvě sicilská děvčata (*Děvče ze Sicílie*²⁸⁴ a *Děvče z Palerma*²⁸⁵), muže na mezcích (*Ze Sicílie*²⁸⁶) a nakonec dívku v červeném (*U okna*²⁸⁷). V katalogu z roku 1937 se objevuje několik děl inspirované obyvateli Itálie: *Nosičky vody na Sicílii*, *Sicilská žena na oslu* a *Pouliční prodavač ovoce*.

Po návratu z Itálie vytvořil ještě několik děl s mytologickým námětem. Antická mytologie byla velmi oblíbená v první polovině 20. století, umělci mohli ztvárňovat současnou situaci zaobalenou do minulosti a pomocí toho se vypořádat se svými

²⁷⁶ Východočeská galerie v Pardubicích - *Motiv z Termini*, akvarel, 1937.

²⁷⁷ Východočeská galerie v Pardubicích - *Pohled na Řím*, akvarel, 1937.

²⁷⁸ Katalog výstavy Františka Ropka v Litomyšli 1937.

²⁷⁹ Tamtéž.

²⁸⁰ Tamtéž.

²⁸¹ Tamtéž.

²⁸² Městská galerie Litomyšl - *Bárky v přístavu*, 67x75, olej, 1937.

²⁸³ Soukromý majetek.

²⁸⁴ Městská galerie Litomyšl - *Děvče ze Sicílie*, 19x36, akvarel, 1937.

²⁸⁵ Městská galerie Litomyšl - *Děvče z Palerma*, 19x36, akvarel, 1937.

²⁸⁶ Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně - *Ze Sicílie*, 61x87, olej, lepenka, 1937.

²⁸⁷ Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně - *U okna*, 69x56,6, tempera, papír, 1937.

myšlenkami.²⁸⁸ Nejčastěji znázorňoval antické dívky (*Tančící ženy*²⁸⁹, *Tančící dívky*²⁹⁰, *Vzpomínka na antiku*²⁹¹, *Antický motiv*²⁹²), kde postavy žen jsou jak oblečené, tak i zcela nahé nebo zahalené v průsvitném závoji. Několik obrazů vytvořil pomocí barevných ploch, kde můžeme spatřit silnou obrysovou linii (*Tančící dívky*, *Antický motiv*, *Arianna*²⁹³). Oproti tomu další obrazy (*Tančící ženy*, *Tři grácie*²⁹⁴ a *Vzpomínka na antiku*) jsou malovány lehkou rukou, postavy jsou tvořeny měkkým stínem (viz obr. 17 a 18 příloha). Nepoužíval modelu ke ztvárnění těchto žen.²⁹⁵ Typické je pro něj zachycení pohybu těla ztvárněném v charakteristické poloze. Draperie nabývá pocitu pohybu, nejen podle záhybů a vln, ale také podle vlajících cípů. Celá draperie se přizpůsobuje pohybu ženy. Látka je velmi průsvitná, téměř nezřetelná, čímž nic nezakrývá.

Mezi mistrovy mytologické náměty můžeme zařadit *Paridův soud*²⁹⁶ (1938), *Arianna* (kolem roku 1938) a *Tři Grácie*²⁹⁷ (kolem roku 1938) (viz obr. 17 příloha). *Paridův soud* a *Tři Grácie* byly často znázorňovány i dalšími umělci. Jejich pojetí je tedy hodně podobné a v některých případech umístění postav stejné. Například *Paridův soud* byl jeden z nejrozšířenějších mytologických námětů jak mezi českými malíři, tak i mezi zahraničními. Podle pověsti měl Parid rozsoudit tři bohyně o tom, která je z nich nejkrásnější a právě té měl předat zlaté jablko. První byla Athéna, bohyně moudrosti a vítězné války, která Paridovi nabídla úspěch ve všech válkách, kterých se zúčastní. Druhou bohyní byla Héra, manželka boha Dia. Aby Parid vybral zrovna ji, přislíbila mu vládu nad celou Asií. Třetí byla Afrodita, bohyně lásky, která Paridovi nabídla nejkrásnější ženu za družku. Parid vybral Afroditu a předal jí zlaté jablko.²⁹⁸ Moment rozhodování Parida o nejkrásnější bohyni zachytili například Vojtěch Hynais, Auguste Renoir nebo Paul Gauguin.²⁹⁹ Každý z nich onu chvíli namaloval v jiném stylu a v jiné kompozici, ale i tak je jistá podobnost mezi obrazy Františka Ropka a Hynaise, kdy postavy jsou ve velmi podobných pozicích a v téměř identickém seskupení. Velmi podobně také ztvárnil tento

²⁸⁸ KROUTVOR, J. *Cesta na jih: inspirace českého umění 19. a 20. století: výstavní sály Obecního domu, 5. května – 10. října 1999*. Praha: Obecní dům, 1999, s. 168. ISBN 80-902507-7-7.

²⁸⁹ Východočeská galerie v Pardubicích - *Tančící ženy* neboli *Tanečnice*, 65x93, olej, plátno, 1940.

²⁹⁰ Galerie Kroupa Litomyšl - *Tančící dívky*, 60x81, olej, 1940, prodáno.

²⁹¹ Galerie Vysočina Polička - *Vzpomínka na antiku*, 74x92, olej, plátno, po roce 1937, prodáno.

²⁹² Galerie Kroupa Litomyšl - *Antický motiv*, 73x77, olej, po roce 1937, prodáno.

²⁹³ Galerie Kroupa Litomyšl - *Arianna*, 60x81, olej, kolem roku 1938, prodáno.

²⁹⁴ Galerie moderního umění v Hradci Králové - *Tři grácie*, 81x60, olej, plátno, 1938.

²⁹⁵ Katalog výstavy František Ropak Galerie Jos. R. Vilímek 1944.

²⁹⁶ Torzo pozůstalosti v soukromém vlastnictví majetku rodiny Jebouskových (Desná čp. 89), Fotografie.

²⁹⁷ K tomuto obrazu se dochovala skica a v depozitáři Památníku národního písemnictví.

²⁹⁸ PETIŠKA, E. *Staré řecké báje a pověsti*. Praha: Argo, 2017. ISBN 978-80-257-2091-2.

²⁹⁹ KROUTVOR, J. *Cesta na jih: inspirace českého umění 19. a 20. století: výstavní sály Obecního domu, 5. května – 10. října 1999*. Praha: Obecní dům, 1999, s. 168. ISBN 80-902507-7-7.

moment Karel Špillar³⁰⁰, jenž se liší od Ropka jen v několika detailech. Jedním z nich je styl, kdy Ropek tento obraz vymaloval jemným stínováním a všechny bohyně jsou zlehka zahalené průsvitnými draperiemi, naproti tomu Špillarovy draperie jsou těžké a ženy nejsou zahalené do draperií, pouze je přidržují.

Na obraze *Arianna* (viz obr. 15 příloha) je spící žena, která si jednou rukou podpírá hlavu a druhou ruku má položenou za hlavou. Na sobě má antický šat, a zatímco spala, se její šaty posunuly a odhalilo se tak levé ňadro. Draperie šatu je téměř sochařsky znázorněná, což přivádí k myšlence, že postavu spící Arianny maloval Ropek podle sochy. V Itálii mohl tuto helenistickou sochu spatřit ve Vatikánském muzeu v Římě nebo také ve Florenci v galerii Uffizi. Ztvárnění Arianny se více podobá soše z Vatikánského muzea, kdy má tvář položenou na jedné ruce a druhou ruku má pohodlně položenou přes hlavu. I vlnění draperie u obrazu a sochy jsou téměř shodné. Mistr pouze zjednodušil draperii, vlasy ztvárnil delší a ve tváři spící dívky není tolik detailů, jako na soše. Je tedy možné, že právě tato socha se stala předlohou pro obraz. V dálce na levé straně jsou umístěny tři sloupy dórského slohu v poušti, které kdysi nejspíše tvořili chrám. Písek pouště je ztvárněn růžovou barvou, v pozadí tohoto obrazu jsou dominantní hory, které se tyčí k výšinám a obloha je šedo-modrá s několika mraky. Růžová poušť a hory v dálce jsou rozděleny azurovým mořem, které je na levé straně obrazu.

Poslední dílo vytvořené s antickým motivem byl alegorický obraz *Zajatci*,³⁰¹ (viz obr. 19 příloha) kde se stále objevuje typická draperie používaná na antických obrazech a také některé ženy mají látku přes hlavu stejně, jako to podobně nosily antické ženy. Na tomto obraze se stále objevuje vliv italské cesty, ale nastupuje nové období Ropka, které bylo ovlivněno válkou.

Po návratu z cesty vytváří také několik obrazů s divadelní tematikou, které nejsou ovlivněny cestou do Itálie, ale zato zde můžeme spatřit detaily zaměřené na tváře a draperie. Obraz *Tanečnice*³⁰² (viz obr. 16 příloha) zobrazuje tanečnici, pravděpodobně po vystoupení, jak dělá pukrle a mírně naklání hlavu dopředu. Dívka v baletní růžové tylové sukni jednou rukou přidržuje sukénku a ve druhé ruce lehce svírá kytici. V tváři je vidět smutný, nebo také unavený pohled, který upírá směrem k divákovi. Pozadí okolo tanečnice je tmavé a tím tanečnice na obraze vyniká, jelikož je vymalována světlými barvami. Jediné, co pozadí pohlcuje, jsou vlasy dívky, které jsou tmavě kaštanové barvy. Další

³⁰⁰ Karel Špillar (21. 11. 1871 - 7. 4. 1939), obraz *Paridův soud* 1929 (olej, plátno) je umístěn ve sbírkách Galerie hlavního města Prahy.

³⁰¹ Východočeská galerie v Pardubicích - *Zajatci, alegorie*, 41x90, olej, překližka, 1942.

³⁰² Východočeská galerie v Pardubicích - *Tanečnice*, 75x53, olej, plátno, 1938.

obrazy z divadelního prostředí jsou *Děti v divadle*³⁰³, *V divadle*³⁰⁴, *Karneval*³⁰⁵ a *Divadlo*³⁰⁶.

I v tomto období, kde se převážně zaměřuje na Italské a antické motivy, tvoří typické náměty z rolnického prostředí, kde se objevují pracující ženy, a to na obrazech *Tři selky*³⁰⁷ a *Sběračky klasů*³⁰⁸. Tyto dva obrazy zobrazují ženy z venkovského prostředí. *Sběračky klasů* jsou dobře barevně rozložené a propracované. Na obraze jsou čtyři ženy s šátky na hlavě a v sukních se zástěrami. Figury žen jsou v pohybu a je zde vidět vspělost malíře, kdy dokázal ztvárnit pohyb s lehkostí a samozřejmostí. Ani jedné z žen není vidět do tváře a to jak kvůli šátkům, tak i pro jejich sklopený zrak k zemi. Ženy jsou tak zaujaté prací, že nevnímají přítomnost někoho dalšího, natož pak malíře. V pozadí jsou vidět stohy slámy, které téměř splývají s okolní krajinou. Celý obraz je vymalován ve světlých barvách a postavy vede typická černá obrysová linie.

4.3 Válečné události a rodinná tragédie

V roce 1942 František Ropěk začíná tvořit obrazy, kdy jej ovlivnila válka nebo spíše události, které se odehrávali v Protektorátu. V roce 1942 byl zastřelen jeho bratr Stanislav poté, co byl obviněn za spolupráci s českým odbojem po atentátu na Heydricha. Oproti obrazům z Itálie úplně změnil svou tvorbu. Veselé barvy italského prostředí vystřídaly temné odstíny, zašedlé až černé barvy, které vyjadřovaly pocity malíře, nesouhlas s válkou, zoufalost, smutek nad ztrátou bratra a utrpení obyvatel tehdejšího protektorátu. Často vytvářel postavy s tmavými plášti, které se na obraze opakují, a není jim vidět do tváře. Na těchto obrazech nenajdeme žádné detaily, postavy jsou v pohybu a je zde typická linie, která vede tělo. Obrazy jsou tvořeny plochami a stínování se objevuje minimálně. Obraz *Transport*³⁰⁹ z roku 1944 (viz obr. 20 příloha), je smutným obrazem znázorňujícím přemísťování skupiny lidí. Lidem na obraze není vidět do tváře a pohledy většinou směřují k zemi, vypadají velmi unaveně a ztrápeně. Většina z nich má přes hlavu přehozenou kápi nebo nasazené klobouky. Celý obraz je v okrové barvě a místy

³⁰³ Východočeská galerie v Pardubicích - *Děti v divadle*, 54x75, olej, plátno, 1939.

³⁰⁴ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Katalog výstavy výtvarných prací akad. malířů Lad. Vele a Frant. Ropka, akademického sochaře Jana Komárka a keramické malířky Lídy Flekalové. 1942.

³⁰⁵ Soukromý majetek.

³⁰⁶ Katalog výstavy František Ropěk Galerie Jos. R. Vilímek 1944.

³⁰⁷ Východočeská galerie v Pardubicích - *Tři selky*, 63x69, olej, plátno, 1940.

³⁰⁸ Soukromý majetek České spořitelny a.s., pobočka Nové Město nad Metují - *Sběračky klasů*, 80x59, olej, okolo roku 1940.

³⁰⁹ Městská galerie Litomyšl – *Transport*, 46x92, olej, 1944. Podle katalogu Výstava prací UB v Praze 1947 se tento obraz datuje 1945.

na pláštích lidí můžeme spatřit zašedlou modrou či zelenou barvu. Obraz vzbuzuje pocity smutku, nejen ze svého barevného rozsahu, ale také ze znázorněných postav. Charakteristickým je obrys postav, které jdou jedním směrem. Oproti tomuto obrazu můžeme zmínit obraz *Vystěhovalci*³¹⁰ (viz obr. 22 příloha), kde je menší skupinka lidí, dalo by se říci, že je to rodina s nejbližšími přáteli. Obraz je ve světlejších barvách, ale jako celek je stále zašedlý a vytváří ponurou atmosféru. Povozy s koňmi jsou šedé barvy a skupina lidí jde za nimi. Na obraze je vidět jedno dítě a ženy, které nesou to, co se nevešlo na povoz. Podobně jako na *Transportu* není osobám vidět do tváře a zrak je sklopen. Na obloze je převážně šedavě modrá barva s odstíny purpurové a lidé na obraze na sobě mají žluté, bílé ale i černé oděvy.

Obrazy ovlivněné válkou vystavil v roce 1944 v Galerii Jos. R. Vilímek v Praze. Na této výstavě prezentoval celkem 5 obrazů s válečnou tematikou (*Chudí lidé, Zajatci, Zajatci, Odsouzenci a Plačící ženy*). Další obrazy, které se dochovaly, jsou v soukromém majetku, nebo v galeriích (*Odsouzenci, Transport, Chudí lidé, Masakr, Vystěhovalci, Poprava a Poroba*).

V této době také vytvořil několik žánrových obrazů a obrazů z rolnického prostředí, mezi kterými jsou *Rozséváč*³¹¹, *Kopání brambor*³¹² a *V kovárně*³¹³. Obraz *V kovárně* (viz obr. 21 příloha) z roku 1944 je v tmavých barvách typických pro toto období, kdy se František Ropek musel vypořádat se smrtí bratra. Na obraze je pět mužů pracujících v kovárně a jedna žena, která práci přihlíží. Několik mužů dřímá v rukou kladiva. Postava muže, která upoutá divákův pohled jako první, je na zlatém řezu obrazu. Tento muž je zachycen v momentě, kdy se rozmachuje těžkým kladivem nad hlavou, které svírá v obou rukách. Je zobrazen v pohybu a jeho postava vytváří esovitý tvar, čím je dodán důraz na pohyb, který muž vykonává. Vedle tohoto muže je kovadlina, na které je rozžhavený kov, s nímž pracuje další muž se zástěrou a čepicí. Na obraze jsou všechny postavy mužů vyobrazeny v pohybu a vytváří se tak dojem, že se nikdy nezastaví při své práci. Inspiraci k tomu obrazu našel pravděpodobně u svého otce v kovárně, která byla jen kousek od jeho nově postavené vily.

³¹⁰ Východočeská galerie Pardubice – *Vystěhovalci*, 54x81, olej, plátno, 1944.

³¹¹ Galerie Vysočina Polička – *Rozséváč*, 50x67, olej, plátno, 1942, prodáno.

³¹² Městská galerie Polička - *Kopání brambor*, 72x100, olej, plátno, 1942.

³¹³ Městská galerie Litomyšl - *V kovárně*, 65x92, olej, 1944.

4.4 1946–1952

V tomto období F. Ropek není výtvarně činný tak, jako v předchozích letech. Pravděpodobně je to z důvodů, že se více věnuje vedení litomyšlské galerie spolu s prací kulturního patrona pro Poličsko a kulturního referenta v Litomyšli. Celkově se věnuje hlavně činnostem, které souvisí s jeho politickou kariérou. Vliv politiky je znát už po roce 1945, kdy se začínají objevovat obrazy pod vlivem komunistické strany a kdy se účastnil několika uměleckých soutěží.³¹⁴ Dále také plnil úkolové akce pro SČSVU, kterými bylo například zachycení českého venkova,³¹⁵ nebo vytvoření kopie děl mistrů 19. století,³¹⁶ to vše samozřejmě podle představ zadavatele – tedy strany. Pravděpodobně k této úkolové akci se vztahují kresby podle Mikoláše Aleše (viz obr. 23 příloha).³¹⁷ Mimo jiné také zhotovil návrhy plakátů a zemědělské pohlednice, bohužel ani jeden z návrhů není znám. Zato se dochoval návrh na znak státních pracovních záloh, který vytvořil opět v rámci soutěže a kde jsou dvě zkřížená kladiva, pod nimiž jsou písmena SPZ v ozubeném kole.³¹⁸ Tento znak pravděpodobně nebyl nikdy použit, neboť nemáme informace o tom, že by v dané soutěži uspěl.³¹⁹

Po válce se začíná v umění více objevovat socialistický realismus, který se inspiruje tradicemi, zvyky a minulostí. Po únoru 1948 se tento směr stal podporou komunistické strany a jeho úkolem bylo propagovat KSČ. Malíři, kteří tento směr znázorňovali po roce 1948, se hlásili ke komunistické straně. Mnozí z nich byli členy už před rokem 1948 a angažovanost v KSČ vycházela buď z jejich politických názorů, nebo jako cesta k ochraně před režimem a v některých případech k využití příležitosti k dosažení lepších funkcí. Malíři, kteří v padesátých letech tvořili pod vlivem socialistického realismu, mohli konat buď z osobního přesvědčení, nebo také pod nátlakem.³²⁰ F. Ropek začal tvořit socialistické náměty už v roce 1929 a to především ženy při práci, tento motiv se u něj opakuje po zbytek jeho tvorby. Zároveň zobrazoval zasedání ze schůzí nebo práce na stavbě, čímž se více přibližoval propagandistické tvorbě. František Ropek, Vojtěch Sedláček a Jaroslav Hudec propadli tomuto tématu a dodali mu vážnost a větší smysl. Také

³¹⁴ Soutěže: Člověk a práce, kulturní pracovníci armádě, soutěž na filmový plakát k filmovému festivalu v Pardubicích, a další.

³¹⁵ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Dopis od SČSVU, 1. 8 1951.

³¹⁶ Tamtéž, Dopis od SČSVU, 8. 9. 1951.

³¹⁷ Městská galerie Litomyšl - tři kresby: Kresba podle M. Aleše (100x170, kresba, 50. léta), Kresba podle M. Aleše (70x197, kresba, 50. léta), Kresba podle M. Aleše (125x84, kresba, 50. léta).

³¹⁸ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Znak SPZ.

³¹⁹ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Pozvánka k soutěži na znak SPZ, 20. 2. 1952.

³²⁰ VEBER, Václav. Osudové únorové dny 1948. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008. Česká historie. s. 185 – 187. ISBN 978-80-7106-941-6.

Josef Matička, Jan Rusňák a Jan Šplíchal vytvořili několik obrazů s hospodářskými motivy.³²¹

Vliv socialistického realismu se v tomto období více vystupňoval. Ropek již netvoří jen ženy při práci na poli, ale také znázorňuje další výjevy, jakými jsou například *Budoucnost vesnice*³²² (okolo roku 1950), *U stavení JZD*³²³ (1950), *Stavba gigantu ve velké Čeperce*³²⁴ (1949) a dva nedokončené obrazy *Žně*³²⁵ a *Otepi slámy*³²⁶ z let 1951 - 1952.

V pozůstalosti se dochovalo také několik fotografií děl, z nichž jedna se velmi podobá typickému budovatelskému obrazu, který byl pro tuto dobu častým. Na obraze je použit kontrast pohybu a strohosti. Dvě dívky umístěny na středu obrazu jsou znázorněny v pohybu. Jedna z dívek drží v ruce vlajku a běží kupředu, zatímco druhá dívka se dramaticky ohlíží na lid, který posedává, či se už přidal k dívkám a následuje je. Dívky jako by svým postojem vyzývaly ke sjednocení a oddanosti, k budování nových hodnot, či k boji proti kapitalistickému režimu. Tento obraz se svou kompozicí a zpracováním podobá obrazu od Eugena Delacroixe, *Svoboda vede lid na barikády*, kde stejně jako u Ropkova obrazu vede dívka lid proti buržoazii.

Podobu pracujícího lidu vyjadřoval Ropek s podobným úsilím jako v přechodných letech, ale s větším důrazem na budovatelskou činnost, kdy spojil své dosud hospodářské kořeny a zkušenosti s životem na vesnici a s politickou příslušností. V této době se stává uznávaným a váženým malířem v regionu a jeho obrazy si tak na výstavách zakupují jak soukromé osoby, tak i ministerstvo školství a informací. Ministerstvo školství koupilo do svých sbírek obraz *Dolní Újezd* za 18 000 Kčs³²⁷ a ministerstvo informací koupilo za 15 000 Kčs obraz *Kopání brambor*³²⁸.

Rád se také věnoval myslivectví a k tomuto tématu namaloval čtyři obrazy. Všechny zobrazují mrtvé ptáky zabitě při lovu (viz obr. 25 příloha). Obrazy se podobají obrazu Karla Purkyně, jenž namaloval *Sovu sněžnou*. Stejně jako Purkyně namaloval svou

³²¹ KMOŠEK, P. *Obraz domova v malířství východních Čech 20. století*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2006. s. 167. ISBN 80-86845-45-1.

³²² Torzo pozůstalosti v soukromém vlastnictví majetku rodiny Jebouskových (Desná čp. 89), Fotografie.

³²³ SOKA Pardubice, Spolek výtvarných umělců východočeských Pardubice (1930-1955), kart. 1, Katalog členské výstavy 1952.

³²⁴ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Katalog k I. Členské výstavě k socialistickému realismu 1950.

³²⁵ Městská galerie Litomyšl – *Žně*, 89x130, olej, 1952.

³²⁶ Torzo pozůstalosti v soukromém vlastnictví majetku rodiny Jebouskových (Desná čp. 89). Obraz *Otepi slámy*, olej.

³²⁷ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Oznámení o koupi obrazu, 3. 12. 1948.

³²⁸ Tamtéž, sdělení od nákupní komise, 10. 11. 1947.

sovu visící za nohu u zdi, pod níž se nachází myslivecké náčiní, tak i František Ropka ztvárnil svékoroptve a bažanty visící za krky uzdi spolu s mysliveckým náčiním pod nimi.

4.5 Výstavní činnost Františka Ropka

František Ropka byl ve své době hodně váženým umělcem a jeho výstavní činnost byla velmi široká. Působil jako člen Umělecké besedy a Svazu československých výtvarných umělců. Účastnil se také několika salónů a to Východočeského uměleckého salonu v Poličce, Litomyšlského výtvarného salonu v Litomyšli a Zlínského salónu ve Zlíně. Ze své pozice kulturního patrona pro okres Polička a kulturního referenta v Litomyšli pořádal výstavy pro obyvatele těchto dvou okresů. Také z funkce ředitele litomyšlské galerie mohl ovlivňovat kulturní ráz v Litomyšli. Za svůj život uspořádal dvě velké samostatné výstavy a to v roce 1937 po svém návratu z Itálie a v roce 1944 ve Vilímkově galerii v Praze. Dále pak uspořádal několik malých výstav Faltysově knihkupectví v Litomyšli, kde prezentoval dvě velká plátna v roce 1933 a poté devět prací v roce 1935³²⁹, ten samý rok uspořádal výstavu „František Ropka“ ve Smetanově domě v Litomyšli³³⁰. Také byly uspořádány společné výstavy. První byla se sochařem a jeho dlouholetým přítelem Emilem Kubíčkem v Litomyšli v roce 1931. Druhá se odehrála také v Litomyšli v roce 1942, kde se představil spolu s Ladislavem Velem, Janem Komárkem a Lídou Flekalovou. Třetí a poslední společná výstava byla s Josefem Haškem ve Vysokém Mýtě v roce 1947.

Výstava malíře Franty Ropka a sochaře Emila Kubíčka

Poprvé se František Ropka představil veřejnosti na výstavě v Litomyšli. Zde spolu se sochařem Emilem Kubíčkem představili svá díla. Výstava se odehrávala ve Smetanově domě v Litomyšli, a to od 6. do 13. prosince roku 1931.³³¹ Tuto výstavu zaštitovala Místní osvětová komise v Litomyšli a proslov „O umění a tvorbě“ měl Václav Drbohlav, tehdejší ředitel městské galerie v Litomyšli.³³²

Na této výstavě František Ropka prezentoval přesně 40 obrazů. Jen podle názvů obrazů můžeme usoudit, že se malíř do roku 1931 zabýval každodenním životem na venkově a také tvorbou z okolí Litomyšle nebo Litomyšle samotné. Na výstavě se nám

³²⁹ SOkA Svitavy se sídlem v Litomyšli, Mezifondový soubor kronik, poř. č. 113, Kronika města Litomyšle 1932-1935, sign. KR 23, str. 77.

³³⁰ BOUČKOVÁ, J. *František Ropka: obrazy*. Litomyšl: Městské muzeum, 1984.

³³¹ Katalog výstavy malíře Franty Ropka a sochaře Emila Kubíčka 1931.

³³² ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Pozvánka na výstavu Františka Ropka a Emila Kubíčka, 1931.

objevuje také jeden obraz *Zátiší*. Příkladem je také obraz *Portrét dívky*, jenž byl ohodnocen na 1800 Kčs.³³³ Obraz s podobným názvem se nachází ve sbírkách Městské galerie Litomyšl, ale pod názvem *Portrét děvčátka* (1929). Můžeme se tedy domnívat, že jde o jeden obraz, protože žádný jiný portrét dívky či děvčátka, který by Ropka ztvárnil před rokem 1931, nebyl dochován. Dalším dílem je obraz *Žně*. Ten byl oceněn na 5000 Kčs. K tomuto obrazu byla vystavená také skica, tu bylo možno zakoupit za 500 Kčs.³³⁴ Toto téma bylo pro Františka Ropka velice oblíbené. Obrazů s názvem *Žně* nalezneme hned několik. Pod číslem 33 na výstavě se prezentoval obraz s názvem *Litomyšl ze Zaháje*. Oceněn byl na 1000 Kčs.³³⁵ Obraz se stejným názvem a datací okolo roku 1930 se nachází ve sbírkách Městské galerie v Litomyšli.

Díla s venkovskou tematikou se zde objevovali poměrně často, můžeme jmenovat například *Na poli*, *Chudá úroda*, *Vesnické děvče*, *Pasačka* a výše zmiňované *Žně*. Dalším okruhem obrazů jsou ty s tematikou Ropkova rodného kraje, například *Zámek v Litomyšli*, *Budislav*, *Zámek v Budislavi*, *Pastouška v Cíkově*, *Chaloupka z Desné* a další. Také jsme zde mohli najít i obrazy z jiných okresů. Dva obrazy z obce v okrese Mladé Boleslavi a to *Náves v Obrubech* a *Chalupy v Obrubech*, dále také obraz s názvem *Valečov*. Emil Kubiček vystavil oproti Ropkovi velmi málo děl, bylo to celkem 12 děl.³³⁶

Výstava Františka Ropka v Litomyšli

Výstava z roku 1937 je významnou z toho důvodu, že se autor představil samostatně. Výstava se konala od 24. října do 7. listopadu 1937 v malém sále Smetanova domu.³³⁷ Úvodní slovo k výstavě napsal MUDr. František Lašek, který byl přítelem Františka Ropka.³³⁸ V úvodu katalogu se dozvídáme základní informace o Ropkovi, ale také, že už měl jednu svou větší výstavu v roce 1931. Také se zde dozvídáme, že několik prací z předchozí výstavy bylo koupeno do rodin, a že některé z nich se prodaly do městské spořitelny v Litomyšli a Městské galerie v Litomyšli.³³⁹

Na této výstavě prezentoval Ropka svá díla, jež namaloval při své studijní cestě po Itálii. Celkem zde představil 52 děl. Všechna tato díla přivezl sebou z Itálie. Zajímal se o italskou krajinu a jako mnoho dalších umělců se zaměřil na moře a lodě, které tento

³³³ Katalog Výstavy malíře Františka Ropka a sochaře Emila Kubička 1931.

³³⁴ Tamtéž.

³³⁵ Tamtéž.

³³⁶ Tamtéž.

³³⁷ Katalog výstavy Františka Ropka v Litomyšli 1937.

³³⁸ VOSYKA, S. MUDr. František Lašek a I. Litomyšlský výtvarný salon v roce 1943. Sborníček studií, Litomyšl, 2002.

³³⁹ Katalog výstavy Františka Ropka v Litomyšli 1937.

nezkrotný živel křižují. Příkladem můžeme uvést obraz *Bárky v přístavu*. Obraz byl ohodnocen na 1600 Kčs a zachoval se ve sbírkách Městské galerie v Litomyšli. Dalšími byly například *Rybářská loď*, *Moře*, nebo *Bárka na moři*. Na této výstavě návštěvníci mohli spatřit obrazy z Říma, Benátek, Pompejí, Capri, Neapole a také ze Sicílie, popřípadě pohled na Etnu. Divákovi také umožnil spatřit jeho očima nejen moře a města, která navštívil, ale také krajiny a místní obyvatele. Většina těchto prací byla malována akvarelem, méně čtenější byla tempera a na posledním místě využíval olejomalbu.³⁴⁰

Své obrazy z Itálie prezentoval na výstavě Itálie v díle Česko-slovenských umělců v roce 1939. Tato výstava se konala v Praze a představil zde dvě svá díla: *Hostinec na Via Appia* a *Siciliáni na mezcích*.³⁴¹

Výstava akad. malířů Lad. Vele a Frant. Ropka, akademického sochaře Jana Komárka a keramické malířky Lídy Flekalové

Výstava uspořádaná v roce 1942 v Litomyšli v malém sále Smetanova domu byla věnovaná tentokrát čtyřem umělcům. Dva akademičtí malíři František Ropka a Ladislav Vele, dále akademický sochař Jan Komárek a keramická malířka Lída Flekalová uspořádali společně výstavu, jež se konala od 20. do 30. září 1942 a otevřena byla denně od 9 do 12 a od 14 do 17 hodin. Výstava byla zahájena přednáškou profesora Jana Fišera na téma „Ke smyslu umění“.³⁴² Vzhledem k válečné situaci byl katalog napsán německo-česky. Ropka zde představil nejvíce děl oproti ostatním třem umělcům. Celkem jich bylo 27 a nejvíce zastoupená je zde tematika práce na poli, například *Sběračky klasů*, *Rozsévačka*, *Jarní orání* a samozřejmě nemohl chybět *Kopání brambor*, které za svůj život několikrát vyobrazil. Nalézalo se zde také několik obrazů inspirovaných Itálií, popřípadě květinové zátiší.³⁴³

Pardubický malíř Ladislav Vele na této výstavě prezentoval především obrazy s květinami, ale byly zastoupeny také krajiny. Jan Komárek, sochař z Prahy, vystavil několik svých děl z pálené hlíny a sochu Boženy Němcové z kamene. Lída Flekalová, také z Prahy, vystavila celkem sedm malovaných váz.³⁴⁴

³⁴⁰ Katalog výstavy Františka Ropka v Litomyšli 1937.

³⁴¹ Katalog výstavy Itálie v díle Česko-slovenských umělců, 1939.

³⁴² ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Pozvánka na výstavu, 1942.

³⁴³ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Katalog výstavy výtvarných prací akad. malířů Lad. Vele a Frant. Ropka, akademického sochaře Jana Komárka a keramické malířky Lídy Flekalové. 1942.

³⁴⁴ Tamtéž.

Na výstavu bylo objednáno celkem 500 pozvánek a 500 katalogů. Ty vytiskla Knihtiskárna a továrna Kartonáží Litomyšl.³⁴⁵ Také byly vylepeny plakáty po Litomyšli³⁴⁶ a výstavní sál zdobila květinová výzdoba.³⁴⁷ Za pronajmutí výstavních prostor bylo zaplaceno 220 K.³⁴⁸

Ropek několikrát žádal o povolení pořádat výstavu v roce 1942. Jedním z prvních dokladů, kdy zažádal o povolení, je jeho žádost z května roku 1942, která byla zamítnuta 2. června okresním úřadem v Litomyšli pro všeobecný zákaz českých shromáždění. Výstavu chtěl pořádat od 14. do 21. června.³⁴⁹ Další žádost proběhla 28. srpna a dostal kladnou odpověď 1. září. Výstava se měla konat od 29. září do 4. října 1942 a povolení poslal okresní úřad v Litomyšli. Tato výstava měla být ve Smetanově domě a vystavovat se zde měly obrazy a plastiky.³⁵⁰ Nakonec obdržel další povolení k výstavě ve dnech 20. září až 4. října 1942³⁵¹, dalo by se tedy předpokládat, že se nakonec jednalo o společnou výstavu pořádanou od 20. do 30. září 1942.

František Ropek Galerie Jos. R. Vilímek

Druhá samostatná výstava Františka Ropka se konala v jeho 43 letech. Do této výstavy vložil nejvíce úsilí a mohl v ní uplatnit své zkušenosti z přechozího vystavování. Vystavil zde celkem 26 děl a 13 kreseb, které pokryly širokou škálu témat. Obrazy na této výstavě byly zaměřeny jak na sociální tematiku, tak i na antické motivy, obrazy s dějovým charakterem, španělskou tematiku, ale také se zde projevil vliv války. Předmluvu sepsal V. Denkstein, kde o F. Ropkovi mluvil jako o velmi zkušeném malíři, kterého hodně ovlivnila jeho cesta do Itálie, především setkání s Pompejskými malbami. Výstava se konala od 27. června do 18. července.³⁵² Během této výstavy se Ropek zavázal, že nebude vystavovat nikde jinde a že jeho obrazy budou prodejné, až na těch pár, co byly speciálně pro tuto výstavu vypůjčené.³⁵³ Výstava byla otevřena od 10 do 18 hodin, a to i v neděli. Ceny vstupného se dělily do několika kategorií. Dospělý zaplatil 3 K, studenti 2 K a v případě hromadné návštěvy 1 K za osobu. Ropek musel také podepsat smlouvu,

³⁴⁵ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Účet od Knihtiskárny a továrny kartonáží v Litomyšli, 1942.

³⁴⁶ Tamtéž, Účet od J. Trnky návěštní ústav, 1942.

³⁴⁷ Tamtéž, Účet od zahradnictví Jakubiček, 1942.

³⁴⁸ Tamtéž, Účet od Smetanova domu, 1942.

³⁴⁹ Tamtéž, Dopis od Okresního úřadu v Litomyšli, 2. 6. 1942.

³⁵⁰ Tamtéž, Dopis od Okresního úřadu v Litomyšli, 1. 9. 1942.

³⁵¹ Tamtéž, Dopis od Okresního úřadu v Litomyšli, 16. 9. 1942.

³⁵² Katalog výstavy František Ropek Galerie Jos. R. Vilímek 1944.

³⁵³ Jedním z takových obrazů byl obraz zapůjčený Dr. V. Lenzem.

kde se zavázal galerii k určitým podmínkám. Ty se týkaly například provizí, instalace, dopravy, pojištění a také placení daní.³⁵⁴ Zprvu byla Ropkovi nabídnuta možnost vyhotovení katalogu s reprodukcemi³⁵⁵, ale po čase byla tato možnost změněna. Katalog musel být reprodukcí zbaven, bylo to vůbec poprvé, co Vilímkova galerie nezařadila do katalogu obrazové reprodukce. Vilímkova galerie nechala vyrobit plakáty a následně je také vylepila. Jejich vytištění a vylepení proběhlo na žádost F. Ropka.³⁵⁶

Výstava byla hojně propagovaná v několika novinách. V mnoha novinách byly také malé zmínky, těmi byly Lidové noviny (27. 6. 1944, 1. 7. 1944, 2. 7. 1944, 8. 7. 1944), Národní politika (27. 6. 1944, 2. 7. 1944, 9. 7. 1944), Polední lidové noviny Brno (26. 6. 1944) a v novinách ZET, které vycházely po celém českém území. Zmínku o výstavě v novinách ZET můžeme nalézt hned v několika vydáních a to pro Prahu a Příbram, Jičín a Mladou Boleslav, Hradec Králové a Náchod, Tábor a Budějovice a také Pardubice a Kolín. Toto upozornění v novinách ZET na výstavu o několika řádcích bylo vydáno ve všech městech ve stejný den a to 28. června 1944.³⁵⁷ Další noviny podaly mnohem obsáhlejší zprávy o této výstavě ve Vilímkově galerii. Byly jimi Hospodářské noviny Praha, České slovo Praha, Lidové listy Praha, Národní politika Praha, Praha v týdnu, Polední Praha, Lidové noviny Brno a noviny Východočeský kraj Pardubice. Tyto noviny většinou psaly stejné nebo velice podobné články zmiňující se o mistrově studijní cestě do Itálie, dále pár informací k jeho životu, studiím a tvorbě, ale nejčastěji se zde objevuje negativní kritika k jeho ovlivnění Itálií. Několik novin otisklo, že Ropek se nedokázal osamostatnit. Jeho antická díla dle nich byla zaostalá a teoretická. Nebyla to tedy antika zažitá, ale jen odvozená. Očekávalo se, že bude vnímat antiku novým pohledem.³⁵⁸

Celá výstava byla uspořádaná do dvou sálů. V prvním sále, do kterého divák vstoupil hned po zaplacení vstupného, mohl spatřit obrazy z Itálie nebo obrazy inspirované italskou cestou. V druhém sále byly obrazy s jeho charakteristickou tvorbou zaměřenou na venkovský život a práci na poli. Díky tomuto rozdělení si divák mohl uvědomit a porovnat rozdíly. Obrazy s antickou tematikou byly malovány lehkou rukou s použitím kombinace světlých barev. Z těchto obrazů můžeme jmenovat *Tančící ženy*, *Paridův soud*, *Námět z antiky*³⁵⁹ a také *Zátiší s mušlí*. Oproti tomu druhý sál představoval rolnické prostředí, především ženy při práci na poli. V těchto obrazech se zaměřuje hlavně na figurální

³⁵⁴ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Dopis od Vilímkovy galerie, 26. 4. 1944.

³⁵⁵ Tamtéž, Dopis od Vilímkovy galerie, 23. 5. 1944.

³⁵⁶ Tamtéž, Dopis od Vilímkovy galerie, 13. 6. 1944.

³⁵⁷ Tamtéž, Novinové ústřížky, 26. 6. až 9. 7. 1944.

³⁵⁸ Tamtéž, Novinové ústřížky, 1944.

³⁵⁹ Galerie Kroupa Litomyšl – *Antický motiv (Námět z antiky)*, 73x77, olej, po roce 1937. Prodáno.

zobrazení, krajina je pouhým nutným doplňkem. Typickými barvami pro tuto tematiku jsou barvy hnědé a šedobílé. Příkladem si můžeme uvést díla *Kovárna*, *Švadlena*, *Kopání brambor* a *Chudí lidé*. Další téma objevující se v druhém sále bylo ovlivněné válkou a z velké části také smrtí bratra. Můžeme jmenovat například *Odsouzenci*, *Plačící ženy* a *Zajatci*. Co však všechny jeho obrazy mají společného je linie. Ta provází jeho dílo už od jeho raných dob tvorby až do jeho posledních prací, které za svůj život vytvořil.³⁶⁰ O obrazu *Švadlena* Denkstein napsal: „*Že to byl snad nejvíce propracovaný plastický obraz s důrazem na detail z celé výstavy.*“³⁶¹

Výstava obrazů akad. malířů Josefa Haška a Františka Ropka

Poslední společná výstava uspořádaná ve Vysokém Mýtě s Josefem Haškem se odehrávala v roce 1947. Spolu s díly těchto dvou malířů bylo vystaveno také pět obrazů od Jana Hubáčka. Všichni akademičtí malíři prezentovali svá díla ve výstavní síni městské knihovny pod záštitou Okresní a místní osvětové rady ve Vysokém Mýtě a to od 30. března do 8. dubna 1947, v časech 9 až 12 a 13 až 17 hodin.³⁶² Úvodní slovo o tvorbě obou umělců napsal Jaromír Neumann. František Ropka zde představil celkem šestnáct obrazů. Ty se zabývaly především tematikou práce na vesnici, ale můžeme zde najít také jedno zátiší, divadelní tematiku (*Loutkové divadlo*), nebo také obraz *Včelín*. Mezi obrazy nemůžeme opomenout *Kovárnu*, *Oráče brambor*, *Na bramborách* a také *Kopání brambor*. Dále se zde objevuje jedna krajina a to *Krajina v Osíku*. Všechny obrazy byly vytvořeny olejovou technikou. Zato Josef Hašek zde prezentoval celkem dvacet pět děl. Můžeme uvést několik příkladů a to *Tulipány s ovocem*, *Bezděkov*, *Muzikanti*, *U zámku v Chroustovicích*, *Sedící žena* a *V železných horách*.³⁶³

Výstavy s uměleckými spolky

Od svých 34 let Ropka vystavoval s Uměleckou Besedou, kdy se v tom samém roce stal i jejím členem. Za svůj život se zúčastnil okolo šestnácti výstav a většinou se na výstavách UB prezentoval jedním až čtyřmi díly. Například v roce 1946 na výstavě „Malíři a sochaři Umělecké besedy“³⁶⁴ prezentoval obraz *Čtyři postavy* a na stejnojmenné výstavě

³⁶⁰ Katalog výstavy František Ropka Galerie Jos. R. Vilímek 1944.

³⁶¹ Tamtéž.

³⁶² ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Pozvánka na výstavu, 1947.

³⁶³ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Katalog výstavy obrazů akademických malířů Josefa Haška a Františka Ropka. 1947.

³⁶⁴ Katalog výstavy Malíři a sochaři UB 1946.

z roku 1948³⁶⁵ vystavil obraz *Transport*. Tento obraz byl také na výstavě v roce 1947 „Výstava prací členů UB v Praze“ konané v Litomyšli. Tato výstava byla doprovodná k otevření nové expozice Litomyšlské galerie, kterou uspořádal František Ropěk.³⁶⁶ V těchto katalogích se kromě obrázkových příloh také nachází medailonek o Františkovi Ropkovi, ve kterém se píše, kde se narodil, kde studoval a od kdy vystavuje s UB.

František Ropěk se také účastnil několika výstav SČSVU. Například v roce 1950 byla pořádána výstava v Pardubicích „I. členská výstava k socialistickému realismu“. Výstava se konala od 26. srpna 1950 do 30. září 1950 a byla uspořádána k příležitosti čtvrtého sjezdu Budovatelů republiky krajským střediskem SČSVU. Výstavy se účastnilo třiatřicet umělců, mezi nimiž F. Ropěk prezentoval dva své obrazy: *Stavba gigantu ve V. Čeperce* a *Skupina žen*. Oba obrazy byly malovány olejem v roce 1949. Na této výstavě se odráží Ropkovo politické zaměření, kdy plnil zadávací úkoly a maloval obrazy, které propagovaly daný směr. I ostatní malíři na výstavě měli obrazy zaměřené na pracovní motivy. Na výstavě prezentoval svá díla také přítel F. Ropka Josef Hašek, který představil akvarel *Ležáky*, barevnou kresbu *Mlátičku* a nakonec kresbu tužkou *Úderník V. Havlík*, všechna tři díla pochází z roku 1950.³⁶⁷ Další výstava, kde se objevilo dílo Ropka, byla na „Členské výstavě SČSVU“ v Pardubicích. Této výstavě se bohužel nedožil, ale návštěvníci měli možnost spatřit obraz z roku 1950 *U stavení JZD*.³⁶⁸

I. a II. Litomyšlský salon

Litomyšl chtěla založit tradici salónů po vzoru nedalekého města Polička. Když Litomyšl pořádala první salon, tak tou dobou organizovala Polička už v pořadí třetí salon. Podnět k tomu, aby vznikla tradice salónů, dal MUDr. František Lašek.³⁶⁹ Ten z velké části první litomyšlský salon organizoval a také sepsal úvodní slovo k výstavě.³⁷⁰ A tak se v roce 1943 konal historicky první litomyšlský salon. Výstava byla otevřena od 17. října do 7. listopadu ve Smetanově domě a celou jí zaštiťovalo kuratorium galerie. František Ropěk

³⁶⁵ Katalog výstavy Malíři a sochaři UB 1948.

³⁶⁶ ARML, Fond Městská galerie Litomyšl (1908 - 1960), nezpr., karton 2, Katalog výstavy prací členů UB v Praze konané v Litomyšli, 1947.

³⁶⁷ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Katalog I. Členská výstava k Socialistickému realismu 1950.

³⁶⁸ SOKA Pardubice, Spolek výtvarných umělců východočeských Pardubice (1930–1955), kart. 1, Katalog Členské výstavy SČSVU, 1952.

³⁶⁹ Narozen 22. 11. 1872. Stal se lékařem a také primářem v Litomyšlské nemocnici, dále byl velmi angažovaný do kulturního dění ve svém kraji, především v oblasti historie a výtvarného umění. Zasloužil se také o zřízení městské obrazárny a dokonce se stal na čas jejím ředitelem. Zemřel 4. 5. 1947.

³⁷⁰ VOSYKA, S. *MUDr. František Lašek a I. Litomyšlský výtvarný salon v roce 1943*. Sborníček studií, Litomyšl, 2002.

zde vystavil celkem tři obrazy a to: *Na bramborách (1943)*, *Podzimní motiv (1943)*, *Tančící ženy (1940)*. První dva obrazy bylo možné zakoupit, poslední byl neprodejný. Na tomto salonu také vystavovali Karel Holec, Josef Matička a Emil Kubíček.³⁷¹

V roce 1945, tedy dva roky po prvním salonu, byl uspořádaný „II. litomyšlský výtvarný salón“ a to od 14. října do 1. listopadu v malém sále Smetanova domu. Pořadatelem byl MNV Litomyšl a kuratorium Městské galerie v Litomyšli, v této době byl Ropěk členem kuratoria. Ropěk zde představil čtyři díla z celkového počtu 73 děl. Umělci byli rozděleni na akademické malíře (mezi nimi i Václav Boštík, Karel Holec, Josef Matička a Bohdan Kopecký, Ropkovi dobří přátelé), akademické sochaře (zde byli pouze dva, Vladimír Bretschneider, kolega z městské galerie a Emil Kubíček, dlouholetý přítel a kolega z galerie). Třetí a poslední skupinou byli amatéři, mezi kterými divák mohl spatřit obrazy Václava Boštíka st., Antonína Píče a dalších. Proslov na vernisáži měl Jaromír Neumann a napsal také krátký úvod do katalogu s názvem *Několik slov k diváku*. František Ropěk zde vystavoval celkem 4 obrazy, *Odsouzenci*, *U zdi*, *Kytice a Náměstí v Litomyšli*.³⁷²

Třetí litomyšlský salon pořádaný v roce 1946 se stal posledním salonem pořádaným v Litomyšli. Bohužel se na tomto výtvarném salonu neúčastnil F. Ropěk a z jeho přátel se zde objevuje pouze Karel Holan.³⁷³

Východočeský umělecký salon v Poličce

Východočeský salon v Poličce byl jediným salonem v kraji a to až do roku 1943, kdy začala stejné akce pořádat Litomyšl. Salon v Poličce se zaměřoval na moderní regionální umění a umožnil tak místním umělcům proniknout na výstavní scénu.³⁷⁴

Ropěk se zúčastnil v pořadí třetího salonu spolu s dalšími jedenadvaceti malíři. Salon bylo možné navštívit od 4. července do 29. srpna 1943 a pořádali ho musejní spolek v Poličce a Musejní umělecká galerie Ing. Fr. Bukáčka. Oproti ostatním malířům vystavil Ropěk pouze dvě díla, *Orání* a *O žních*. Někteří umělci při této příležitosti vystavili až třináct děl.³⁷⁵

³⁷¹ ARML, Fond Městská galerie Litomyšl (1908–1960), nezpr., karton 2, Katalog I. Litomyšlského výtvarného salonu 1943.

³⁷² ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Katalog II. Litomyšlský výtvarný salon 1945.

³⁷³ ARML, Fond Městská galerie Litomyšl, nezpr., karton 1, Katalog III. Litomyšlský výtvarný salon. 1946.

³⁷⁴ KMOŠEK, P. *Obraz domova v malířství východních Čech 20. století*. Ústí nad Orlicí: Ofis, 2006. s. 221. ISBN 80-86845-45-1.

³⁷⁵ SOKA Pardubice, Spolek výtvarných umělců východočeských Pardubice (1930–1955), kart. 1, Katalog III. Východočeského uměleckého salonu v Poličce 1943.

Na „IV. Východočeském uměleckém salonu“ se Ropka představil pouze jedním svým obrazem. Salonu se zúčastnili také někteří jeho kolegové a přátelé, mezi nimiž byli Vladimír Bretschneider, Emil Kubíček, Josef Matička a Ladislav Vele. Jeho přátelé vystavovali od jednoho až do pěti děl, Ropka předvedl pouze obraz *Žně*.³⁷⁶ Ovšem na „V. Východočeském uměleckém salonu“ představil už dvě svá díla, *Na bramborách* a *Skupina žen*.³⁷⁷ Jelikož se tento salon konal po ukončení 2. sv. války, byl salon doplněn o výstavu „Im memorian Josefa Čapka a V. Preissiga“, kdy se jednalo o vzpomínkovou výstavu, „kde se měla uctít památka českých výtvarných umělců, kteří se stali obětí nacistického násilí“³⁷⁸

Na „VI. Východočeském uměleckém salonu“ představil díla *Svoboda* a *Kováři*³⁷⁹ a na „VIII. Východočeském uměleckém salonu“ to byly dokonce tři malby, ale tentokrát jen jedno dílo bylo zaměřeno na hospodářskou problematiku *Žně* a dále pak jeden obraz z divadelního prostředí *Děti v divadle* a jedno zátiší s květinami.³⁸⁰

Představitelé muzejního spolku Polička pokládali Ropka za váženého mistra. Chtěli, aby do „VII. Východočeského uměleckého salonu“ přihlásil 10 prací, aby byl jakožto velmi talentovaný umělec hojně zastoupen. Tato výstava měla být věnována pouze místním umělcům.³⁸¹ Bohužel katalog k tomuto salonu se nepodařilo nalézt a tak není jisté, kolik děl bylo nakonec na výstavu umístěno.

Posledním salonem, kterého se účastnil, byl „XI. Východočeský umělecký salon“, který se konal v roce 1951. Na tomto salonu představil dosud nejvíce děl. Celkem jich bylo pět, z nichž tři byly zátiší a další *Sluka* a *Cesta k širokému Dolu*.³⁸²

Na několika východočeských salonech měl dokonce tu čest zasedat ve výstavní porotě, kde spolu s ostatními členy měli na starosti výběr kvalitních děl pro salon. Prvním salonem, kdy zasedal v porotě, byl IV., po něm následoval V., VI. a dalším byl až VIII. salon. Na IX. salonu měl zahajovací proslov, ten se bohužel nedochoval.³⁸³

³⁷⁶ SOKA Pardubice, Spolek výtvarných umělců východočeských Pardubice (1930–1955), kart. 1, Katalog IV. Východočeského uměleckého salonu v Poličce 1944.

³⁷⁷ Tamtéž, Katalog V. Východočeského uměleckého salonu v Poličce 1945.

³⁷⁸ Tamtéž, Pozvánka na výstavu, 1945.

³⁷⁹ Tamtéž, Katalog VI. Východočeského uměleckého salonu v Poličce 1946.

³⁸⁰ Tamtéž, Katalog VIII. Východočeského uměleckého salonu v Poličce 1948.

³⁸¹ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Dopis muzejního spolku Polička 17. 1. 1947.

³⁸² SOKA Pardubice, Spolek výtvarných umělců východočeských Pardubice (1930–1955), kart. 1, Katalog XI. Východočeského uměleckého salonu v Poličce 1951.

³⁸³ Katalog IX. Východočeského uměleckého salonu v Poličce 1949.

Dnešní malířství

Tato výstava probíhala v několika městech v okolí Litomyšle. Jejím úkolem bylo představit moderní umění lidem na vesnici. František Ropěk spolu s Josefem Matičkou pořádali výstavy a také vybírali jednotlivé obrazy. První vesnicí, kde se výstava konala, byl Dolní Újezd. Svého času byla tato výstava výjimečná, byla snad první výstavou konající se na vesnici. A v Dolním Újezdě (11. až 18. listopadu 1945) byla návštěvnost na vesnické poměry velmi vysoká, celkem 800 návštěvníků a tak si pořadatelé mohli poblahopřát. Splnili svůj úkol a dostali umění do vesnického prostředí. Další vesnicí, kde se konala tato putovní výstava, byla Lubná a posledním místem byla obec Morašice. Dá se předpokládat, že výstavy byly shodné, pokud soudíme podle dvou dochovaných katalogů z Lubné a Morašic. Úvodní slovo napsal Jaromír Neumann. Společným pořadatelem byla okresní rada osvětová v Litomyšli. Pro Morašice byly další pořadatelé Místní kulturní rada v Morašicích a MNV v Morašicích. Pro Lubnou to pak byla místní skupina SČM v Lubné s MNV v Lubné.³⁸⁴ Na této výstavě mohl divák spatřit 43 uměleckých děl od 22 malířů. Můžeme zde jmenovat například Bořivoje Žufana, Antonína Hudečka, Václava Boštíka, Josefa Haška, Josefa Matičku, Otakara Nejedlého, Václava Špálu a také Františka Ropka. Ten zde prezentoval díla *Oráč*, *Orličky*, *Orání* a *Kopání brambor*. Ovšem v Morašicích se stala změna a prezentovalo se zde 21 malířů a spolu s nimi 42 děl, zastoupení Ropka zůstalo stejné. V Lubné místo pro výstavu našli v tělocvičně měšťanské školy a to od 20. - 27. ledna 1946, v Morašicích poté v tělocvičně obecné školy ve dnech 3. - 10. února 1946.³⁸⁵

Ropkovi se podařilo na výstavách prodat několik děl. Například si obraz zakoupil Dr. Václav Lenz, profesor vysokého učení technického a ředitel ústřední sociální pojišťovny. Zajímavé je, že v dopise žádal, zdali by si mohl mistr někdy najít čas a sdělit mu, co obraz představuje.³⁸⁶ Na výstavě z roku 1944 ve Vilímkově galerii prodal obraz *Kopání* Ministerstvu lidové osvěty a to za 18 000K. Po odečtení provize pro galerii obdržel 14 400K. Dále se zde podařilo prodat celkem čtyři kresby, z nichž obdržel 17 840K.³⁸⁷

³⁸⁴ BOŠTÍK, M., VOSYKA S. a ZEMINA J. *Václav Boštík (1913–2005): k stému výročí malířova narození*. V Řevnicích: Arbor vitae, 2013. s. 80-81 ISBN 978-80-7467-036-7.

³⁸⁵ Katalogy výstav Dnešní malířství v Morašicích a v Lubné 1946.

³⁸⁶ ARML, Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr., karton 1, Dopis od Dr. V. Lenze, 6. 5. 1944.

³⁸⁷ Tamtéž, Vyúčtování od Vilímkovy galerie, 1944.

Ropek svá díla prodával na výstavách, ale zároveň spousty děl maloval na objednávku. Například slíbil namalovat obraz pro MNV, který měl být hotový do 9. června 1948.³⁸⁸

Můžeme soudit, že po roce 1947, kdy se konala poslední Ropkova velká výstava za jeho života, už neměl tolik času na pořádání takto časově náročných akcí, jakými jsou výstavy. Věnoval se více svým pracovním povinnostem, které vyplývaly z jeho funkcí, popřípadě z činností pro spolky nebo vkládal své úsilí do různých soutěží, kterých se účastnil.

4.6 Ilustrace do knihy

František Boštík³⁸⁹, strýc Václava Boštíka, sepsal dvě básnické sbírky *Krvavé vavříny. Píseň o sklonu selského vůdce Lukáše Pakosty a jeho druhů* vydanou v roce 1938 a druhou *U zpívajících vod. Pověsti a dojmy od břehů Doubravky*. K té první autor hledal malíře, který by se zamyslel nad jeho verši a vytvořil by ilustrace už v roce 1936. Uvažoval také nad Františkem Ropkem, ale bohužel se tak nestalo. Nakonec tuto knihu ilustroval jeho synovec Václav Boštík. Druhá básnická sbírka vyšla v roce 1939 v Praze na náklady Františka Boštíka a s pomocí města Chotěboře.³⁹⁰ Básnická sbírka je rozdělena do dvou částí. V první části jsou zpracované lidové pověsti z okolí řeky Doubravky a druhá část obsahuje osobní a přírodní lyriku ze zkušeností autora spjatou právě s tímto místem. Ilustrace k této práci již vytvořil sám František Ropek a pravděpodobně použil při jejich vytváření tuš. Techniku naznačuje šrafování a ostré linky na kresbách. Součástí ilustrací byly také čtyři fotografie pořízené Františkem Boštíkem z břehů řeky Doubravky.³⁹¹

V první části se nachází lidové pověsti a Ropek zde obohatil svými kresbami celkem pět básní. První ilustrace je umístěná vedle básně *Láska*, ale podle textu se můžeme domnívat, že se Ropek nechal inspirovat básní druhou s názvem *Točitý vír*. Ta vypráví o dívce se jménem Tumava unesené vodníkem. Tumava byla s vodníkem nešťastná a očekávala záchranu od milujícího otce. Báseň končí nešťastnou smrtí Tumavy spolu s jejím otcem a vodníkem.³⁹² Na ilustraci je znázorněna dívka sedící na velkém kameni u břehu řeky, která nedočkavě hledí do dáli. Dívka lehce smáčí v prudkém proudu řeky své

³⁸⁸ Tamtéž, Dopis MNV Ropkovi, 7. 7. 1948.

³⁸⁹ Narozen 27. 10. 1883 a zemřel 2. 2. 1964. Byl katolickým knězem, profesorem na gymnasiu, básník, fotograf, cestoval a malíř. Jeho první básnickou sbírkou byly *Krvavé vavříny. Píseň o sklonu selského vůdce Lukáše Pakosty a jeho druhů*.

³⁹⁰ BOŠTÍK, M., VOSYKA S. a ZEMINA J. *Václav Boštík (1913–2005): k stému výročí malířova narození*. V Řevnicích: Arbor vitae, 2013. s. 23. ISBN 978-80-7467-036-7.

³⁹¹ Tamtéž, 125 s.

³⁹² BOŠTÍK, František. *U zpívajících vod: pověsti a dojmy od břehů Doubravky*. 2. vyd. Chotěboř: Městský úřad, 1996, 125 s. ISBN 80-902199-6-9.

bosé nohy. Na sobě má lehký šat, který připomíná antický styl a vlasy zapletené do dvou copů. Okolí dívky je jednoduše znázorněné a to párem stromů v pozadí a v popředí můžeme rozeznat kapradí a lotosové listy.

Další ilustrace byla připojena k básni *Čertův stolec*, kde kresba skály s plošinami ční nad opadanými stromy. Kresba je šrafovaná ve stínech a vytváří tak lehkou plastičnost. Skála je důležitou součástí básně s příběhem o čertovi, jenž pokoušel hladového mnicha. Mnich se často chodil modlit na vrcholek skály a tak čert využil své příležitosti a nechával mu tam své nástrahy v podobě dobrého jídla.³⁹³

Třetí kresba je znázorněním třech mužů mezi stromy na kopci, kteří shlížejí na konvoj, na který jeden z mužů zaujatě ukazuje. Podle básně *Mikšova jáma* jsou muži lupiči, o nichž se v básni hovoří. Dva sedí na koních a na hlavách mají myslivecké klobouky a u jednoho z nich můžeme vidět jednoruční meč. Třetí muž se krčí za houštím, a přidržuje se jednoho z koní, na hlavě má také klobouk. V dále můžeme spatřit hrad, kdy se pravděpodobně jedná o Sokolov, který je v básni zmíněn. Ropek tento hrad mimo jiné také navštívil. Lupiči jsou v živé diskuzi ohledně přepadení obchodních dostavníků a následnou lstí uchvátit i hrad Sokolov.³⁹⁴

Další vyobrazení je velmi živé, akční a doslova pohlcuje do děje básně. Podle té chtěl starý muž pomstít ztrátu panenství své vnučky, o které jí připravil místní pán. Ten však kmeta zabil a na onom místě vztyčila jeho vnučka Alenka se svým vyvoleným Pavlem kříž na památku svého děda. Ilustrace zobrazuje děj básně zrovna v momentě, kdy kmet přepadává pána v údolí. Starý muž stojí na vyvýšeném prostoru a s rukama vzhůru hrozí pánovi a jeho společníkovi. Starci vlaje oblečení a celé ilustraci to dodává na dynamičnosti. Muži jsou vyobrazeni s holemi v rukách, pláště a klobouky na hlavách. Název básně k této ilustraci je *Kříž na „Mariánském údolí“*.³⁹⁵

Předposlední ilustrace k básni *Sražený kříž* v divákovi vyvolává smutné pocity. Jedná se o kresbu se sedící postavou, jež se opírá o jeden ze stromů v lese. Obličej ponořený do jedné dlaně a zkroušený posed vyvolává pocit zoufalství. Na kresbě se objevuje pouze pár stromů, ale výrazná je zde skála v pozadí, nad kterou krouží pták. Druhá ruka se opírá o zem a vedle ní se nachází zbraň.³⁹⁶

³⁹³ BOŠTÍK, František. *U zpívajících vod: pověsti a dojmy od břehů Doubravky*. 2. vyd. Chotěboř: Městský úřad, 1996, 125 s. ISBN 80-902199-6-9.

³⁹⁴ Tamtéž.

³⁹⁵ Tamtéž.

³⁹⁶ Tamtéž.

V druhé části se nachází pouze jedna Ropkova kresba a to asi k básni *Je mi smutno*, ale taky to může být zobrazení Františka Boštíka, který často chodíval na procházky k řece Doubravce. Na ilustraci je vidět sedící postava muže v černém klobouku a tmavém obleku. Muž odpočívá na kraji břehu řeky s jednou nohou pokrčenou a druhou nataženou. V jedné ruce svírá vycházkovou hůl s typickým zahnutým koncem. Tento muž sedí k divákovi zády a svůj pohled upírá do lesa. Na protějším břehu řeky je vidět mohutná holá skála, kolem které je pár stromů. Na břehu, kde sedí postava, je znázorněno více stromů. Celý obraz je velmi uklidňující a je šrafovaný spíše do tmavých odstínů.³⁹⁷

³⁹⁷ BOŠTÍK, František. *U zpívajících vod: pověsti a dojmy od břehů Doubravky*. 2. vyd. Chotěboř: Městský úřad, 1996, 125 s. ISBN 80-902199-6-9.

5. ZÁVĚR

Bakalářská práce je věnována životu a dílu východočeského malíře Františka Ropka (26. 5. 1901–15. 7. 1952) působícím na Litomyšlsku ve 20. století. Cílem práce bylo shromáždit základní informace o jeho životě a díle a také posoudit význam a dopad jeho tvorby v rámci východních Čech. František Ropka nikdy nepřesáhnul regionální význam a většinu svého života tvořil pod vlivem východočeského regionu (výjimkami jsou díla, která jsou ovlivněna italskou cestou). Jedinou situací, kdy se jeho práce ocitají mimo region, bylo na výstavách s Uměleckou besedou a na jeho individuální výstavě v Praze v roce 1944. V první části práce jsem se zaměřila na popis východočeských malířů. Dále jsem se zabývala podstatnými životními momenty F. Ropka a to jak v politické sféře, tak i o jeho studijních cestách a neopomenula jsem dokreslit jeho vztahy s přáteli a kolegy. Na konci této kapitoly je umístěn závěr života Františka Ropka a snaha jeho nejbližších o zachování jeho pozůstalosti. V kapitole o tvorbě se zaměřuji na výtvarnou činnost po studiích na UMPRUM a AVU, jelikož až po ukončení vysoké školy začíná malovat a vystavovat. Ze studijních let se mnoho informací nedochovalo a ani není známo tolik obrazů či kreseb, aby se dala objektivně posoudit jeho tvorba. V této kapitole jsem se zaměřila na díla ve veřejných i soukromých sbírkách, která se dochovala a také jsem neopomněla nástěnné malby v Chotěboři a Litomyšli.

Při bádání bylo velmi obtížné najít prameny popisující život F. Ropka. Stejně obtížné bylo hledání obrazů, které jsou umístěné v soukromém majetku, nebo ve veřejných sbírkách. Některé z majitelů Ropkových děl, která jsou v soukromých sbírkách, se podařilo osobně kontaktovat. Zatímco někteří poskytli jeho díla k nahlédnutí, u některých toto možné nebylo. František Ropka byl svého času velmi vážený malíř v okolí Litomyšlska, dnes je bohužel zapomenutý a věnuje se mu pouze pár souhrnných prací, popřípadě jej zmiňují publikace zaměřené na jiné východočeské malíře. Zmínky o něm můžeme nalézt také v jednotlivých katalozích k výstavám, na kterých prezentoval své práce.

Další cenné informace k jeho životu jsou uloženy v archivech. Nejvíce pramenů se nachází v pozůstalosti u rodiny Jebousků v Desné. Jsou zde umístěny dopisy a pohlednice adresované Ropkovi, ale také napsané Ropkem domů. Nejcennějším materiálem byly fotografie a skicáky, které sám vytvářel. Další prameny k životu a dílu Františka Ropka se nachází v Archivu Regionálního muzea v Litomyšli. Zde jsou dokumenty od SČSVU, MNV a dalších institucí, s nimiž Ropka během svého života komunikoval. Zároveň se zde nachází několik katalogů k výstavám. Důležitým zdrojem informací o Ropkově politické

činnosti byl fond MNV Desná uložený ve Státním okresním archivu Svitavy se sídlem v Litomyšli. Tyto dokumenty pouze sloužily k přehledu činností F. Ropka v pozici předsedy a poté místopředsedy. Můžeme předpokládat, že některé informace z MNV byly záměrně zkresleny, především v případech kolaborantů a zrádců. MNV Desná poskytuje pouze jeden úhel pohledu, ale účelem této práce nebylo zjišťovat bližší informace k jednotlivým případům, nýbrž podat základní přehled o práci Ropka ve výboru. Několik málo informací, především však katalogů, se nachází ve Státním okresním archivu v Pardubicích, ve fondu Spolku výtvarných umělců východočeských.

Díla Františka Ropka jsou hojně zastoupena v galeriích Pardubického kraje, ale několik obrazů se nachází i mimo tuto oblast. Litomyšlská Městská galerie a Východočeská galerie v Pardubicích získaly během času každá po osmnácti dílech. Zastoupeny jsou krajinomalby, portréty, obrazy či akvarely z cesty po Itálii a venkovské scény. Další galerie už mají pouze po několika kusech. Městská galerie ve Vysokém Mýtě vlastní tři Ropkova díla, Městská galerie v Poličce má ve svých depozitářích jedno dílo. Obrazy Františka Ropka si našly cestu i do vzdálenějších galerií, například Oblastní galerie Vysočiny v Jihlavě získala dílo *Dolní Újezd* převodem z Národní galerie v roce 1961, Galerie středočeského kraje v Kutné Hoře má ve sbírkách dva obrazy, které získala v letech 1964 a 1965. Ropkovy obrazy se dostaly až do Zlína, a to pravděpodobně při jeho účasti na Zlínských salonech, kde několikrát prezentoval svá díla. Celkem tedy vlastní jednu olejomalbu a jednu temperu, které si Ropka přivezl z Itálie. Také v nedalekém Hradci Králové, v Galerii moderního umění, se nachází jeden obraz namalovaný pod vlivem italské studijní cesty, a to *Tři Grácie*. V hlavním městě Praze, v Památníku národního písemnictví, mají ve sbírkách dvě kresby od F. Ropka a to *Tři Grácie* a *Pierre Louys: Písně Bilitiny*.

Nepřehlédnutelné množství se nachází po soukromých sbírkách, které nemají většinou profil sběratelů. Obrazy F. Ropka se nachází také v rodinách jeho sourozenců, tyto různé větve rodin vlastní zpravidla jeden až čtyři obrazy. Dále mnoho lidí z okolí Desné vlastní po několika obrazech. Rodina Jebouskova vlastní celkem čtrnáct obrazů a rodina Ropkova vlastní čtyři obrazy. Dva obrazy jsou ve vlastnictví zemědělského družstva v Dolním Újezdě a několik obrazů je také v soukromém vlastnictví společnosti Česká spořitelna a.s., a to v pobočce Litomyšl, která zároveň ve svých prostorách hostí nástěnnou malbu s názvem *Litomyšlsko*, a v pobočce Nové Město nad Metují. Obrazy je možné najít také v prodejních galeriích nebo antikvariátech. Důležité je zmínit nástěnnou

malbu v Kapli povýšení svatého Kříže v Chotěboři, kde vypomáhal s malováním fresek a pravděpodobně ztvárnil postavy svaté Anežky České a svaté Ludmily.

František Ropka tvořil už od 30. let v duchu socialistického realismu, především ztvárňoval ženy na poli, ve kterých našel smysl své práce. K tomuto motivu ho pravděpodobně vedlo prostředí, ve kterém vyrůstal. Do svých 14ti let bydlel u prarodičů z matčiny strany, kteří se živili zemědělstvím. Poté, co vystudoval AVU, se vrátil zpět do Desné, kde tvořil vesměs krajinomalby, portréty a venkovský život. V roce 1935 vytváří fresku pro městskou spořitelnu v Litomyšli, která je alegorií pro Litomyšlsko. Na přelomu 30. a 40. let dostavěl dům v Desné, kde strávil většinu svého života a také zde tvořil svá díla v ateliéru umístěném v prvním patře. Další ateliéry měl v Praze a v Litomyšli.

Malířské začátky F. Ropka jsou tematicky obsáhlé. Ztvárňuje krajinu ze svého rodného okolí. Dále maluje portréty, ve svých studentských letech namaloval svou sestru. Na tomto obraze špatně proporcionálně ztvárnil ruku, ta by byla ve skutečnosti moc dlouhá. V této době maloval také zátiší, která jsou velmi zdařilá a jsou ve světlých, až neobvykle jasných barvách. Mimo jiné se také zaměřuje na pracovní náměty. Tyto obrazy spolu s dalšími díly z pozdější tvorby svého života maloval podle pořízených fotografií.

Rok 1937 byl důležitý pro Františka Ropka, odjel na studijní cestu do Itálie, kde maloval pod vlivem italského prostředí krajiny, veduty, venkovské obyvatelstvo a také vytvořil několik obrazů s mytologickými náměty. V tomto případě bylo obtížnější nalézt některé jeho práce, protože na výstavě v roce 1937, která se konala, když se vrátil domů, se hodně děl prodalo do soukromých sbírek. Podle četnosti děl v katalozích můžeme soudit, že právě v tomto období byl F. Ropka hodně produktivní. Objevují se náměty jak z antiky a Itálie, tak i socialistický realismus, portréty a žánrová malba.

Po studijní cestě tvoří ještě několik let pod jejím vlivem. Zároveň maluje obrazy z hospodářského prostředí, nejčastěji jsou to ženské práce na poli. Je zajímavé, že už v těchto letech se používaly stroje, ale Ropka jakoby stroje nechtěl přijmout a nikdy je nemaluje. Naopak maluje ženy a muže, jak se sklánějí pro klasy na poli, poté je ručně svazují a nakonec i nakládají na povozy s koňmi.

Zajímavé bylo sledovat Ropkův politický život. Za druhé republiky a Protektorátu Čechy a Morava totiž nebyl vůbec politicky činný. Až po válce se přidává ke komunistické straně a jeho aktivita stoupá. Je možné, že ho k tomu vedlo, stejně jako mnoho jiných, přesvědčení, že KSČ je protiváhou nacismu, ke kterému F. Ropka neměl dobrý vztah. Za války v roce 1942 byl zabit jeho bratr Stanislav. Smrt jeho sourozence ho velmi zasáhla

a ovlivnila jeho tvorbu na několik dalších let. Při válečné situaci stále maloval a nebál se ani vystavovat své obrazy s protiválečnou tematikou.

V posledním období svého života jeho politická angažovanost zesílila a stal se předsedou a poté místopředsedou MNV v Desné. Také působil v oblasti umělecké, a to jako ředitel městské galerie v Litomyšli, kulturní patron a kulturní referent. Mimo jiné se také snažil o kolektivizaci v hospodářské oblasti, což obnášelo například vybudování JZD v Desné. Jednou z mnoha jeho aktivit byla také výtvarná sdružení. Už od svých 34 let byl členem Umělecké besedy a po čase se stal členem SČSVU, pro který plnil různá výtvarná zadání a úkoly.

Těžiště jeho činnosti bylo v drobné kulturní práci. Nejdříve samostatně a poté skrze politiku a působení v galerii. Ze zjištěných informací se dá usoudit, že F. Ropek se za celou svou malířskou kariéru neidentifikoval s avantgardními proudy. Zaujalo ho jen málo výtvarných stylů a především se základem jeho výtvarné práce stal socialistický realismus. Ovlivněn byl také italskou cestou a válečnou situací na území Čech.

Za svůj život namaloval okolo 250 obrazů, soudě podle dochovaných děl a katalogů. Číslo samozřejmě může být i větší, jelikož několik obrazů maloval na objednávku, nebo je zničil, pokud mu obrazy nepřišly dobré. Pro tuto práci se podařilo nashromáždit okolo 80 obrazů, a to především z veřejných sbírek, ale také ze sbírek soukromých. Podle obrazů a katalogů byla vrcholným obdobím Ropkovy tvorby 40. léta.

6. SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY

Prameny

Archiv Regionálního muzea v Litomyšli

Fond Městská galerie Litomyšl (1908–1960), nezpr.

Fond Výtvarníci Litomyšlska, nezpr.

Státní oblastní archiv Zámbrsk

Sbírka matrik Východočeského kraje, Farní úřad římskokatolické církve Cerekvice nad Loučnou.

Sbírka matrik Východočeského kraje, Farní úřad římskokatolické církve Mladočov.

Sbírka matrik Východočeského kraje, Farní úřad římskokatolické církve Vysoké Mýto.

Státní okresní archiv Pardubice

Fond Spolek výtvarných umělců východočeských Pardubice (1930–1955).

Státní okresní archiv Svitavy se sídlem v Litomyšli

Fond Okresní národní výbor Litomyšl, kart. 234/12, Výtvarné umění.

Fond Místní národní výbor Desná (1945–1976), inv. č. 23, kart. 1.

Torzo pozůstalosti v soukromém vlastnictví majetku rodiny Jebouskových (Desná čp. 89).

Literatura

Almanach Akademie výtvarných umění v Praze k 180 výročí založení (1799–1979). Praha: Akademie výtvarných umění, 1979.

BOŠTÍK, František. *U zpívajících vod: pověsti a dojmy od břehů Doubravky*. 2. vyd. Chotěboř: Městský úřad, 1996. ISBN 80-902199-6-9.

BOŠTÍK, M. a VOSYKA, S.. *Vladyka z Bídy: malíř a Litomyšlan Bohdan Kopecký*. Litomyšl: Městská galerie Litomyšl, 2016. ISBN 978-80-906435-0-5.

BOŠTÍK, M., VOSYKA S. a ZEMINA J. *Václav Boštík (1913–2005): k stému výročí malířova narození*. V Řevnicích: Arbor vitae, 2013. ISBN 978-80-7467-036-7.

BOUČKOVÁ, J. František Ropek: *obrazy*. Litomyšl: Městské muzeum, 1984.

BOUČKOVÁ, J. *Výtvarní umělci jihovýchodních Čech: stručný přehled životopisných dat malířů, sochařů a grafiků jihovýchodních Čech: rodáků a těch, kteří zde kratší či delší dobu žili nebo hledali náměty a inspiraci pro svoji tvorbu*. Pardubice: Východočeská galerie, 1983.

DRBOHLAV, V. *Městská obrazárna v Litomyšli: založena byla 28. září 1926*. Litomyšl: Městská rada, 1933.

DUŠKOVÁ, L. *Život a dílo litomyšlského malíře Josefa Matička (1893–1976)*. Pardubice, 2007. Diplomová práce. Univerzita Pardubice, Fakulta Filozofická, vedoucí práce: Pavel Panoch.

KMOŠEK, P. *Obraz domova v malířství východních Čech 20. století*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2006. ISBN 80-86845-45-1.

KNAPÍK, J. a FRANC M. *Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948–1967*. Praha: Academia, 2011, Šťastné zítřky. ISBN 978-80-200-2019-2.

KROUTVOR, J. *Cesta na jih: inspirace českého umění 19. a 20. století: výstavní sály Obecního domu, 5. května-10. října 1999*. Praha: Obecní dům, 1999. ISBN 80-902507-7-7.

LAŠEK, F. *Litomyšl v dějinách a výtvarném umění*. J. R. Veselík, Litomyšl, 1945.

LEUBNEROVÁ, Š. *Julius Mařák: 1832-1899 : 56. Výtvarné Hlinecko 2015*. Hlinecko: Městské muzeum a galerie, 2015, ISBN 978-80-904901-4-7.

LORIŠ, J. *Julius Mařák*. Praha: Stání nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1955.

MLSOVÁ, N. *Do Itálie!?: K české cestopisné reprezentaci Itálie mezi válkami*. Liberec: Bor, 2015. ISBN 978-80-87607-53-4.

MLSOVÁ, N. *I já jsem byl v Itálii...: Obraz Itálie ve vybraných textech českých autorů*. Praha: Akropolis, 2009. ISBN 978-80-86903-96-5.

NOVOTNÁ, T. *Arnošt Hofbauer (1869–1944)*. Praha, 2012. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Katolická Teologická fakulta, vedoucí práce: Pech Milan.

ORLÍKOVÁ, J. a HLAVÁČKOVÁ, M. *Antonín Slaviček: 1870–1910*. Praha: Gallery, 2004. ISBN 80-86010-74-0.

PAKOSTA, O. *Litomyšlský hřbitov u kostela svaté Anny. Hroby významných osobností a náhrobky umělecké hodnoty*. Litomyšl: Město Litomyšl ve spolupráci se Stáním okresním archivem Svitavy se sídlem v Litomyšli, 2010. ISBN 978-80-254-8331-2.

PRAHL, R; RAKUŠANOVÁ, M; SRP, K a WITTLICH, P. *Antonín Slaviček 1870–1910*. Praha Gallery, 2004. ISBN 80-86010-73-2.

PETIŠKA, E. *Staré řecké báje a pověsti*. Praha: Argo, 2017. ISBN 978-80-257-2091-2.

ŠIMKOVÁ, K. *František Ropek, akademický malíř z Desné*, Gymnázium Aloise Jiráska v Litomyšli, 2004. (k dispozici v ARLM, Seminární práce František Ropek, sbírka rukopisů, 197 – 1 – 119).

TOMAN, P. a TOMAN, P. H. *Nový slovník československých výtvarných umělců*. Praha: I. Železný, 2000, 2 sv. (782, 224 s.). ISBN 80-237-3633-7.

VEBER, Václav. *Osudové únorové dny 1948*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008. Česká historie. ISBN 978-80-7106-941-6.

VOSYKA, S. *MUDr. František Lašek a I. Litomyšlský výtvarný salon v roce 1943*. Sborníček studií, Litomyšl, 2002.

Katalogy

Katalog členské výstavy 1952.

Katalog I. Členská výstava k Socialistickému realismu 1950.

Katalog výstavy František Ropek Galerie Jos. R. Vilímek 1944.

Katalog výstavy Františka Ropka v Litomyšli 1937.

Katalog výstavy Itálie v díle Česko-slovenských umělců, 1939.

Katalog výstavy malíře Franty Ropka a sochaře Emila Kubíčka 1931.

Katalog výstavy Malíři a sochaři UB 1946.

Katalog výstavy Malíři a sochaři UB 1948.

Katalog výstavy obrazů akademických malířů Josefa Haška a Františka Ropka. 1947.

Katalog výstavy prací členů UB v Praze konané v Litomyšli, 1947.

Katalog výstavy výtvarných prací akad. malířů Lad. Vele a Frant. Ropka, akademického sochaře Jana Komárka a keramické malířky Lídy Flekalové. 1942.

Katalogy výstav Dnešní malířství v Morašicích a v Lubné 1946.

ROPEK, F. Prozatímní Katalog městské obrazárny v Litomyšli, 1947.

Katalog I. Litomyšlského výtvarného salonu 1943.

Katalog II. Litomyšlský výtvarný salon 1945.

Katalog III. Litomyšlský výtvarný salon. 1946.

Katalog III. Východočeského uměleckého salonu v Poličce 1943.

Katalog IV. Východočeského uměleckého salonu v Poličce 1944.

Katalog V. Východočeského uměleckého salonu v Poličce 1945.

Katalog VI. Východočeského uměleckého salonu v Poličce 1946.

Katalog VIII. Východočeského uměleckého salonu v Poličce 1948.

Katalog IX. Východočeského uměleckého salonu v Poličce 1949.

Katalog XI. Východočeského uměleckého salonu v Poličce 1951.

Články

JANDA, E. Z kraje Lukáše Pakosty. In *Od Trstenické stezky*, roč. 14, (1939–1940). s. 113-116.

KLADIVO, O. Vzpomínka smutných událostí. In *Desenáček, Zpravodaj obce Desné*, 2007, č. 21.

FLÍDROVÁ, H. Z galerie známých rodáků. In *Desenáček, Zpravodaj obce Desné*, 2002, č. 2.

JAROŠ, K. Městská obrazárna v Litomyšli, In: *Pomezí Čech a Moravy*, svazek 2, 1998, str. 51-75.

KOPECKÝ, B. Zakázané ovoce, In: *Lilie, zpravodaj Města Litomyše* 20, 2010, č. 11. str. 5.

SEVERA, V. a KLADIVO, O. Z činnosti Mysliveckého sdružení Dolní Újezd, In *Desenáček, Zpravodaj obce Desné*, 2012, č. 42.

KLADIVO, O. Historie Mysliveckého sdružení, In *Desenáček, Zpravodaj obce Desné*, 2003, č. 8.

7. ZASTOUPENÍ VE SBÍRKÁCH

Ve veřejných sbírkách

Galerie moderního umění v Hradci Králové

GASK Kutná Hora

Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně

Městská galerie Polička

Městská galerie Litomyšl

Městská galerie Vysoké Mýto

Oblastní galerie Vysočiny v Jihlavě

Památník národního písemnictví Praha

Východočeská galerie v Pardubicích

V soukromém majetku

Česká spořitelna a.s., pobočka Litomyšl

Česká spořitelna a.s., pobočka Nové město nad Metují

Rodina Ropkova

Rodina Jebouskova

Galerie Kroupa Litomyšl

Galerie Vysočina Polička

Zemědělské družstvo Dolní Újezd

Nástěnné malby

Česká spořitelna a.s., Litomyšl

Kaple povýšení svatého Kříže v Chotěboři

8. SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK

Seznam ilustrací

Obr. 1 Návrh domu v Desné od F. Ropka	77
Obr. 2 Skica domu v Desné od F. Ropka	77
Obr. 3 Plán domu v Desné od Č. Mužíka	77
Obr. 4 Plán domu v Desné od Č. Mužíka	77
Obr. 5 Krajina z Vysočiny, 1929	78
Obr. 6 Žně, 1929	78
Obr. 7 Chalupa v Desné, 1930	78
Obr. 8 Kopání brambor, 1935	78
Obr. 9 Litomyšl ze Zaháje, 1930	79
Obr. 10 Z Horního Újezdu na Desnou, 1934	79
Obr. 11 Freska Alegorie Litomyšlsko, 1935	79
Obr. 12 Rybářská loď, 1937	80
Obr. 13 Bárky v přístavu, 1937	80
Obr. 14 Pohled na Řím, 1937	80
Obr. 15 Arianna, okolo roku 1938	80
Obr. 16 Tanečnice, 1938	81
Obr. 17 Tři grácie okolo roku, 1938	81
Obr. 18 Tančící ženy (Tanečnice), 1940	81
Obr. 19 Zajatci (Alegorie), 1942	82
Obr. 20 Transport, 1944	82
Obr. 21 V kovárně, 1944	82
Obr. 22 Vystěhovalci, 1944	82
Obr. 23 Kresba podle M. Aleše, 50. léta	82
Obr. 24 Zátíší s koroptvemi	83
Obr. 25 Zátíší s jahodami	83
Obr. 26 Chlapec s jablky	83
Obr. 27 Fotografie F. Ropka	84
Obr. 28 Fotografie F. Ropka	84
Obr. 29 Fotografie F. Ropka	84
Obr. 30 Porovnání obrazů	85
Obr. 31 porovnání obrazů	85

Obr. 32 Porovnání obrazů.....	85
Obr. 33 Porovnání obrazů.....	85

Seznam tabulek

Tabulka 1 Cesta z Prahy do Říma	10
Tabulka 2 Cesta z Říma do Prahy	11
Tabulka 3 Účast Františka Ropka na výstavách.....	86

9. PŘÍLOHY

Obr. 1 Návrh domu v Desné od F. Ropka

Nedatováno

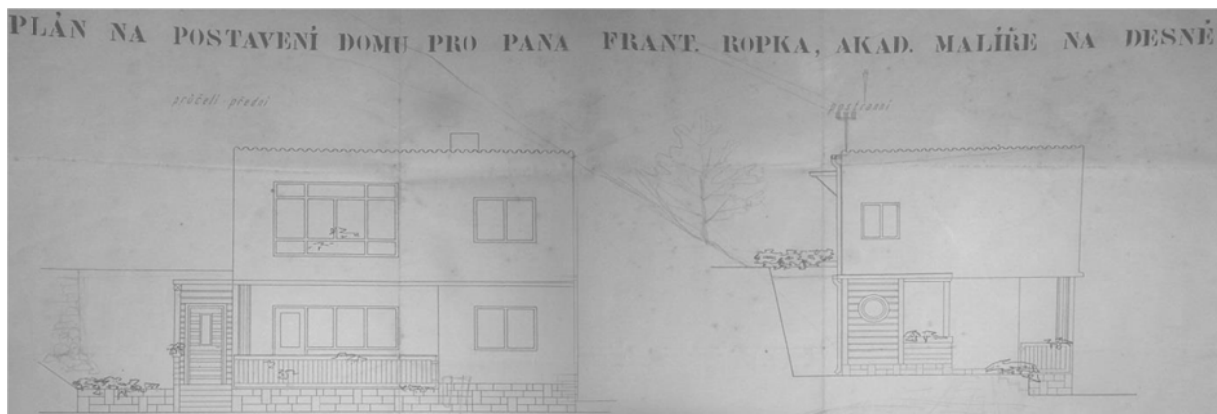
Torzo pozůstalosti v soukromém vlastnictví majetku rodiny Jebouskových (Desná čp. 89).

Obr. 2 Skica domu v Desné od F. Ropka

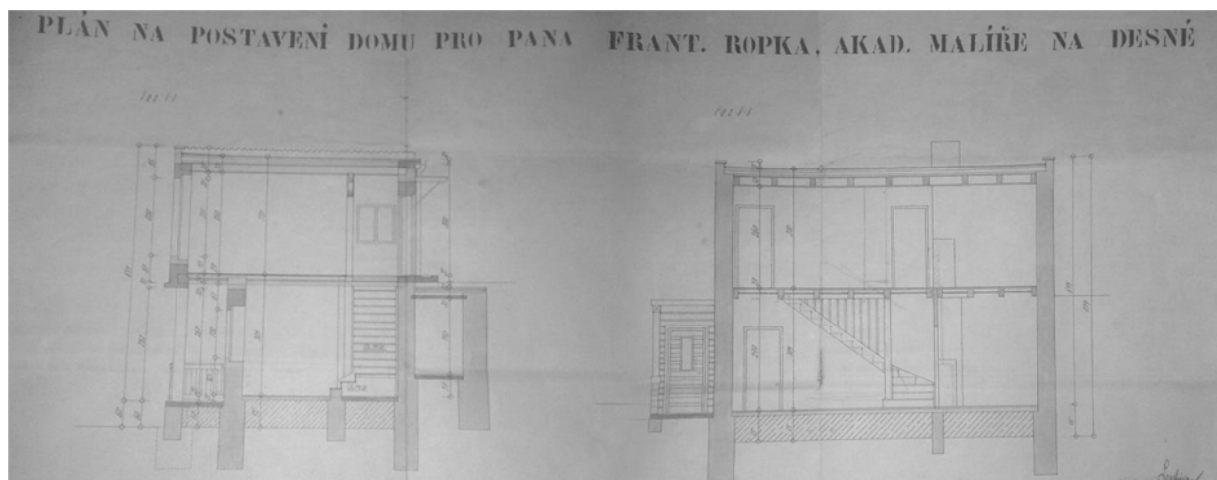
Nedatováno

Torzo pozůstalosti v soukromém vlastnictví majetku rodiny Jebouskových (Desná čp. 89).

Obr. 3 Plán domu v Desné od Č. Mužíka

Torzo pozůstalosti v soukromém vlastnictví majetku rodiny Jebouskových (Desná čp. 89).

Obr. 4 Plán domu v Desné od Č. Mužíka

Torzo pozůstalosti v soukromém vlastnictví majetku rodiny Jebouskových (Desná čp. 89).

Obr. 5 Krajina z Vysočiny, 1929

Olej, plátno

86x98

Východočeská galerie v Pardubicích

Obr. 6 Žně, 1929

Olej

109x134

Městská galerie Litomyšl

Obr. 7 Chalupa v Desné, 1930

Olej, plátno

67x57

Česká spořitelna a.s., pobočka Litomyšl

Obr. 8 Kopání brambor, 1935

Olej, plátno

55x67

Městská galerie Vysoké Mýto

Obr. 9 Litomyšl ze Zaháje, 1930

Olej

63x72

Městská galerie Litomyšl

Obr. 10 Z Horního Újezdu na Desnou, 1934

Olej, plátno

60x80

Galerie Kroupa Litomyšl

Obr. 11 Freska Alegorie Litomyšlsko, 1935

Česká spořitelna a.s., pobočka Litomyšl

Obr. 12 Rybářská loď, 1937

Olej, plátno

Soukromý majetek

Obr. 13 Bárky v přístavu, 1937

Olej

67x75

Městská galerie Litomyšl

Obr. 14 Pohled na Řím, 1937

Akvarel

Východočeská galerie v Pardubicích

Obr. 15 Arianna, okolo roku 1938

Olej, plátno

60x81

Galerie Kroupa Litomyšl, prodáno

Obr. 16 Tanečnice, 1938

Olej, plátno

75x53

Východočeská galerie v Pardubicích

Obr. 17 Tři grácie, okolo roku 1938

Olej, plátno

81x60

Galerie moderního umění v Hradci Králové

Obr. 18 Tančící ženy (Tanečnice), 1940

Olej, plátno

65x93

Východočeská galerie v Pardubicích

Obr. 19 Zajatci (Alegorie), 1942

Olej, překližka

41x90

Východočeská galerie v Pardubicích

Obr. 20 Transport, 1944

Olej

46x92

Městská galerie Litomyšl

Obr. 21 V kovárně, 1944

Olej

65x92

Městská galerie Litomyšl

Obr. 22 Vystěhovalci, 1944

Olej, plátno

54x81

Východočeská galerie v Pardubicích

Obr. 23 Kresba podle M. Aleše, 50. léta

Kresba

100x170

Městská galerie Litomyšl

Obr. 24 Zátíší s koroptvemi

Olej, plátno

Nedatováno

Zemědělské družstvo Dolní Újezd

Obr. 25 Zátíší s jahodami

Olej, plátno

Nedatováno

Torzo pozůstalosti v soukromém vlastnictví majetku rodiny Jebouskových (Desná čp. 89).

Obr. 26 Chlapec s jablky

Olej, plátno

Nedatováno

57,5x65

Městská galerie Vysoké Mýto

Obr. 27 Fotografie F. Ropka

Nedatováno

Torzo pozůstalosti v soukromém vlastnictví majetku rodiny Jebouskových (Desná čp. 89).

Obr. 28 Fotografie F. Ropka

Nedatováno

Torzo pozůstalosti v soukromém vlastnictví majetku rodiny Jebouskových (Desná čp. 89).

Obr. 29 Fotografie F. Ropka

Nedatováno

Torzo pozůstalosti v soukromém vlastnictví majetku rodiny Jebouskových (Desná čp. 89).

Obr. 30 Porovnání obrazů

Nahoře: Fotografie obrazu pořizená F. Ropkem, Torzo pozůstalosti v soukromém vlastnictví majetku rodiny Jebouskových (Desná čp. 89).

Dole: Fotografie pořizená F. Ropkem, Torzo pozůstalosti v soukromém vlastnictví majetku rodiny Jebouskových (Desná čp. 89).

Obr. 32 Porovnání obrazů

Nahoře: Kopání brambor 1930, Východočeská galerie v Pardubicích.

Dole: Fotografie pořizená F. Ropkem, Torzo pozůstalosti v soukromém vlastnictví majetku rodiny Jebouskových (Desná čp. 89).

Obr. 31 Porovnání obrazů

Nahoře vlevo: Fotografie pořizená F. Ropkem, Torzo pozůstalosti v soukromém vlastnictví majetku rodiny Jebouskových (Desná čp. 89).

Nahoře vpravo: Vybírání brambor, 1930, Východočeská galerie v Pardubicích.
Dole: Kopání brambor, 1942, Městská galerie Polička

Obr. 33 Porovnání obrazů

Nahoře: Ženy v poli, 1932, Východočeská galerie v Pardubicích.

Dole: Kopání brambor, počátek 30. let, Městská galerie Litomyšl

Tabulka 3 Účast Františka Ropka na výstavách

Rok výstavy	Název výstavy	Místo konání
1931	Výstava malíře Franty Ropka, sochaře Emila Kubíčka	Litomyšl
1933	Faltysovo knihkupectví	Litomyšl
1935	František Ropka	Litomyšl
1935	Faltysovo knihkupectví	Litomyšl
1937	František Ropka	Litomyšl
1935	Členská výstava UB	Praha
1936	Členská výstava UB	Praha
1936	I. Jarní Zlínský salon	Zlín
1937	II. Zlínský salon	Zlín
1937	Výstava Františka Ropka v Litomyšli	Litomyšl
1939	Itálie v díle česko-slovenských výtvarných umělců	Praha
1938	Členská výstava UB	Praha
1939	Národ svým výtvarným umělcům	Česká Třebová
1939	Členská výstava UB	Praha
1940	Členská výstava UB	Praha
1940	Národ svým výtvarným umělcům	Česká Třebová
1941	Bílá labuť českému umění	Praha
1941	Výstava východočeských umělců	Pardubice
1942	Členská výstav UB	Praha
1942	Členská výstava UB	Zlín
1942	Výstava akad. malířů Lad. Vele a Frant. Ropka	Litomyšl
1943	Květiny, Galerie Jos. R. Vilímek	Praha
1943	Obrazy a sochy z let 1933 -1943	Praha
1943	Členská výstava UB	Praha
1943	I. Litomyšlský výtvarný salon	Litomyšl

1943	Umělci národu, výstava soudobého umění v Praze	Praha
1943	III. Východočeský umělecký salon Polička	Polička
1943	VIII. Zlínský salon	Zlín
1944	IV. Východočeský umělecký salon v Poličce	Polička
1944	František Ropek, Galerie Jos. R. Vilímek	Praha
1944	Členská výstava UB	Zlín
1945	V. Východočeský umělecký salon v Poličce	Polička
1945	II. Litomyšlský výtvarný salon	Litomyšl
1945	Dnešní malířství	Dolní Újezd
1946	Dnešní malířství	Lubná
1946	Dnešní malířství	Morašice
1946	VI. Východočeský umělecký salon v Poličce	Polička
1946	Člověk a práce	Praha
1946	Výstava obrazů komunistických malířů východních Čech	Pardubice
1946	Malíři a Sochaři UB	Praha
1947	Členská výstava UB	Zlín
1947	Členská výstava UB	Trutnov
1947	Výstava prací členů UB v Praze	Litomyšl
1947	VII. východočeský umělecký salon v Poličce	Polička
1947	Výstava obrazů akad. malířů Josefa Haška a Františka Ropka	Vysoké myto
1948	Malíři a sochaři UB	Praha
1948	VIII. Východočeský umělecký salon	Polička
1949	Československý lid a jeho kraj v životě, práci a zápasu	Zlín
1949	Československý lid a jeho kraj v životě, práci a zápasu	Praha
1949	Moderní umění	Litomyšl
1950	I. Členská výstava k socialistickému realismu	Pardubice

1951	XI. východočeský umělecký salon v Poličce	Polička
1951	Výtvarná úroda	Praha
1952	Členská výstava SČSVU	Pardubice
1959	Litomyšl ve výtvarném umění	Litomyšl
1959	Výstava obrazů a grafik, které daroval městu Antonín Huráň	Vysoké Mýto
1959	Obrazy a plastiky výtvarných umělců Pardubického kraje	Vysoké Mýto
1962	Výtvarné umění Vysokomýtska	Vysoké Mýto
1966	Mistři české krajiny	Hlinsko
1970	Obrazy o lidech	Pardubice
1973	Obrazy o lidech	Pardubice
1975	České výtvarné umění XX. století	Pardubice
1976	Malíři Vysočiny	Pardubice
1981	Lidé práce, bojů a vítězství	Pardubice
1984	František Ropka Obrazy	Pardubice
1986	Česká kresba ze sbírek Východočeské galerie	Pardubice
1989	Don Quijote v českém umění	Kladno
2002	Obecní úřad Desná	Desná
2006	Krása je ctnost! Žena ve výtvarném umění 20. století	Vysoké Mýto
2012	Mistři české malby	Litomyšl

10. RESUMÉ

This bachelor thesis is dedicated to life and work of an East Bohemian painter František Ropek (26. 5. 1901–15. 7. 1952). He lived close to Litomyšl in 20th century. The purpose of my bachelor thesis is to provide basic information about F. Ropek and evaluate his art in East Bohemia. This work summarizes the most important moments of Ropek's life, his artistic activities, and his political career. It also gives elementary information about his friends and hobbies.

This painter lived most of his life in Litomyšl and nearby surroundings in the 20th century. He was one of the well-known painters of the time. Unfortunately, after his death he fell into oblivion. It was very difficult to find some sources of information about his life as well as his painting. Searching of his painting was a bit problematic because some of his works are in privately owned by people in the vicinity of Litomyšl. This bachelor thesis also describes some works from public collections and frescoes. The Town Gallery in Litomyšl and East Bohemian Gallery in Pardubice own most of the Ropek's works. Each of these two galleries exhibits 18 paintings. Other galleries have only from one to three works. They can be seen in The Town Gallery in Vysoké Mýto, The Town Gallery in Polička, The Vysočina Regional Gallery in Jihlava, The Gallery of the Central Bohemian Region in Kutná Hora, The Regional Gallery of Fine Arts in Zlín, The Gallery of Modern Art in Hradec Králové and Memorial of National Literature in Prague. Other paintings are in private collections, for example Česká spořitelna a.s., Collective Farm in Dolní Újezd and they are also owned by the Jebousek and Ropek family.

I get information about the life of František Ropek is in archives. I can name The Archive of The Museum in Litomyšl, The State Regional Archive in Svitavy with its registered office in Litomyšl and The State Regional Archive in Pardubice. Other documents are in possession of the Jebousek family.

F. Ropek was born on 26th May 1901 in Hrušová by Vysoké Mýto. He lived there until his 14 years. After that he started going to the High school of weaving and then he continued at The Academy of Arts, Architecture and Design in Prague but he did not finish it and moved to The Academy of Fine Arts in Prague. He graduated in 1929 and after that he lived in Prague and Desná. Meanwhile his studies he was helping with fresco in Chotěboř. In 1935 he created his own fresco in the Town saving bank in Litomyšl.

In 1937 he went on a study tour to Italy. He got a lot of experience there and became acquainted with Renaissance and antique arts. Also he got to know the culture and

new artistic theme. He painted mythology, scenery, sea, vedutas and people. This period of his life was very productive. This foreign experience was very beneficial for him and influenced his further work.

The Second World War brought a new theme to his work. After his brother was killed by Nazis in 1942, Ropek started painting war events. In 1945 he joined KSČ and started his political career. This allowed him to take care of art from the other side. He became a chairman of MNV and after that a deputy chairman in Desná, a director of The Old Town Gallery in Litomyšl, a cultural patron and cultural referent. In addition he sought to collectivize the agricultural area which was created by JZD in Desná. He was also a member of Umělecká beseda and SČSVU.

His most common theme was women working in the field, for example cathering straw or digging potatoes. First, he photographed the view and after that, according to the photography, he created the painting. After 1945 he formed under the influence of socialist realism, which means his paintings were affected by KSČ.

He suddenly died on 15th July 1952 and his grave is in Litomyšl. The tombstone was created by his old friend Emil Kubíček.

Overall, he created around 250 works but the number can be higher, considering that the number only includes his paintings that were found in inventory and catalogues. For this bachelor thesis I got around 80 pictures and most of them are from the public collections.